Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor
Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Anul IV, Nr. 8/ decembrie 2013

Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Apare cu binecuvântarea

Preasfinţitului Părinte Sofronie,

Episcopul Oradiei

ISSN 2069 - 3370

Editura *Didactica militans*

Casa Corpului Didactic Bihor

Oradea, 2013

Colectivul de redacţie:

Preşedinte de onoare:
Preasfințitul Părinte Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei
Preşedinte:
Pr. Prof. Florin Negruțiu
Secretar:
Pr. Prof. Dorel Leucea
Membri:
Prof. Mariana Bojan
Prof. Călin Perțe
Prof. Diana Nichita

„A educa înseamnă a cultiva curăţenia sufletească şi buna-cuviinţă a copiilor şi tinerilor, a-l creşte pe copil moral şi în evlavie, a avea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligenţa, a forma un atlet pentru Hristos; pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui. Educaţia este asemenea unei arte: artă mai mare decât aceasta nu există, pentru că, dacă toate artele aduc un folos pentru lumea de aici, arta educaţiei se săvârşeşte în vederea accederii la lumea viitoare."

(Sfântul Ioan Hrisostom)

Lizzy Card

Cuprins:

Gomboș Stelian (Secretariatul de Stat pentru Culte)

Profesorul de Religie, un model de conduită pentrun "ucenicii" săi și un mediator în școala în care își desfășoară activitatea 6

Negrutiu Florin (Inspectoratul Școlar Județean Bihor)

Funcția educativ-misionară a Academiei Teologice din Oradea 13

Lazăr Laurențiu (Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei)

Proiectul „De Crăciun adoptă un suflet!" aduce Lumina Nașterii în comunitate 21

Dulca Alexandru (Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu"* Oradea)

Principalele teme ale anaforalei euharistice din Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur şi reflectarea lor în anaforalele euharistice ale secolelor I – IV 29

Gal Diana (Colegiul Tehnic *„Traian Vuia"* Oradea)

Implicațiile didactice ale lecturii 35

Haita Anamaria (Grădinița cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea)

Activitățile cu caracter religios în grădiniță – o necesitate de formare a unui comportament creștin 37

Ilieș Ciprian Ovidiu (Colegiul Național *„Teodor Neș"* Salonta)

Activitatea Sfântului Apostol Pavel la Corint 40

Juncu Vasile (Liceul Teoretic „*Aurel Lazăr”* Oradea)
Și totuși, iubirea 48

Lele Felicia (Liceul Teoretic *„Constantin Șerban”* Aleșd)
„Dar din dar se face RAI” 49

Leucea Daniela (Grădinița cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea)
Rolul activităților ludice în dezvoltarea gândirii preșcolarilor (3 – 6/7 ani) 52

Leucea Dorel Mircea (Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea)
Episcopul Roman Ciorogariu, ctitor al învăţământului teologic ortodox bihorean 58

Monenci Monica (Școala Gimnazială Nr. 2 Chișcău)
Întrebare 67

Nemeth Radu (Colegiul Tehnic *„Constantin Brâncuşi”* Oradea)
De la caiet la blog 69

Nojea Traian (Școala Gimnazială Nr. 1 Drăgești)
Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului şi isihasmul românesc 72

Popa Adriana (Școala Gimnazială *„Oltea Doamna”* Oradea)
Sfânta Familie a Mântuitorului 83

Prahanca Luminița (Colegiul Național *„Octavian Goga”* Marghita)
Biserica și Școala. Repere ale educației religioase a elevilor 88

Săcăcian Dorina (Colegiul Tehnic „Constantin Brâncuşi” Oradea)
Învățarea formală, non-formală şi informală în contextul european actual al educaţiei 90

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „*Dascălul creştin*” 95

Profesorul de Religie, un model de conduită pentru „ucenicii“ săi şi un mediator în şcoala în care îşi desfăşoară activitatea…

Prof. Stelian Gomboş
Secretariatul de Stat pentru Culte

Motto:

„Prin diversele mijloace pe care le are la îndemână, Profesorul de religie trebuie să reuşească în demersul lui să înlăture temerile care îi frământă pe adolescenţi: teama de a nu fi luat în seamă, teama de a fi neînţeles, marginalizat, minimalizat şi ironizat, teama de a fi sancţionat pentru neîmplinirea aşteptărilor celor maturi, teama de a nu se cunoaşte destul de bine sau teama de banal sau de obişnuit. Pentru a contura însă la alţii o cultură spirituală solidă, Profesorul de religie trebuie să o deţină el însuşi şi să o practice, devenind astfel un model pentru „ucenicii“ săi…”

(Fragment dintr-un discurs al Patriarhului Daniel al BOR).

Ştim cu toţii că omul, copilul, este un univers deschis, limitele acestui univers fiind aceleaşi dintotdeauna: abisurile tenebroase ale căderii, ale păcatului şi ale patimilor şi înălţimile sau piscurile senine ale virtuţilor. Păcatele, patimile, ca fiind isbucnirile cele mai violente şi grosiere ale energiilor şi resurselor umane, şi virtuţile, care constituie adevărata vocaţie şi lucrare a omului, au fost aceleaşi de la început, deşi au fost numite diferit. Ceea ce s-a schimbat nu este atât modul lor de desfăşurare, cât mai ales intensitatea şi generalizarea lor – susţine Părintele Ioan Cristinel Teşu, în lucrarea sa *„Omul – Taină Teologică,,* - apărută la Editura „Christiana„ din Bucureşti, în anul 2001.

Când vorbim despre educaţie, nu trebuie să uităm de latura sa religioasă. Scoaterea educaţiei religioase din şcoală şi din societate ar echivala cu imposibilitatea de a primi cuvintele Domnului, cele care, aşa cum spune El, „sunt duh“, adică vii şi, în acelaşi timp, aducătoare de viaţă veşnică. Mai mult, dacă cele învăţate prin ştiinţe sunt temporare, cele învăţate prin educaţie religioasă sunt veşnice, iar eliminarea acesteia înseamnă oprirea accesului la comuniunea în iubire cu Dumnezeu.

Fiecare etapă din viaţa unui om are importanţa ei, iar un sistem educativ va fi complet numai atunci când va cuprinde toate formele de informare şi de formare, pentru toate nivelurile de vârstă: preşcolar, şcolar, adolescent, tânăr. Altfel spus, pentru reuşita orei de Religie, sunt necesare o bună cunoaştere a particularităţilor etapelor de dezvoltare psihogenetică şi adaptarea la specificul acestora, aşa cum şi Sf. Ap. Pavel vorbeşte, în Epistola sa către Evrei, despre tratarea diferenţiată a oamenilor în învăţare: „(...) Pentru cei tari trebuie hrană tare, pentru cei mici, lapte. Pentru că oricine se hrăneşte cu lapte este nepriceput în cuvântul dreptăţii, de vreme ce este prunc. Iar hrana tare este pentru cei desăvârşiţi, care au prin obişnuinţă simţurile învăţate să deosebească binele şi răul“.

Etapa adolescenţei este una dificilă şi delicată, tinerii fiind preocupaţi îndeosebi de orientarea profesională şi de alegerea unei cariere. De cele mai multe ori, în opţiunile lor, ei se gândesc la o meserie bănoasă, ignorând latura spirituală a vieţii şi importanţa acesteia. O puternică influenţă asupra modului lor de gândire îl are societatea de astăzi, materialistă şi lipsită de sentimentul onoarei, al cinstei, al dreptăţii. Evident, nu le putem contesta dreptul la stabilitate materială, dar misiunea Profesorilor de Religie este să-i înveţe să ceară ajutorul divin pentru dobândirea mai întâi a bunurilor spirituale şi apoi a celor pământeşti. Ca argument, avem versetele din Predica de pe Munte (Matei 6, 33): „Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea se vor adăuga vouă“.

Aşadar, ieşit de sub „autoritatea“ familiei, adolescentul, spre deosebire de elevul şcolar, care încearcă să imite comportamentul adulţilor, simte nevoia să fie distinct de ceilalţi, se află într-o continuă şi permanentă căutare, atât de ordin fizic, cât şi spiritual; tânărul se află în căutarea propriei identităţi. Din dorinţa de a fi unic, de a se face remarcat, el acordă o grijă mai mare propriei persoane şi încearcă să se evidenţieze ori de câte ori are prilejul şi ocazia. Pe plan

psihologic, apar tensiuni, conflicte, dizarmonii. Fiecare tânăr în parte evoluează într-un anumit mod, sub influenţa unor factori precum anturajul, mediul socio-educaţional etc.

Profesorul de religie - model pentru „ucenicii“ săi şi posibil mediator pentru elevii săi

Adolescentul este la vârsta în care începe să se întrebe cine este el şi ce rost are în lume, cine şi ce este Dumnezeu, dacă există viaţă veşnică. În cazul în care profesorul nu aduce argumente solide în sprijinul afirmaţiilor sale şi nu-l tratează pe elev cu respectul cuvenit unui partener egal de dialog, dacă îl ironizează sau îl face să se simtă vinovat, urmarea este catastrofală: pierderea spirituală a acestuia. Ca urmare, adolescentul nu va mai fi preocupat de ora de Religie, considerând-o prea moralizatoare, şi va căuta alţi profesori deschişi la dialog. Problema este că unora dintre dascălii formaţi în perioada „materialismului dialectic şi ştiinţific“ le lipseşte calitatea de bază: credinţa.

Vorbind despre acest lucru, nu putem să nu subliniem că, pentru a contura la alţii o cultură spirituală solidă, Profesorul de religie trebuie să o deţină el însuşi şi să o practice, devenind, astfel, un model pentru „ucenicii“ săi. Astfel, este imperios necesar să-l determinăm pe tânăr să ia atitudine faţă de religie, să nu rămână într-o stare de apatie şi indiferenţă la ceea ce se întâmplă în jurul său, să-i descoperim exemple morale şi un sistem de valori sănătos, pentru a nu mai fi tentat să aleagă din exemplele negative despre care citeşte în reviste/ziare sau pe care le vede la televizor sau în anumite medii.

Având în vedere misiunea Profesorului de religie, acesta joacă un rol de maximă importanţă în formarea unei personalităţi armonioase a elevilor, prin atitudinile sale pozitive şi benefice, luminoase, prin încrederea acordată, îngăduinţa, toleranţa, îmbinată cu fermitatea, dialogul deschis şi prin acţiunile desfăşurate. El îşi poate pune amprenta pe cristalizarea şi cizelarea personalităţii tânărului, pentru că este alături de acesta, ca factor educativ, din copilărie şi până la sfârşitul adolescenţei.

Metode pentru înlăturarea temerilor adolescentului

Împlinirea orei de Religie depinde de strategia didactică aleasă de profesor pentru a-l determina pe adolescent să-şi deschidă sufletul, de tipul de relaţie stabilit cu elevul şi cu întreaga clasă, astfel încât dascălul să aibă sentimentul împlinirii sufleteşti şi satisfacţiei profesionale. În această perioadă a vieţii tinerilor, Profesorul de religie îi poate pierde sau câştiga, prin credinţa pe care le-o insuflă. Rolul său, de îndrumător de suflete, de mediator în viaţa sa tumultuoasă, plină de

întrebări, dileme şi angoase existenţiale, chiar şi în momente de criză şi tulburări de comportament sau personalitate, este asemenea celui al preotului, iar a doua sa Biserică o constituie Şcoala, unde încearcă să-L aducă pe Dumnezeu. Pentru aceasta, atitudinea faţă de elevi nu trebuie să fie una extremă: abandon şi neimplicare sau, dimpotrivă, exagerare în îndrumare.

Profesorii de religie trebuie să reuşească în demersul lor de a înlătura temerile care apar la adolescenţi:

- teama de a nu fi luat în seamă - prin angajarea elevului în îndeplinirea unor sarcini cu valoare socială, responsabilizându-l în acest fel; sprijinirea iniţiativelor acestuia;

- teama de a fi neînţeles, marginalizat, minimalizat şi ironizat - prin înţelegerea lui, asigurarea unor condiţii prielnice de dialog, asigurarea confidenţialităţii;

- teama de a fi sancţionat pentru neîmplinirea aşteptărilor celor maturi - prin tact, răbdare, îngăduinţă, intervenţii delicate, de fineţe, aşa încât tânărul să nu se simtă lezat;

- teama de a nu se cunoaşte destul de bine - prin oferirea modalităţilor de autocunoaştere şi confruntarea propriei imagini despre sine cu alteritatea;

- teama de banal sau de obişnuit - prin stimularea creativităţii şi a originalităţii.

Adevărul credinţei este unul absolut şi universal

Dacă părinţii elevului de şcoală împărtăşesc această înţelegere şi acest mod de viaţă, cum ar putea dori să ofere copiilor lor altceva? Încă din primele veacuri creştine, Biserica Ortodoxă a afirmat necesitatea transmiterii credinţei la generaţiile următoare, independent de capacitatea lor decizională, practicând botezul pruncilor. Credinţa părinţilor devine automat credinţa copiilor, nu pentru că părinţii doresc îndoctrinarea lor, ci pentru că adevărul credinţei este absolut şi universal.

Educaţia religioasă trebuie tratată în acelaşi mod, creând un mediu propice de educaţie în spiritul credinţei împărtăşite de elev şi familia sa, iar nu o variantă diluată de relativismul ateu. Pentru transmiterea corectă a credinţei este însă important şi modul în care aceasta este transmisă. Se vorbeşte mult despre programele şi materialele utilizate, despre bagajul de cunoştinţe ale profesorilor, dar mai puţin despre credinţa profesorului, despre angajarea învăţătorului însuşi în credinţa pe care are misiunea de a o transmite elevilor săi.

Cunoaşterea lui Dumnezeu nu se face doar prin citirea scripturilor sau cercetarea dogmelor. A cunoaşte despre Dumnezeu nu este acelaşi lucru cu a-L cunoaşte pe Dumnezeu. Echivalarea acestor două noţiuni este opera versiunii apusene a creştinismului care plasează raţiunea umană drept modul principal de înţelegere a Lui Dumnezeu.

În Biserica Ortodoxă, adevărata teologie este cunoaşterea nemijlocită a lui Dumnezeu prin experienţa personală a vieţii în Iisus Hristos. Profesorul, educatorul nu trebuie să fie savant, ci trăitor. Fără această experienţă intimă a lui Dumnezeu, din care izvorăşte dragostea de a o împărtăşi altora, profesorul de religie devine "aramă sunătoare şi chimval răsunător" (Corinteni 13, 1). Orice cuvânt sterp, lipsit de convingerea şi focul credinţei, va cădea ca o sămânţă neroditoare în minţile şi inimile copiilor şi elevilor, care vor rămâne nefolosiţi.

Religia - educaţie pentru veşnicie

Educaţia religioasă propune valori constante, revelate, care, odată interiorizate, au şi rolul de a unifica toate valorile cuprinse de conştiinţa omului. Ea este importantă pentru copii şi elevi atât ca sentiment, cât şi ca logică de explicare a lumii. Disciplina religie le oferă copiilor perspectiva comuniunii veşnice cu Dumnezeu şi cu semenii, mai ales că aceştia nu pot înţelege complet un fenomen fără finalitate. Ea le propune modele vii de bunătate şi sfinţenie, necesare în viaţa personală şi comunitară.

Educaţia religioasă trebuie asigurată copilului din primii ani de viaţă: "Dacă nu plouă primăvara, degeaba va ploua mai târziu" (Vasile Băncilă, "Iniţierea religioasă a copilului", Editura „Anastasia”, Bucureşti, 1996, p. 21). Nu religia, ci lipsa acesteia este o viaţă artificială pentru copil, deoarece sufletul copilului se înrudeşte structural cu realitatea religioasă: "Adevăr vă spun: Cel ce nu va primi împărăţia lui Dumnezeu ca un copil nu va intra în ea" (Marcu 10, 15). Educaţia religioasă afirmă sufletul copilului şi, în acelaşi timp, îl înalţă prin iubire.

Sunt voci care, în numele libertăţii de conştiinţă, susţin cu vehemenţă eliminarea disciplinei religie din şcoală, propunând soluţii "ingenioase": scoaterea din trunchiul comun sau înlocuirea orei de religie cu alte cursuri opţionale. Un astfel de demers ignoră deopotrivă tradiţia şcolii româneşti, practica europeană, dar şi impactul actual al educaţiei religioase asupra elevilor. Disciplina religie propune, nu impune, valori spirituale şi morale ce stau la baza culturii europene şi naţionale, valori la care elevii trebuie să aibă acces în mod liber şi care au un rol formativ deosebit, demonstrat şi de studiile psiho-sociologice în domeniu.

Rolul şi locul Profesorului de religie – unul indispensabil şi absolut necesar

Eficienţa orelor de religie din şcoli nu trebuie însă supraestimată. Educaţia religioasă sau, mai corect, creşterea copiilor în duhul credinţei nu trebuie lăsată doar pe seama profesorilor, ci trebuie să fie rezultatul colaborării dintre familie, biserică şi şcoală. Fără aportul şi colaborarea tuturor acestora, riscul alienării copilului de la firul director al Bisericii este agravat într-o societate care a trecut deja într-o nouă eră, catalogată de tot mai mulţi drept postcreştină.

Cei şapte ani de acasă îşi găsesc astfel o aplicaţie importantă în transmiterea credinţei. Calitatea spirituală şi duhovnicească a vieţii în sânul familiei, încă din fragedă pruncie, influenţează în mod substanţial direcţia ulterioară a drumului spre Iisus Hristos. O familie care îşi ia în serios rolul de "biserică mică", aşa cum o numeşte Sfântul Ioan Gură de Aur, va facilita integrarea şi creşterea copiilor, a elevilor, în Biserica mare. În mod evident ignorarea acestor îndatoriri părinteşti va da roade pe măsura şi calitatea efortului depus.

În contextul actual, rolul Profesorului de religie este dificil, delicat, dar absolut necesar. El trebuie să fie un integrator, moderator şi mediator înţelept, între copil, familie, Biserică şi societate. Misiunea lui nu este uşoară, dar poate fi plină de rod dacă efortul său se va îndrepta nu către prezentarea teoretică şi distantă a unei religii oarecare, ci către transmiterea unui adevăr care transcende raţiunea omenească, un adevăr capabil să transforme orice suflet de copil întru asemănarea cu Creatorul său. "Educaţia religioasă sau, mai corect, creşterea copiilor în duhul credinţei nu trebuie lăsată doar pe seama profesorilor, ci trebuie să fie rezultatul colaborării dintre familie, biserică şi şcoală. Fără aportul, implicarea şi colaborarea tuturor acestora, riscul alienării copilului de la firul director al Bisericii, este agravat într-o societate care a trecut deja într-o nouă eră, catalogată de tot mai mulţi drept postcreştină." (Fragment dintr-un discurs al Patriarhului Daniel al BOR).

Profesorul de religie - un exemplu viu pentru elevi

Pe lângă educaţia prin lecţiile predate, elevii au parte şi de exemplul Profesorului, care trebuie să fie întruchiparea celor prezentate de acesta. "Profesorul de religie este şi trebuie să fie un model viu pentru elevi, în sensul seriozităţii, al religiozităţii, al moralităţii şi al pregătirii sale multilaterale. În fond modelul este unul singur, Iisus Hristos, iar noi toţi ceilalţi încercăm să ne

modelăm şi să ne lăsăm modelaţi după acest model unic. Religia în şcoală şi Profesorul de religie sunt factori fundamentali de polarizare, de conturare, modelare şi mediere a universului şi mediului uman, de copii şi tineri, aflaţi în formare permanentă şi continuă. O polarizare care nu ascultă de direcţii arbitrare, impuse sau insinuate de anumite interese ale societăţii, ci o ordonare bazală, fundamentală, ontologică, fără de care societatea, în mic sau în mare, îşi pierde sensul axiologic şi reperele ei, esenţiale sau existenţiale…

Funcția educativ - misionară a Academiei Teologice din Oradea

Pr. prof. drd. Florin Negruțiu
Inspectoratul Școlar Județean Bihor

„Biserica Ortodoxă Română are legitimitate istorică în domeniul educaţiei, fiind prima instituţie a poporului român care a contribuit considerabil la organizarea şi dezvoltarea educaţiei şi a culturii naţionale. Primele şcoli şi tipografii din ţara noastră au fost înfiinţate de Biserică, iar primele opere cultural-artistice reprezentative au fost inspirate de credinţa cultivată de Biserică… Actul educaţional presupune implicare şi responsabilitate, corectitudine şi fidelitate faţă de idealurile unei ***educaţii integrale şi permanente.*** *Educaţia religioasă şi morală îl învaţă pe copil şi pe tânăr iubirea faţă de Dumnezeu şi de oameni, credinţa, speranţa şi solidaritatea, dreptatea şi recunoştinţa faţă de părinţi şi faţă de binefăcători, dărnicia şi hărnicia, sfinţenia vieţii şi valoarea eternă a fiinţei umane." declara Preafericitul Părinte Daniel în mesajul a****dresat elevilor, părinților şi profesorilor, cu ocazia deschiderii anului şcolar 2013-2014,*** subliniind astfel rolul Bisericii și al educației religioase într-o lume secularizată în care tinerii caută repere, valori la care să se raporteze și pe care să și le însușească.

Anul 2013 marchează împlinirea a 90 de ani de învățământ teologic superior în Oradea, moment aniversar și de bilanț care surprinde evoluția învățământului teologic ortodox bihorean și impactul acestuia asupra comunității ortodoxe și nu numai, din punct de vedere educativ misionar.

La deschiderea anului școlar 2013-2014 la Liceul Ortodox Episcop Roman Ciorogariu după săvârșirea Sfintei Liturghii în capela amenajată în fosta clădire a Academiei Teologice Ortodoxe din Oradea care și-a deschis porțile cu 90 de ani în urmă, cuvintele Preasfințitului Sofronie al Oradiei, ctitorul școlii, adresate elevilor, corpului profesoral și părinților au întărit rolul liceului ortodox, dar și misiunea pe care o au cei care urmează o astfel de instituție de învățământ *„O astfel de şcoală ca cea în care ne aflăm este chemată, cu multă bucurie de Mântuitorul Iisus Hristos, să fie cu adevărat misionară. Voi, dragi elevi, sunteţi micii misionari ai Bisericii, urmând să Îl mărturisiţi pe Domnul Hristos şi să le arătaţi fraţilor voştri şi surorilor voastre că Dumnezeu ne iubeşte şi că a renunţa la bunuri trecătoare, lumeşti, nu înseamnă a întoarce spatele progresului, ci înseamnă a te educa să trăieşti cumpătat, cu măsură, pentru a ajunge la adânci bătrâneţe şi pentru a putea începe călătoria înspre veşnicie în lumina lui Dumnezeu, aşa cum au făcut-o şi înaintaşii noştri."*

Ca un arc peste timp rolul școlii teologice devine unul esențial în spațiul multicultural și pluriconfesional bihorean, așa cum s-a dovedit și acum 90 de ani. Chiar dacă atunci prioritatea o reprezenta pregătirea viitorilor clerici, școala Bisericii s-a dovedit a avea un caracter misionar în această parte de țară.

În acel context care a precedat anul 1923 pregătirea preoţilor ortodocşi din Bihor era precară în cele mai multe cazuri, chiar dacă clerul pregătit în şcoli improvizate, în unele mănăstiri, sub conducerea unor dascăli de vocație, cei mai mulţi rămaşi în anonimat, şi-au împlinit cu cinste şi devotament chemarea de învăţători, de sfinţitori şi conducători ai obştii credincioşilor. Şcolile de la Arad, Institutul teologic şi pedagogic au dat posibilitatea mai multor tineri să se pregătească temeinic pentru slujirea preoţească[1]. În anii imediat următori Primului Război Mondial acestea nu reușeau să satisfacă nevoile pentru întreaga regiune. Această situație l-a determinat pe Episcopul Roman Ciorogariu ca în prima sesiune sinodală a reînfiinţatei Episcopii Ortodoxe a Bihorului să lanseze ideea înfiinţării unei şcoli superioare teologice la Oradea[2].

La 9/22 noiembrie 1922, eparhia orădeană înainta Ministerului Cultelor un memoriu solicitând înființarea unei Academii Teologice Ortodoxe în Oradea[3]. Structural, actul cuprinde o parte istorică, una privitoare la formarea preoţilor în anii din urmă, alta, cea mai consistentă, surprindea în 6 puncte conjunctura favorabilă şi argumentele necesare susţinerii ideii de înfiinţare a unei Academii Teologice Ortodoxe la Oradea, rezervând finalul unei sinteze a celor scrise anterior.

Confruntată cu lipsa preoţilor parohi, ortodoxia bihoreană îşi forma clericii la Seminarul din Arad şi la Facultăţile de teologie din Bucureşti şi Cernăuţi. Asigurarea continuităţii parohilor în satele ortodoxe bihorene era un ideal realizabil doar prin înfiinţarea unei şcoli teologice superioare, a unei academii teologice, la sediul episcopal: „*problema sucrescenţei de preoţi după trebuinţele noastre n-o vedem deslegată decât prin înfiinţarea unei Academii Teologice la sediul episcopiei noastre, în Oradea-Mare*". Menită a pregăti „*lumina lumii*", noua şcoală superioară urma să-i înveţe pe preoţi să „*stăpânească atât cunoştinţele lumeşti, cât şi mai ales pe cele teologice*", iar în plan naţional să zidească adevăratele graniţe, „*tocmai în suflete*". Din perspectiva vlădicului

---

[1] Liţiu, Gheorghe, *Pregătirea clerului bihorean până la înfiinţarea şcolii teologice locale*, în *Academia Teologică Ortodoxă Română Oradea 70 de ani de la înfiinţare*, Oradea, 1995 (în continuare: *Academia Teologică 70 de ani…*), p. 9.

[2] Savu, Teodor, *Lupta episcopului Roman Ciorogariu pentru înfiinţarea Academiei Teologice Ortodoxe din Oradea* (în continuare: Savu, Teodor, *Lupta episcopului…*), în *Academia Teologică 70 de ani…*, p. 13; Cuc, Ioan-Sorin, *Episcopia Ortodoxă Oradea (1920-1940)*, Oradea, 2005, p. 230.

[3] Arhiva Episcopiei Ortodoxe Române Oradea, *fond Academia Teologică* (în continuare: A.E.O.R.O.-Ac.T.), pachet 1, f. 16-18; Savu, Teodor, *Aşezăminte pentru formarea slujitorilor bisericeşti* (în continuare: Savu, Teodor, *Aşezăminte…*), în *Din activitatea bisericească a Episcopiei Ortodoxe a Oradiei în ultimii două sute de ani (1784-1984)*, Oradea, 1984, p. 188; Savu, Teodor, *Lupta episcopului….*, p. 14; Cuc, Ioan-Sorin, *op. cit.*, p. 230-231; Roşu, Elisaveta, *Roman R. Ciorogariu (1852-1936). Repere istorice*, Oradea, 2007, p. 236; Romînaşu, Radu, *Asociaţii culturale româneşti din Oradea şi judeţul Bihor în perioada interbelică*, Oradea, 2008, p. 411.

Roman Ciorogariu, în Oradea, la graniţa de vest a României Mari, se impunea a fi clădită „*cea mai puternică citadelă a sufletului românesc*", o şcoală teologică superioară ortodoxă, precum majoritatea covârşitoare a populaţiei, care să aibă caracterul unei Academii, cu 4 ani de studiu şi cu licenţă.

Starea de fapt era favorabilă acestui demers. În Oradea fiinţa din anul 1780 o Academie de Drept cu sediul într-o clădire primită spre folosinţă de la Stat [4]. Edificiul cu un spaţiu generos făcea posibilă şi funcţionarea Academiei Teologice sub acelaşi acoperiş. În plus, proximitatea Academiei de Drept urma să fie spre folosul viitorilor clerici, aceştia putând urma şi cursurile juridice, crescând astfel prestigiului clerului ortodox.

Constituirea unui corp didactic pentru viitoarea Academie nu reprezenta o problemă. Între asesorii consistoriali activau două persoane care obţinuseră doctoratul în teologie. De asemenea, la Academia de Drept preda un profesor doctor în teologie. Un al patrulea profesor, teolog distins, locuitor al urbei episcopale, susţinea acest demers oferindu-şi serviciile. Cursul I teologic putea debuta, existau cadre didactice suficiente, atât ca număr, cât şi ca pregătire.

Prestigiul oraşului aflat la marginea răsăriteană a noii Românii ar creşte prin apariţia celei de a doua academii, contribuind totodată la „*naţionalizarea lui şi l-ar face un focar puternic de cultură*".

Vrednicul ierarh prezenta avantajele unei astfel de şcoli în Oradea: „*Nicăieri nu se poate studia mai bine chestiunea confesională decât aici. Teologii din vechiul-regat nu cunosc această chestiune... Cunoaşterea chestiei confesionale e neapărat necesară în România-Mare*". Considerată alteori a fi un dezavantaj[5], diversitatea confesională devenea acum, dintr-o altă perspectivă, un avantaj.

Scopul şcolii teologice superioare urma a fi atragerea absolvenţilor de foarte bună calitate, educarea acestora la un nivel înalt aşa încât să transmită la rândul lor poporului cele dobândite în Academie. Ortodoxia bihoreană trebuia susţinută, se cuvenea consolidată cu o şcoală superioară, căci „*precum ţara are nevoie de braţe apărătoare la graniţe, aşa are nevoie biserica de preoţi care să inspire tărie morală braţelor apărătoare*".

Episcopul Roman Ciorogariu invoca statistica, numărul credincioşilor, comparând numărul ortodocşilor, cu cel al greco-catolicilor şi al romano-catolicilor, evidenţiind faptul că fiecare dintre cele două confesiuni catolice deţineau câte un seminar teologic în Oradea, deşi numărul acestora

---

[4] Acestei şcoli superioare româneşti din Oradea-Mare, înfiinţată în anul 1780, i-au fost dedicate în ultima perioadă o serie de studii dintre care amintim: Chirodea, Florentina, *Academia de Drept din Oradea în perioada de tranziţie de la autorităţile maghiare la cele româneşti (1919-1921)*, în *Politici imperiale în Estul şi Vestul spaţiului românesc*, Chişinău, 2010, p. 369-381;

[5] Ne gândim aici la presiunile exercitate în secolele precedente asupra ortodoxie de către celelalte confesiuni, cu deosebire de către romano-catolicism.

era mult mai mic: „*Numai eparhia noastră ortodoxă nu-şi are şcoala sa teologică, ci trebuie să alerge pe la seminariile altor eparhii. Aceasta este o nedreptate şi umilire pentru biserica statului român*".

Adunarea eparhială (Sinodul), prin decizia numărul 27, punctul al patrulea, invita Consistoriul să insiste pe lângă Guvern pentru înfiinţarea unei şcoli teologice în Oradea-Mare cu începere de la 1 septembrie 1923[6].

La finalul lunii mai, un inspector ministerial îi comunica Episcopului Roman Ciorogariu alocarea unei sume de 103000 lei pentru seminarul teologic ortodox din Oradea în bugetul anului 1923, fapt ce reprezenta prima reacție și formă de răspuns la demersurile ierarhului.

Răspunsul la memoriul înaintat de către Episcopul Roman Ciorogariu s-a prezentat la 2/15 iulie 1923, în revista *Legea Românească*, sub titlul „Academie teologică în Oradea-Mare"[7]. Se făcea referire la hotărârea Guvernului de a accepta deschiderea Academiei Teologice la Oradea chiar din toamnă, începând cu anul şcolar 1923/1924, asigurând în bugetul de stat un loc aparte acestei noi instituţii de învăţământ superior. La sfârşitul articolului se prezentau condiţiile acceptării ca „*elev*" al Academiei, precum şi argumente succinte în favoarea formulei academice şi în defavoarea celei seminariale. Organizarea academiei, disciplina, numirea corpului didactic, toate urmând a se afla sub supravegherea nemijlocită a chiriarhului, menționându-se că în anul şcolar 1923/1924 se va deschide doar anul I de studiu, iar cursurile urmau a fi ţinute în localul Academiei de Drept, elevii teologi putând audia şi cursurile juridice. Episcopia acorda burse tuturor elevilor şi cazare în internatul propriu.

În acelaşi număr al *Legii Româneşti*, Consiliul eparhial publica avizul său numărul 1691, din 21 iunie/4iulie 1923. Actul repeta anunţul deschiderii şcolii teologice superioare în Oradea, oferind cititorilor câteva informaţii suplimentare: „*vor fi primiţi ca studenţi ordinari tinerii absolvenţi de 8 clase liceale şi maturitate, iar ca studenţi extraordinari tinerii cu cel puţin 6 clase liceale, absolvenţii de şcoale comerciale şi normale*". Doritorii erau rugaţi a se adresa în prealabil Consistoriului ortodox din Oradea, până la data de 3 iulie, după calendarul nou, 1923[8].

„*Cu Academia teologică tânăra eparhie ortodoxă-română a Orăzii-Mari îşi sporeşte instituţiile culturale cu cea mai importantă. Educaţia clerului conform cerinţelor vremii e o datorie capitală a bisericii. Mai ales aici la frontieră, unde preotul şi învăţătorul sunt îndrumătorii însufleţiţi ai poporului grănicer, e o nevoie binesimţită să-şi aibă fiecare preotul său, la înălţimea*

---

[6] Savu, Teodor, *Aşezăminte…*, p. 189; Cuc, Ioan Sorin, *op. cit.*, p. 231.

[7] *Legea Românească*, an III (1923), nr. 27 (2/15 iulie), p. 3-4; Savu, Teodor, *Aşezăminte…*, p. 189; Idem, *Lupta episcopului…*, p. 14. Articolul *Academia Teologică în Oradea-Mare* a fost reprodus şi în: *Academia Teologică 70 de ani…*, p. 15-16; Cuc, Ioan Sorin, *op. cit.*, p. 231; Romînaşu, Radu, *op. cit.*, p. 411.

[8] *Legea Românească*, an III (1923), nr. 27 (2/15 iulie), p. 7.

chemării. Noua Academie teologică are de scop tocmai sporirea contingentului preoţesc şi cultivarea clerului în măsură tot mai mare"[9] menționa Tribuna în numărul din 29 iulie 1923.

Anunţat iniţial pentru 31 iulie 1923, termenul până la care se făceau înscrierile a fost ulterior prelungit, potenţialii studenți fiind preveniţi a se grăbi, numărul burselor fiind limitat..

Deoarece problema spaţiului din clădirea Academiei de Drept nu-şi găsise rezolvarea, Episcopia s-a adresat decanatului academiei şi Ministrului Cultelor în speranţa de a obţine permisiunea desfăşurării activităţii în locaţia respectivă, la etajul al doilea. Solicitarea se fundamenta pe următoarele argumente: 1) apropierea de sediul episcopiei; 2) apropierea dintre tânăra şcoală teologică şi mai vechea şcoală de drept, nu putea duce decât la creşterea prestigiului şi la înlesnirea fiinţării sale; 3) Academia de Drept nu folosea cele trei săli de curs de la etajul al doilea[10]. Prin mijlocirea decanului Academiei de Drept, Iuliu Hovány, cererea ajungea la Ministerul Instrucţiunii. Academia Teologică primea un răspuns cu totul nefavorabil[11].

Academia Teologică din Oradea, instituţie nou înfiinţată a funcţionat în baza unui regulament amintit în memoriul episcopal din 1/14 august 1923, elaborat de către asesorul referent consistorial dr. Aurelian Magier, având drept model Regulamentul Facultăţii de Teologie din Cernăuţi din anul 1923[12] şi a Regulamentului privind ordinea şi disciplina studenţilor universitari din acelaşi an. Regulamentul a fost citit şi aprobat în şedinţa Senatului bisericesc al Consistoriului eparhial întrunită în data de 22 august/4 septembrie 1923[13].

Structura primului regulament al academiei integra şase capitole, şi anume: caracterul academiei, studenţii, studiile, înscrierea şi frecvenţa, examene şi diplome, administraţia academiei[14].

Conform regulamentului, Academia teologică era o instituţie bisericească, creată în scopul „*creşterii*" clericilor şi aflată sub nemijlocita jurisdicţie a Consistoriului eparhial ortodox-român din Oradea. Consistoriul urma să facă numirea profesorilor, primirea studenţilor şi examinarea lor din punct de vedere canonic, să elaboreze planul de învăţământ, să urmărească progresul în studii şi să conducă examenele printr-un delegat – de regulă, acesta era chiar episcopul[15]. Primirea în Academia Teologică era precedată de o cerere depusă la Consistoriu până la finalul lunii august în

---

[9] Tribuna, an. V (1923), nr. 29 iulie 1923, p. 1.

[10] A.E.O.R.O.-Ac.T., pachet 1, f. 22.

[11] *Ibidem*.

[12] Savu, Teodor, *Aşezăminte…*, p. 191; Idem, *Încununarea luptei episcopului Roman Ciorogariu. Academia Teologică din Oradea – începuturi şi dezvoltare* (în continuare: Savu, Teodor, *Încununarea luptei episcopului…*), în *Academia Teologică 70 de ani…*, p. 20.

[13] A.E.O.R.O.-Ac.T., pachet 1, f. 24-31; Savu, Teodor, *Aşezăminte…*, p. 191; Idem, *Încununarea luptei episcopului…*, p. 18; Cuc, Ioan Sorin, *op. cit.*, p. 234-235.

[14] Comparativ, regulamentul din anul 1937 cuprindea, după un preambul, nouă capitole.

[15] A.E.O.R.O.-Ac.T., pachet 1, f. 24. Pe lângă acestea, Regulamentul din anul 1937 stabilea şi patronul spiritual al Academiei: „Sfântul Marele Ierarh Nicolae al Mirelor Lichiei", vezi *Regulamentul din 1937*..., p. 3.

fiecare an. Ca anexe, se solicitau şi alte acte: extras de botez, de la preotul paroh, certificatul şcolar, un atestat de moralitate, tot de la paroh, precum şi un certificat medical. Pasul următor era susţinerea unui examen canonic la Consistoriu[16].

Studenţii puteau fi ordinari sau extraordinari. Studenţi ordinari erau acceptaţi numai absolvenţii cu „*bacalaureat de liceu*". Cei din această categorie se bucurau de toate drepturile. Studenţi extraordinari puteau ajunge posesorii diplomelor de învăţători, sau cei cu 6 clase secundare, ori alte şcoli similare. Aceştia erau datori a-şi întregi studiile, a obţine bacalaureatul, în termen de doi ani de la înscriere. Reuşind, deveneau studenţi ordinari. Dacă nu izbuteau, nu erau înscrişi în anul III, având însă posibilitatea de a se reînscrie în anul I. Studiile se desfăşurau pe durata a patru ani, la finele cărora, dacă studentul promova toate examenele, Academia elibera absolvenţilor diplome de licenţă[17]. Ani la rând, academia nu a primit însă dreptul de a elibera diplome de licenţă. Emitea în schimb „*absolutoriu teologic*".

Aria curriculară cuprindea Teologia exegetică, Teologia istorică, Teologia sistematică, Teologia practică, Pedagogia şi Filozofia. Toate cursurile erau obligatorii pentru examen. Regulamentul stipula că „aceste studii se vor putea spori prin dispoziţii ulterioare, luate de colegiul profesoral şi aprobate de Consistoriul eparhial".

Capitolul al patrulea, intitulat „înscrierea şi frecvenţa", menţiona o perioadă de două săptămâni rezervată înscrierilor, respectiv de la 1 până la 15 octombrie. După această dată se mai puteau face înscrieri doar în baza unei cereri bine motivate adresată Consistoriului, data limită fiind 1 decembrie. Înscrierile le făcea decanul Academiei[18]. Cursurile debutau în ziua de 16 octombrie a fiecărui an. Studiile de frecventat urmau a fi consemnate în „*caietul de cursuri*" de fiecare student. Decanul viza acest act la finalul anului. Caietul era investit cu formulele oficialităţii, cu numele şi prenumele studentului, locul naşterii, domiciliul, numele şi profesia părinţilor, studiile făcute, numărul, data şi originea certificatului de studii în baza căruia a fost înscris, desigur fotografia şi semnătura titularului. La începutul fiecărui curs, precum şi la finalul anului, studentul avea obligaţia de a prezenta caietul profesorilor spre semnare, atestând astfel frecvenţa titularului. Dacă studentul nu putea face această dovadă sau dacă nu reuşise să treacă vreun examen, decanul nu-şi punea viza pe caietul de cursuri. Frecventarea regulată a cursurilor şi a lucrărilor de seminar era

---

[16] A.E.O.R.O.-Ac.T., pachet 1, f. 24.

[17] *Ibidem*, f. 25. Categoria studenţilor extraordinari o regăsim şi în Regulamentul din 1937: „absolvenţii liceului fără bacalaureat, absolvenţii şcoalelor normale şi absolvenţii liceului comercial pot fi admişi ca ascultători extraordinari"; de asemenea, era prevăzută „diploma de licenţă în teologie", vezi *Regulamentul din 1937...*, p. 13, 17. Studenţii extraordinari apar şi în regulamentul Academiei teologice din Sibiu, elaborat în anul 1924; la Sibiu se eliberau tot absolutorii, cf. Păcurariu, Mircea, *Două sute de ani de învăţământ teologic la Sibiu 1786-1986*, Sibiu, 1987 (în continuare: Păcurariu, Mircea, *Două sute de ani…*), p. 143-144.

[18] În realitate nu a existat această funcţie. Conducătorul Academiei se intitula director. În regulamentul din anul 1937 apare funcţia de rector al Academei, vezi *Regulamentul din 1937...*, p. 3.

obligatorie. Colegiul profesoral al Academiei urma să analizeze în luna mai a fiecărui an şcolar frecvenţa şcolară. În cazuri excepţionale, la recomandarea colegiului profesoral, Consistoriul acorda concediu până la 2 luni într-un an.

Exista şi un act de control al caietului, se numea „*foaia personală*" a studentului. Aici studentul enumera cursurile pe care le va urma, sub propria semnătură. Foaia se păstra în biroul Academiei. Un alt act şcolar era foaia matricolă. Aici se consemna frecvenţa, rezultatele examenelor şi conduita studentului. Profesorii primeau la începutul anului şcolar cataloage[19].

Un capitol extins din Regulament este cel referitor la examene şi diplome. Examenele erau anuale, generale şi de licenţă. Cele anuale vizau fiecare curs din anul respectiv şi se susţineau în faţa profesorului titular. Existau două sesiuni pe an, în lunile iunie şi octombrie, ultima fiind dedicată reexaminărilor. Examenele nu puteau fi susţinute dacă studentul nu prezenta semnăturile de frecvenţă, iar decanatul nu trimitea catalogul cu cei îndreptăţiţi a susţine examenul. După examinare şi consemnarea rezultatului, cataloagele se înapoiau decanatului. Examinatorul putea acorda unul dintre calificativele următoare: distincţie, bine, suficient sau „nesuficient". Pentru a nu fi respins un student trebuia să obţină cel puţin calificativul suficient. Reuşita la toate examenele anuale, în vară sau în toamnă, asigura admiterea în anul următor. Neprezentarea la unul sau mai multe examene, un calificativ sau mai multe de insuficient duceau la repetarea anului respectiv şi susţinerea din nou a tuturor examenelor acelui an şcolar. Repetarea unui an era permisă numai de două ori, apoi urma exmatricularea: „*vor fi şterşi din matricola Academiei*". Comisia examinatoare era convocată printr-o adresă a decanului. Rezultatele urmau a fi comunicate de către preşedintele comisiei.

Titlul de licenţiat în teologie se obţinea după elaborarea unei lucrări scrise, a unei teze, asupra unui subiect ales de candidat din materiile parcurse în Academiei. Candidatul era dator să prezinte în teză toate izvoarele folosite, „*să indice anume citaţiunile sau adaptările, ori prelucrările ce ar face din autorii utilizaţi, să declare precis că alte izvoare n-a întrebuinţat şi că el este autorul ei*". Dacă se constata inexactitatea celor declarate, persoana respectivă nu mai era admisă niciodată la examen..

Aprecierea comisiei fiind favorabilă, candidatul era declarat admis şi „*proclamat licenţiat în teologie*", nu înainte însă de a depune un jurământ[20]. Academia îi elibera o diplomă de licenţiat în teologie, pe care consemna notele obţinute la examenele generale şi la susţinerea tezei, titlul tezei de licenţă şi data susţinerii ei; actul purta sigiliile Consistoriului şi al Academiei, precum şi

[19] A.E.O.R.O.-Ac.T., pachet 1, f. 26. Carnetul de studii îl regăsim şi la Chişinău, vezi: Monitorul Oficial, partea I, 1937, nr. 291, p. 14.

[20] vezi: A.E.O.R.O.-Ac.T., pachet 1, f. 29-30; se regăseşte şi în *Regulamentul din 1937*..., p. 17-18.

semnăturile episcopului şi decanului. Acest titlu era rezervat doar celor de religie creştină-ortodoxă răsăriteană[21].

Ultimul capitol al Regulamentului este rezervat părţii administrative. Conducătorul Academiei este decanul, ales, la propunerea colegiului profesoral, de către Consistoriu. Mandatul său se întinde pe durata a doi ani[22]. Atribuţiile sale privesc „în special conducerea Academiei din punct de vedere al învăţământului", având printre alte sarcini şi pe aceea de a redacta, la sfârşitul fiecărui an, un raport despre mersul anului şcolar.

Cancelaria şi biblioteca Academiei se aflau în subordinea sa directă. Bibliotecarul se alegea dintre profesori. Cancelaria Academiei este condusă de un secretar. Numirea lui cade în sarcina Consistoriului. Personalul de serviciu al Academiei este numit de către Consistoriu, la propunerea decanului[23].

Analizând conținutul și structura regulamentului constatăm nu doar rigoarea cu care a fost elaborat, ci și complexitatea și actualitatea acestuia în raport cu misiunea școlii, dar și în corelație cu regulamentele care funcționau la nivelul celorlalte instituții de învățământ teologic. Elaborat cu realism, acesta a fost validat la nivelul tuturor structurilor religioase de la nivel local rămânând până azi, nu doar un document de cercetare, ci chiar punct de plecare pentru regulamentele de ordine internă ale instituțiilor de învățământ teologic de astăzi.

Acum 90 de ani și în prezent instituțiile de învățământ teologic, aflate sub patronajul Bisericii și-au evidențiat vocația pentru care au fost înființate fiind extrem de vizibile la nivel comunitar prin programele educațional religioase, activitățile de voluntariat și filantropice și nu în ultimul rând prin performanțele obținute.

---

[21] De fapt, Academia nu a eliberat diplome de licenţă, ci doar un „absolutoriu teologic". De-a lungul anilor a existat o corespondenţă aprinsă între Episcopia Oradiei şi factorii decizionali de la Bucureşti în chestiunea „dreptului de publicitate", a emiterii diplomelor de licenţă.

[22] În Regulamentul din 1937 în fruntea Academiei era pus rectorul, cu un mandat de 3 ani, atribuţiile sale fiind specificate în subcapitolul „drepturile şi datorinţele rectorului Academiei", vezi: *Regulamentul din 1937...*, p. 3-4, 5-6. Facultatea de la Chişinău era condusă de un decan, fiind parte a Universităţii Mihăilene din Iaşi, cf. Monitorul Oficial, partea I, 1937, nr. 291, p. 19-20.

[23] Regulamentul din anul 1937 nu amintea nimic despre secretarul Academiei şi nici despre personalul administrativ.

Proiectul „De Crăciun adoptă un suflet!” aduce Lumina Nașterii în comunitate

Pr. Laurențiu Lazăr
Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei

„Daţi mai întâi milostenie cele ce sunt înlăuntrul vostru şi, iată, toate vă vor fi curate” (Luca 11,41)

În perioada 14 noiembrie – 24 decembrie 2013, 12 unități de învățământ, 9 parohii ortodoxe, 5 organizații și instituții partenere și 5 voluntari străini au participat la cea de-a V-a ediție a proiectului ”De Crăciun, adoptă un suflet!”, oferind sprijin material și financiar în valoare de peste 15000 lei, unui număr de peste 200 de persoane aflate în dificultate, precum și unor servicii social ale Asociației Filantropia Oradea, Centrului de Servicii Sociale pentru Persoanele cu Dizabilități din Oradea cu hramul ”Acoperământul Maicii Domnului”, coordonat de Fundația de Scleroză Multiplă Bihor, Centrului Rezidențial de Recuperare și Reabilitare a Persoanelor cu Handicap de la Bratca, ce poartă hramul ”Sf. Haralambie”, Locuinței Protejată Beznea pentru persoane cu dizabilități și Centrului Educațional Girișu de Criș. Sprijinul a constat în alimente, îmbrăcăminte, jucării şi bunuri de folosinţă personală, dar şi sponsorizări în bani pentru centrul de servicii sociale amintit, însă darul cel mai de preț al acestui proiect îl constituie dragostea jertfelnică a celor ce au înțeles că mai presus de orice valoare materială stă slujirea semenilor, ca o energie ce leagă sufletele de comuniunea harului dumnezeiesc, așa cum odinioară, pe lângă aur,

smirnă și tămâie, ”cei trei crai de la Răsărit, nu s-au oprit până ce nu au găsit pe al lumii Împărat, așezat pe fân uscat”, căruia s-au închinat, la capătul unui drum istovitor de căutare a comuniunii jertfelnice și a dragostei dumnezeiești a locuirii împreună.

Copiii și tinerii, soli ai dărniciei

Pregătind oarecum anul 2014, anul omagial euharistic, care ne cheamă la comuniunea cu Dumnezeu prin comuniunea cu semenii noștri, peste 200 de copii și tineri din cele 12 unități de învățământ partenere în proiectul ”De Crăciun, adoptă un suflet!”, au ales anul acesta să își deschidă vistieriile sufletești prin realizarea unor inițiative pe cât de inedite, pe atât de energice, dinamice și pline de generozitate inocentă și curată, specifică vârstei lor. Astfel, copiii și tinerii implicați au creat 12 grupuri de voluntariat, care au deschis o rețea impresionantă de ateliere pentru confecționare de cadouri, în care inimoșii ucenici ai prieteniei au confecționat sute de obiecte decorative, de la globuri pentru brad realizate în tehnica quiling, la felicitările de Crăciun, de la vasele decorative cu motive de Crăciun, executate în tehnica șervețelului, la gablonțărie diversă, toate realizate cu multă bucurie de copii și tineri, toate pentru un scop filantropic.

”1, 2, 3, ...”, spune Ioana, una dintre tinerele membre a unui grup de voluntariat, care nu se mai oprea să numere cu multă bucurie și satisfacție darurile pe care le-a pregătit chiar ea, arătându-și pe lângă dibăcie și hărnicia ei, daruri aduse ca un fel de ”aur, smirnă și tămâie”, ca un fel de

declarație de prietenie și devotament sufletesc pentru cei cărora le erau închinate, căci pe lângă bucuria pe care o aduc aceste daruri în casele celor care le apreciază frumusețea și încărcătura emoțională, valoarea lor, adusă de cei care le aleg și le achiziționează, este oferit semenilor care au nevoie de căldura și sprijinul unor suflete preocupate de părtășia binelui.

Cu tolba plină, ca într-un joc numit „țară, țară vrem ostași", pe holurile a 11 școli și licee din Oradea, forfotă mare. Voluntarii filantropiei caută copii, tineri, profesori, părinți pentru ai înrola în oastea omeniei, pentru a le arăta minunățiile ieșite din mâinile dibace ale voluntarilor, care au trebăluit zi de zi, pe perioada postului, au dat viață unor daruri ce așteaptă să fie apreciate și luate acasă ca un gând curat menit să le însenineze și să le binecuvânteze casa, ca o poliță de asigurare a comuniunii cu oamenii și cu Dumnezeu, cu o valoare data chiar de cel care achiziționează cadoul minunat. Astfel, ca niște târgoveți dibaci, căutând preț pe omenia neprețuită, grupurile de voluntari ai filantropiei au organizat în fiecare școală câte un târg de cadouri de Crăciun, aducând în școală taina darului din suflet, iar rezultatele nu au întârziat să apară. La fiecare sunet de clopoțel zeci de filantropi curioși, cuceriți de culorile pastelate ale tarabei filantropice au trecut prin mână mai toate cadourile, alegând-ul pe cel mai potrivit, sau cele mai potrivite, crescând inima inițiatorilor pe măsura dărniciei arătate acestora, prin daniile date în schimbul cadourilor, danii care au făcut posibilă împlinirea misiunii filantropice o slujesc de acest Crăciun copiii și tinerii voluntari.

În activitățile de parteneriat în asistența socială pe care le desfășoară Asociația Filantropia Oradea prin școlile și liceele bihorene, sunt întâlniți adesea copii și tineri care găsesc școala ca o parte a vieții lor, dar la care ajung uneori greu datorită încercărilor vieții, căci fie fac parte dintr-o familie monoparentală, fie sunt parte a unei familii în care bântuie sărăcia extremă ca urmare a lipsei locurilor de muncă pentru părinți, fie sunt chiar orfani de ambii părinți, și exemple ar putea să continue. Ei bine, conștientizați de întâlnirile filantropice organizate de Asociația Filantropia Oradea, tinerii voluntari care au inițiat atelierele filantropice au găsit de cuviință să sară în ajutorul acestor copii încercați de viață, la care totodată se adaugă sprijinirea centrelor pentru persoanele cu dizabilități amintite mai sus, pentru care, prin intermediul târgurilor de cadouri de Crăciun, copiii și tinerii voluntari au strâns aproape 3000 de lei, la care se adaugă un volum semnificativ de produse, constând în alimente, bunuri de folosință personală, haine, jucării, etc.

Parteneriatul între biserică și școală, un liant vital pentru comunitate

Biserica și școala, sunt două instituții atât de apropiate ca funcție. "Biserica e stâlp și întărire adevărului" (I Tim.3,15), iar școala este izvorul de luminare al tuturor, îndemnându-ne astfel să le considerăm împreună, într-o funcție dihotomică, întrucât școala instruiește omul, iar Biserica îl mântuiește. Nu este un prilej mai bun de colaborare pentru aceasta decât activitățile ocazionate de

sărbătorile creștine, cum este Nașterea Domnului Nostru Iisus Hristos, când Biserica ne cheamă la valorificarea duhovnicească a omului instruit, în beneficiul comunității construite pe valorile credinței, a dragostei și a nădejdii. O credință lucrătoare prin rugăciune smerită, prin dragoste fundamentă pe valorile familiei și a slujirii aproapelui, în nădejdea binelui comun, a comuniunii depline în harul lui Dumnezeu. Acesta putem spune că este gândul cu care Asociația Filantropia Oradea pornește în munca sa de slujire a comunității, de implicare a școlii în toate activitățile sale, acesta este și fermentul de la care pornește proiectul ”De Crăciun, adoptă un suflet!”, concept la care au lucrat profesorii de religie, dar și de alte discipline, din școlile interesate de implicarea comunitară, împreună cu preoții implicați în activitățile pentru copii și tineret, care doresc să creeze un instrument de învățare pentru viață prin implicare comunitară.

Strada este un spațiu plin de riscuri pentru un copil sau un tânăr care crește fără repere, fără protecția unor persoane angajate în devenirea lui, care să-l asiste și după orele de curs, pe fondul riscului de consum de droguri, alcoolismul, delincvența juvenilă și multe alte pericole cate toate sunt cicatrici din ce în ce mai vizibile pe fața unei societăți moderne din ce în ce mai aplecată de povara acestor încercări. Din acest motiv, un grup de profesori de religie și alte discipline, asistenți sociali ai Asociației Filantropia Oradea, preoți de parohie, a inițiat un program de educație non-formală pentru implicarea comunitară a copiilor și tinerilor, cu perspectiva dezvoltării personale a acestora, în lumina exemplului oferit de prototipul permanent al tânărului de pretutindeni și de oricând, copilul ce azi se naște în peștera din Betleem, iar la vârsta tinereții desăvârșite mântuiește întreaga lume, Mântuitorul Nostru Iisus Hristos. În acest fel au luat ființă în toate cele 12 școli partenere grupuri de tineret pentru implicare comunitară, care iată, la doar o lună de activitate, au reușit să anime atâtea suflete de copii și tineri, să le aducă un nou orizont al locuirii în societatea contemporană, toate acestea datorită idealului de a fi în preajma pruncului Iisus, prin exersarea generozității și a bucuriei de a fi împreună.

Grupurile de copii și tineret înființate și-au desfășurat activitatea sub coordonarea profesorilor implicați în acest proiect, în baza parteneriatului încheiat cu următoarelor licee orădene: Liceul Ortodox ”Episcop Roman Ciorogariu”, Liceul Teoretic ”Onisifor Ghibu”, Liceul Teoretic ”Partenie Cosma”, Colegiul Național Mihai Eminescu, Colegiul Național ”Emanuil Gojdu”, Colegiul Național ”Iosif Vulcan”, Colegiul Tehnic ”Traian Vuia”, Liceu Teoretic Aurel Lazăr, Liceul de Artă ”Francisc Hubik”, Școala Generală ”Nicolae Bălcescu”, Liceul Teoretic ”Lucian Blaga”, dar și Grădinița 28 din Oradea.

Parteneriatul cu școlile și liceele orădene a fost completat cu implicarea Asociația Safir, Fundației de Scleroză Multiplă Bihor, a International Orthodox Christian Charities (IOCC), Administrația Social Comunitară Oradea (ASCO) și Asociația Femeilor Ortodoxe Române din Episcopia Oradiei. Dacă Asociația Safir a oferit cadouri pentru 55 de persoane cu dizabilități, dar și sprijin financiar pentru programul de burse Filantropia, oferit tinerilor elevi cu dificultăți sociale, Fundația de Scleroză Multiplă Bihor a oferit cadrul tehnic de învățare pentru atelierele de cadouri, organizând ateliere practice pentru toate grupurile de voluntari implicate, IOCC a oferit pături, kit-uri școlare și de igienă personală pentru copiii și persoanele cu oportunități scăzute asistate de Asociația Filantropia Oradea în cuprinsul Eparhiei Oradiei, iar ASCO a oferit un sprijin financiar în valoare de 1000 lei pentru achiziționarea de pachete de Crăciun destinate beneficiarilor acestui proiect.

Imigranții și comunitatea locală

Începând cu anul 2012, Asociația Filantropia Oradea, prin intermediul centrului de informare pentru migrație (MIC), realizat în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație, a asistat un număr semnificativ de cetățeni străini, fie că sunt studenți, angajați sau neangajați, indiferent de neam sau religie, oferindu-le informații, consiliere și sprijin pentru o cât mai bună integrare în comunitatea locală. Cinci dintre aceștia s-au întors la Asociația Filantropia Oradea cu dorința de a face și ei un bine comunității locale, înscriindu-se în proiectul ”De Crăciun, adoptă un suflet!” cu un grup de 23 de voluntari străini reprezentați de 5 colegi de-ai lor: Ansu Nadu și Sherin Varghese (India) și Aloba Amos Osamudiamen (Nigeria) care au pregătit daruri

pentru copiii cu oportunități scăzute asistați de centrul educațional al asociației din Girișu de Criș, unde 29 de copii sunt beneficiarii unui program de prevenire a abandonului școlar, arătând astfel că iubirea aproapelui depășește granițele și barierele create de oameni.

De altfel, pe lângă această dovadă de milostenie și recunoștință, tinerii străini au mai realizat un proiect deosebit destinat copiilor și tinerilor elevi din peste 10 școli bihorene, realizând o caravană educațională intitulată sugestiv: ”Cum este țara mea?”, un atelier interactiv prezentat de tinerii străini la orele de geografie elevilor din țările participante la proiect.

Parohia, pridvorul filantropiei

Milostenia sau îndurarea creștină izvorăște din iubirea de Dumnezeu, iar parohia este spațiul care aduce în comunitate, prin rugăciune, smerenie, dragoste și jertfă, chemarea la împreună slujire pentru desăvârșirea în Dumnezeu. Daca la prima ediție a proiectul ”De Crăciun, adoptă un suflet!” au participat doar parohii, iată că acum, tocmai prin implicarea activă a acestora în comunitate, un număr semnificativ de parteneri au răspuns chemării parohiilor de a face filantropie și nu doar caritate, de a te jertfi cu dragoste, de a sluji, de a promova comuniunea, și nu doar de a oferi din prisos, ca o expresie a generozității sterile sau ca un exercițiu monden, lipsit de comuniunea cu cel ajutat.

Și în această ediție, parohiile implicate și-au continuat demersul lor de promovare a implicării comunitare, reunite de această data sub coordonarea

Asociației Filantropia Oradea, Filiala Protopopiatul Oradea. Prin implicarea directă a credincioșilor din parohie, în data de 19 decembrie, au fost realizate pachete de Crăciun în valoare de peste 6000 lei, cu sprijinul partenerului Selgros Supermarket, care a oferit un sprijin financiar complementar acestei acțiuni.

Parohiile implicate în această acțiune au fost: Parohia Izvorul Tămăduirii din Oradea, Parohia Ioșia Nord, Parohia Tileagd, Parohia Ineul de Criș, Parohia Tei Oradea, Parohia Bunavestire Oradea, Parohia Sf. Mare Mucenic Dimitrie Oradea, Parohia Sânmartin și Protopopiatul Ortodox Oradea.

Calendarul proiectului

15-30 noiembrie - Organizarea la nivelul partenerilor de proiect (grădinițe, școli, companii, etc) și a parohiilor a grupului de inițiativă a proiectului, format din credincioşi interesaţi de această acţiune. Grupul de iniţiativă a delegat un reprezentant care a menţinut legătura cu echipa de coordonare de la nivelul Centrului Eparhial, pe tot parcursul implementării proiectului;

20 noiembrie - 24 decembrie - Organizarea de ateliere de voluntariat pentru pentru confecționarea de cadouri artizanale, din vânzarea cărăra vor fi susținute obiectivele sociale alese de grupurile de voluntari;

01-04 decembrie - Selectarea beneficiarilor şi efectuarea listei de cumpărături, s-a realizat de către grupul de iniţiativă de la nivelul parohiei, şi a cuprins cazuri sociale grave din cuprinsul parohiei, aflate în situaţii de risc şi de marginalizare socială.

13-24 decembrie - Efectuarea cumpărăturilor, realizate în regim propriu sau într-unul din centrele comerciale partenere acestei acţiuni (Selgros Supermarket), prin intermediul grupului de iniţiativă de la nivelul parohiei, sub coordonarea preoţilor parohi. Selgros Supermarket a completa cadourile cu o donaţie în bunuri pentru fiecare parohie participantă.

Calendarul evenimentelor de proiect

Formarea grupului de coordonatori (profesori) – 14 noiembrie 2013

Târguri pentru vânzarea cadourilor de Crăciun:

- 2 decembrie – Târgul SC Plastor SA
- 6 decembrie – Târgul Liceului de Artă Francisc Hubik
- 12 decembrie – Târgul SC Comau SA
- 13 decembrie – Târgul SC Plexus SA
- 16 decembrie – Târgul Liceului Onisifor Ghibu

- 16 decembrie – Târgul SC Celestica SA
- 17 decembrie – Târgul Liceului Partenie Cosma
- 19 decembrie – Târgul Colegiului Național Mihai Eminescu
- 19 decembrie – Târgul Liceului Aurel Lazăr

Serbări și evenimente de acordare a pachetelor pentru beneficiarii proiectului:

- 6 decembrie – vizita voluntarilor străini la Centrul Educațional de la Girișu de Criș
- 18 decembrie – serbarea la Centrul de Servicii Sociale pentru Persoane cu Dizabilități
- 18 decembrie – serbare de Crăciun la Centrul Educațional de la Girișu de Criș
- 22 decembrie – serbare de Crăciun la Parohia Cornițel
- 23 decembrie – vizita voluntarilor de proiect la Centrul de Recuperare și Reabilitare Persoane cu Handicap cu hramul ”Sf. Haralambie” din Bratca
- 23 decembrie – vizită la locuința protejată pentru tinerii cu dizabilități din Beznea.

Radiografia unui proiect

Concepută în anul 2009 ca un program de propovăduire a milei creştine şi a spiritului filantropic, proiectul "De Crăciun, adoptă un suflet!", aflată în acest an la cea de-a V-a ediție, este menit să vină în sprijinul comunităţii, implicând credincioşi, societăţi comerciale, organizaţii, colaboratori şi parteneri din cuprinsul Eparhiei Oradiei, într-un demers de împreună slujire a parohiilor ortodoxe şi promovare a valorilor creştin ortodoxe, într-o lume din ce în ce mai secularizată.

Asociația Filantropia Oradea în comunitate

- Centrul de Recuperare și Reabilitare Persoane cu Handicap cu hramul ”Sf. Haralambie” din Bratca;
- Centrul de Servicii Sociale pentru Persoanele cu Dizabilități din Oradea, în parteneriat cu Fundația de Scleroză Multiplă Bihor;
- Centrul Educațional Girișu de Criș, în parteneriat cu Fundația Ro-Man-Aid, Școala Tărian, Primăria Girișu de Criș, Inspectoratul Școlar Bihor;
- Centrul de Informare pentru Migrație din Oradea, în parteneriat cu Organizația Mondială pentru Migrație;
- Bursa Filantropia;
- Caravana Filantropia;
- Rețeaua de Educație Nonformală Ortodoxă;
- Centrul de Resurse și Formare Profesională Continuă Filantropia.

Principalele teme ale anaforalei euharistice din Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur şi reflectarea lor în anaforalele euharistice ale secolelor I – IV

Prof. Alexandru Dulca
Liceul Ortodox ”*Episcop Roman Ciorogariu*” Oradea

În forma ei actuală, Liturghia este rezulatatul unui îndelung proces de evoluţie şi cristalizare. De evoluţie putem vorbi doar în ceea ce priveşte formele externe de manifestare ale Liturghiei, căci în ceea ce priveşte fondul ei (instituit de Mântuitorul la „Cina cea de Taină”), el nu a evoluat ci s-a perpetuat până la noi. Euharistia pe care Biserica o celebrează astăzi se păstrează „în fiinţa ei ca un dat, care a rămas neschimbat de-a lungul timpului, dar este şi un devenit, pentru că formele ei de exprimare au cunoscut o neîntreruptă dezvoltare.”[1]

Nu a existat un text originar al Litrughiei creştine ci de la început au existat o varietate de tradiţii orale, care cu timpul au fost supuse unei standardizări trepatate şi unei uniformizări prin aşternerea lor în scris. Textele euharistice care s-au păstrat din epoca primară (sec. I – IV) sunt caracterizate de oralitate, scurtime şi simplitate. Se observă de asemenea şi libertatea acordată proestosului de a improviza anumite rugăciuni, fireşte respectând o schemă general cunoscută în toate comunităţile şi ancorată în duhul adevăratei învăţături de credinţă. Putem aduce, drept sprijin al acestei afirmaţii un text din sec II, aparţinând Sfântului Iustin Martirul şi Filosoful: „se aduce pâine şi vin, iar întâi-stătătorul înalţă în chip asemănător, **pe cât îi stă cu putinţă**, rugăciuni şi mulţumiri”.[2] Ca un mijloc de apărare împotriva ereziilor Biserica a simţit nevoia aşternerii în scris a acestor tradiţii orale. Astfel Liturghia a cunsocut un proces de evoluţie dinspre diversitate spre uniformitate, în cele din urmă având să se impună Liturghia metropolei, a capitalei imperiului: Constantinopol.

Astăzi în Biserica noastră cel mai des săvârşită Liturghie este cea numită „a Sfântului Ioan Gură de Aur”. În cele ce urmează vom reda principalele teme întâlnite în anaforaua euharistică a acestei Liturghii şi vom încerca să găsim corespondeţe ale acestor teme în anaforalele euharistice ale primelor patru secole. Textele asupra cărora ne-am îndreptat atenţia sunt sunt cele din: Didahia

[1] Lect. Univ. Dr. Ciprian Streza, *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur – Icoană a împărăţiei şi Prezenţă sacramentală*, *Revista Teologica*, nr.4/2007;

[2] Diac. Ioan I. Ică jr., *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului – integrala comentariilor liturgice bizantine: studii şi texte*, Editura Deisis, Sibiu, 2012, p. 70;

(sfârşitul sec I – începutul sec II, în Siria , ea nu conţine însă vreun text de anafora apostolică. Nu putem să spunem însă ce anume este. Unii spun că aceasta ar putea fi forma sacramentală a agapei) , Apologia I a Sfântului Iustin Martirul şi Filosoful (sec II, în jurul anului 150-151, la Roma), Tradiţia Apostolică a lui Ipolit (în jurul anului 215, în Siria) şi Constituţiile Apostolice (în jurul anului 380, în Siria).

Din punct de vedere al structurii, anaforaua euharistică a Liturghiei Sfântului Ioan Hrisostomm este împărţită în 8 părţi: dialogul introductiv, rugăciunea teologică, trisaghionul, rugăciunea hristologică, cuvintele de instituire, anamneza, epicleza, dipticele. În cee ce priveşte temele identificate de noi în cuprinsul anaforalei, acestea sunt în număr de treisprezece.

Tema 1) Introduce ampla secţiune de **mulţumire** prin afirmarea prezenţei treimice reflectată în atributele apofatice ale dumnezeirii, folosinde prefixul „**ne...**". Lauda şi mulţumirea aduse Lui Dumnezeu se aduc din dorinţa şi vrerea noastră, însă acest lucru nu-l putem face aşa cum se cuvine, de aici şi folosirea cuvintelor ce-l exprimă pe Dumnezeu apofatic: *„căci Tu eşti Dumnezeu negrăit şi necuprins cu gândul, nevăzut, neajuns, pururea fiind şi acelaşi fiind."* Tot prin atribute apofatice este exprimată prezenţa Lui Dumnezeu şi în rugăciunea teologică din Constituţiile Apostolice: „Cel singur nenăscut, fără de început, fără împărat şi fără stăpân, nelipsit de nimic, Dăruitorul oricărui bine, mai presus de orice cauză şi devenire [...]."[3]

Tema 2) Cuprinde afirmarea **deofiinţimei Sfintei Treimi** prin adresarea pe care o facem către Dumnezeu Tatăl. Practic este o continuare a rugăciunii Lui Hristos de la Cina cea de Taină: *„Tu şi Unul-Născut Fiul Tău şi Duhul Tău cel Sfânt."* Deofiinţimea treimică apare exprimată şi în textul din Constituţiile Apostolice: „Tu eşti Dumnezeul şi Tatăl Fiului Tău Unul Născut, Care prin El ai făcut înainte de toate Duhul Adevărului".[4] Deşi la momentul când Sfântul Iustin îşi scrie Apolgia, doctrina trinitară nu era bine definită, întâlnim şi în textul lui unele exprimări importante: „Şi pentru toate câte ni s-au dat binecuvântăm pe Făcătorul a toate prin Iisus Hristos şi prin Duhul Sfânt."[5] Deofiinţimea Sfintei Treimi apare exprimată în Tradiţia Apostolică la finalul anaforalei, după ce au fost enumerate efectele împărtăşirii euharistice, printr-o formulă doxologică: „Ţie se cuvine slava şi cinstea, în Biserica Ta cea sfântă, Tatălui şi Fiului împreună cu Duhul Sfânt."[6]

Tema 3) Reprezintă o scurtă **reiterare a etapelor iconomiei mântuirii** ca motive pentru mulţumire: *„Tu din nefiinţă la fiinţă ne-ai adus pe noi, şi căzând noi, iarăşi ne-ai ridicat şi nu Te-ai depărtat, toate făcându-le, până ce ne-ai suit la cer şi ne-ai dăruit împărăţia Ta ce va să fie".* O

---

[3] Diac. Ioan I. Ică jr., *Canonul Ortodoxiei*, vol I, Editura Deisis, Sibiu, 2008, p. 746;
[4] *Ibidem*, p. 747;
[5] *Idem*, *De la Dionisie...*, p. 70;
[6] *Idem*, *Canonul Ortodoxiei*, p. 575;

reiterare mai amplă întâlnim în aşa numita Tradiţie Apostolică a lui Ipolit Romanul: „Mulţumim ţie, Dumnezeule, prin iubitul Tău slujitor Iisus Hristos, pe care în vremurile din urmă ni L-ai trimis Răscumpărător şi Mântuitor şi Vestitoral voii Tale, Care e Cuvântul Tău nedespărţit de Tine, prin care ai creat toate spre bună plăcerea Ta şi pe care L-ai trimis din cer în pântecele Fecioarei. Care, purtat în trup, S-a întrupat şi S-a arătat Fiul Tău născut din Duhul Sfânt şi din Fecioară. Care împlinind voia Ta şi agonisindu-ţi Ţie popor sfânt Şi-a întins mâinile ca să pătimească şi să elibereze de patimi pe cei ce care au crezut în tine."[7] Cea mai amplă astfel de reiterarea o întâlnim însă în textul din Constituţiile Apostolice începând cu crearea lumii continuând cu rememorarea Vechiului Legământ şi până la Înivierea şi Înălţarea Domnului: „Căci Tu eşti Cel care ai pus cerul ca o boltă şi l-ai întins ca un cort, Care ai aşezat pământul pe nimic, Care ai fixat firmamentul şi ai făcut ziua şi noaptea [...] Şi a înviat a treia zi şi petrecând timp de 40 de zile cu învăţăceii Săi, a fost înălţat la ceruri şi a şezut de-a dreapta Ta, a Dumnezeului şi Tatălui Său."[8]

Tema 4) Mulţumirea este adusă Tatălui, dar şi întregii Sfintei Treimi. Rezultă de aici că rugăciunea teologică are **caracter trinitar**: *„Pentru toate acestea, mulţumim Ţie şi Unuia-Născut Fiului Tău şi Duhului celui Sfânt, pentru toate pe care le ştim şi pe care nu le ştim; pentru binefacerile Tale cele arătate şi cele nearătate, ce ni s-au făcut nouă."* Caracterul trinitar al rugăciunii teologice este menţionat şi de Sfântul Iustin Martirul şi Filosoful în Apologia I, capitolul 65: „După care se aduce întâi-stătătorului fraţilor pâine şi un pahar de vin amestecat cu apă; pe care acesta luându-le înalţă laudă şi slavă Tatălui a toate prin Numele Fiului şi al Duhului Sfânt şi face mulţumire multă pentru că am fost făcuţi vrednici de acestea de către El."[9]

Tema 5) Însăşi Liturghia e prezentată ca o continuare dar şi o consecinţă a iconomiei mântuirii şi, în plus, motiv de mulţumire *„Mulţumim Ţie şi pentru Liturghia aceasta, pe care ai binevoit a o primi din mâinile noastre, deşi stau înaintea Ta mii de arhangheli şi zeci de mii de îngeri, heruvimii cei cu ochi mulţi şi serafimii cei cu câte şase aripi, care se înalţă zburând."*

Tema 6) Arată **unitatea laudei din cer şi de pe pământ**, lauda oamenilor aducându-se alături de lauda îngerilor: *„Cu aceste fericite puteri şi noi, Iubitorule de oameni, Stăpâne, strigăm şi grăim."*

Tema 7) Sfinţenia Sfintei Treimi este motiv de laudă şi mulţumire pentru întreaga iconomie a mântuirii afirmată imediat: *„Sfânt eşti şi Preasfânt, Tu şi Unul-Născut Fiul Tău şi Duhul Tău cel Sfânt. Sfânt eşti şi Preasfânt şi slava Ta este plină de măreţie."* Înainte de

[7] *Ibidem*, p. 575;
[8] *Ibidem*, pp. 747-749;
[9] *Idem*, *De la Dionisie...*, p. 69;

rememorarea iconomiei hristologice a mântuirii, în textul din Constituţiile Apostolice apare evocată sfinţenia Lui Dumnezeu: „Căci cu adevărat eşti sfânt şi preasfânt, preaînalt şi preaînălţat în veci. Sfânt e şi Fiul Tău Unul Născut , Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos."[10]

Tema 8) Rememorarea **(anamneza iconomiei)** mântuirii este realizată astfel:

- se folosesc expresii biblice: *„mulţumind şi binecuvântând sfinţind şi frângând, a dat Sfinţilor Săi Ucenici şi Apostoli zicând:..."*

- este afirmat motivul: Tatăl a iubit lumea: *„Căci tu ai iubit lumea Ta atât de mult, încât pe Unul-Născut Fiul Tău L-ai dat, ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică."*

- se arată modul în care s-a realizat: prin întruparea Fiului „*Şi acesta venind şi toată rânduiala cea pentru noi plinind..."*

Secţiunea mare a mulţumirii din cadrul anaforalei euharistice, având la final tema anamnezei iconomiei mântuirii se termină cu secţiunea cuvintelor de instituire, pentru că aici nu avem de a face cu o logică istorică ci cu o logică liturgică. Anaforaua nu este o redare istorică obiectivă ci poartă amprenta Eshatonului. Înţelegem astfel că de fapt Cina cea de Taină este veşnică şi toate momentele iconomiei mântuirii sunt mereu actuale.

Tema 9) Reprezintă **cuvintele de instituire**; acestea sunt cuvintele rostite de Mântuitorul, ele find cuvinte cu „putere multă". Aceste cuvinte fac trecerea de la anamneză la epicleză, acesta fiind în esenţă rostul lor: *„Luaţi mâncaţi acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor/ Beţi dintru acesta toţi, acesta este Sângele Meu care pentru voi şi pentru mulţi, se varsă, spre iertarea păcatelor."* Cuvintele de instituire lipsesc din relatarea Didahiei. În capitolul 66 al Apologie I a Sfântului Iustin, prefacerea darurilor e pusă în legătură cu o rugăciune care provine de la Hristos Însuşi. „S-a spus mereu că această rugăciune care provine de la Hristos Însuşi s-ar putea referii la verba testamenti sau că această rugăciune cuprindea cel puţin cuvintele de instituire"[11]. Cuvintele de instituire apar redate concret în relatarile din Tradiţia Apostolică: „Luaţi mâncaţi, Acesta este trupul Meu care se frânge pentru voi. Asemenea şi paharul zicând: Acesta este sângele Meu care se varsă pentru voi."[12]; şi din Constituţiile Apostolice: „Aceasta este taina noului legământ! Luaţi din ea! Mâncaţi! Acesta este Trupul Meu care se frânge pentru mulţi

[10] *Idem*, *Canonul Ortodoxiei*, p. 750;
[11] Karl Christian Felmy, *De la Cina cea de Taină la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxe: un comentariu istoric*, trad. pr. prof. Ioan I. Ică, Editura Deisis, Sibiu, 2008, p. 27;
[12] Diac. Ioan I. Ică jr., *Canonul Ortodoxiei,* p. 575;

spre iertarea păcatelor! / Beţi dintru acesta toţi! Acesta e Sângele Meu, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor!"[13]

Tema 10) Anamneza trebuie înţeleasă în **perspectivă semitică**, unde Dumnezeu este subiectul oricărei acţiuni. Nimic nu se întâmplă fără intervenţia Lui Dumnezeu. Din această perspectivă, Dumnezeu Tatăl este rugat în Sfânta Liturghie să-şi aducă aminte de Hristos şi de noi (oamenii), ca această jertfă să fie pomenită la tronul Sfintei Treimi. Porunca anamnezei trebuie interpretată din perspectivă semitică şi nu europeană: nu omul ci Dumnezeu este subiectul oricărei acţiuni, iar porunca anamnezei s-ar traduce astfel: pomenirea (amintirea) de Iisus Hristos o face Tatăl, pentru ca astfel, rugat de comunitate, să reverse prin Hristos milele sale (mântuirea) *„Aducându-ne aminte, aşadar, de această poruncă mântuitoare şi de toate cele ce s-au făcut pentru noi: de cruce, de groapă, de învierea cea de a treia zi, de suirea la ceruri, de şederea cea de-a dreapta, şi de cea de a doua şi slăvită iarăşi venire."*

Tema 11) Traducerea din Liturghier: *„Ale Tale dintru ale Tale, Ţie-Ţi aducem de toate şi pentru toate"* e o traducere precară, mai corect ar fi: *„Ale Tale dintru Ale Tale aducându-ţi, în toate şi pentru toate, pe Tine Te lăudăm, pe Tine Te bnecuvântăm, Ţie Îţi mulţumim Doamne şi ne rugăm Ţie Dumnezeului nostru"*, fără ca textul să fie separat artificial între preot şi strană.

Tema 12) Se referă la **trimiterea Duhului Sfânt**. *„Încă aducem Ţie această slujbă duhovnicească şi fără de sânge, şi Te chemăm, Te rugăm şi cu umilinţă la Tine cădem: Trimite Duhul Tău cel Sfânt peste noi şi peste aceste Daruri, ce sunt puse înainte. Şi fă, adică, pâinea aceasta, Cinstit Trupul Hristosului Tău: Amin. Iar ceea ce este în potirul acesta, Cinstit Sângele Hristosului Tău: Amin Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt: Amin, Amin, Amin."* În secolul al XVI-lea a fost inserat înaintea acestui text troparul Ceasului şase *„Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh, în ceasul al treilea, Apostolilor Tăi, pe Acela, Bunule, nu-L lua de la noi, ci ni-L înnoieşte nouă, celor ce ne rugăm Ţie."* Actul liturgic se desăvârşeşte numai prin trimiterea Duhului Sfânt, Cel ce toate le plineşte, de aceea această temă este inevitabil prezentă în anaforalel primelor patru secole: „Şi ne rugăm să trimiţi Duhul Tău cel Sfânt peste ofranda Sfintei Biserici (Tradiţia Apostolică)"[14]; „Şi să trimiţi peste această jertfă pe Duhul Tău Cel Sfânt, Martorul pătimirilor Domnului nostru Iisus, ca să arate această pâine Trupul Hristosului Tău şi paharul acesta Sângele Hristosului Tău(Constituţiile apostolice)."[15] Cele mai vechi anaforale conţin invocarea Duhului Sfânt, apoi trimiterea Duhului Sfânt de către Dumnezeu Tatăl.

---

[13] *Ibidem*, p. 751;
[14] *Ibidem*, p. 575;
[15] *Ibidem*, p. 751;

Tema 13) Tema **efectelor euharistice**: *„Pentru ca să fie celor ce se vor împărtăşi, spre trezirea sufletului, spre iertarea păcatelor, spre împărtăşirea cu Sfântul Tău Duh, spre plinirea împărăţiei cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată sau spre osândă."* De remarcat că faptul că efectele euharistiei se răsfrâng şi asupra celor adormiţi: *„Încă aducem Ție această slujbă duhovnicească pentru cei adormiți întru credință: strămoși, părinți, patriarhi, prooroci, apostoli, propovăduitori, evangheliști, mucenici, mărturisitori, pustnici și pentru tot sufletul cel drept, care s-a săvârşit întru credință."* În Tradiţia lui Ipolit cei care se împărtăşesc sunt numiţi sfinţi, iar efectul principal al împărtăşirii este umplerea de Duh Sfânt: Şi dă tuturor sfinţilor care se împărtăşesc din ele să se umple de Duh Sfânt, spre întărirea credinţei în adevăr"[16] Aproximativ aceleaşi efecte sunt amintite şi în textul din Constituţiile Apostolice: "ca aceia ce se vor împărtăşii din el să fie întăriţi în dreapta credinţă, să dobândească iertarea păcatelor, să fie izbăviţi de diavol şi de rătăcirea lui, să se umple de Duhul Sfânt, să se facă vrednici de Tine, să câştige viaţa veşnică, împăcându-te cu ei, Tu, Stăpâne Atoateţiitorule."[17]

Concluzie: Anaforalele euharistice pe care le folosim astăzi în cult, fie că poartă numele Sfântului Ioan sau al Sfântului Vasile, nu pot fi percepute drept compoziţii proprii şi exclusive ale acestor sfinţi, ci mai degrabă preluări şi stilizări ale textelor euharistice din vremea lor. Ele nu pot fi înţelese separate de anaforalele liturgice din primele secole, cu care împărtăşesc o temă comună: mulţumirea (euharistia), un carcter comun: trinitar şi urmăresc acelaşi scop: sfinţirea darurilor în vederea sfinţirii credincioşilor şi umplerii lor de Duh Sfânt.

BIBLIOGRAFIE:

1) *Liturghier*, Editura IBMBOR, Bucureşti, 2000;
2) Diac. Ioan I. Ică jr., *Canonul Ortodoxiei*, vol I, Editura Deisis, Sibiu, 2008;
3) Diac. Ioan I. Ică jr., *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului – integrala comentariilor liturgice bizantine: studii şi texte*, Editura Deisis, Sibiu, 2012;
4) Karl Christian Felmy, *De la Cina cea de Taină la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxe: un comentariu istoric*, trad. pr. prof. Ioan I. Ică, Editura Deisis, Sibiu, 2008;
5) Lect. Univ. Dr. Ciprian Streza, *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur – Icoană a împărăţiei şi Prezenţă sacramentală*, *Revista Teologica*, nr.4/2007;

[16] *Ibidem*, pag 575;
[17] *Ibidem*, pag 751;

Implicaţiile didactice ale lecturii

Prof. Diana Gal
Colegiul Tehnic „*Traian Vuia”* Oradea

Privită în ansamblu, educaţia nu poate fi scoasă din contextul social şi, cu precădere trebuie luată în considerare influenţa mass-media, în special a internetului. Totuşi, lecturarea cărţilor aduce cititorului satisfacţia reflecţiei, a meditaţiei, angajând valori formativ-educative ce îşi vor pune amprenta asupra modului de a gândi şi acţiona al cititorului.

Noua educaţie impune necesitatea ca profesorul să vadă în elev mai mult decât un simplu recipient al informaţiei pe care le transmite, să-l considere, în primul rând o fiinţă umană, care pe lângă latura raţional-intelectivă, dispune şi de cea afectivă, motivaţională, atitudinală şi socială.

Viitorii cititori se formează, sau ar trebui să se formeze, în spaţiul şcolar, un spaţiu bine dimensionat din punct de vedere socio-cultural, unde orice carte îşi are principalul punct de plecare. Deşi lecturarea începe din imperative didactice, pe parcurs acestora li se adaugă necesităţile estetice care devin, în final, unice, constituind una din marile plăceri ale vieţii.

Profesorul de literatură are obligaţia de a le dezvolta elevilor săi gustul pentru lectură, deprinderea de lectură, de a citi curent, corect, conştient şi expresiv, nu în ultimul rând de a-i îndruma în alegerea cărţilor ce urmează a fi lecturate.

Astfel, cititorul va afla că semnificaţia textului literar se naşte în cursul actului de lectură, el se va implica în actul lecturii cu întreaga sa cultură, cu mediul social în care trăieşte, cu dispoziţiile psihologice ale momentului. Cititorul de vârstă şcolară trebuie să ştie că actul lecturii e unul de opţiune conştientă şi, deopotrivă, de angajare.

Pe lângă deprinderea de lectură trebuie formată şi deprinderea de comentariu literar respectiv trecerea în exprimare orală sau scrisă a mesajului reţinut care e obligatorie în spaţiul şcolar. Metodele recomandate în îndrumarea lecturii sunt cele ale didacticii în general :

a) Metode verbale : expunerea (sub forma povestirii, explicaţiei şi prelegerii), conversaţia (euristică şi examinatoare), problematizarea, lucrul cu cartea.

b) Metode intuitive : demonstraţia.

c) Metode active : exerciţiile.

Alegerea şi folosirea unei anumite metode depinde de scopul propus, de particularităţile de vârstă ale elevilor, de importanţa şi gradul de accesibilitate a problemei ce urmează a fi dezbătută, ca şi de îndemânarea celui care o aplică.

Lectura trebuie să fie punctul de plecare în cadrul procesului instructiv-educativ, obiectivul fundamental al profesorului de literatură şi nu numai. Ea dezvoltă eul personal al fiecărui cititor, îi lărgeşte viziunea despre lume facilitând tranferul de informaţii din lumea cărţii către realitatea imediată.

Bibliografie:

Bălban, A., *Consiliere educaţională – ghid metodic pentru orele de diriginţie şi consiliere*, Imprimeria Ardealul, Cluj-Napoca, 2001.

Eftimie, Nicolae, *Introducere în metodica studierii limbii şi literaturii române,* ediţia a IV-a revizuită şi adăugită, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008.

Activităţile cu conţinut religios în grădiniţă – o necesitate de formare a unui comportament creştin

Prof. Anamaria Haita
Grădiniţa cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea

Motto:

„*Nu există artă mai frumoasă decât arta educaţiei. Pictorul şi sculptorul fac doar figuri fără viaţă, dar educatorul creează un chip viu : uitându-se la el se bucură şi oamenii , se bucură şi Dumnezeu. Şi oricine poate fi dascăl , dacă nu al altora, cel puţin al său.*" (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Cercetările în domeniul psihologiei copilului şi practica educativă înaintată ne arată că educaţia moral – religioasă este posibilă de la cea mai fragedă vârstă , iar vârsta preşcolară cu tradiţiile de voinţă şi caracter în formare, având ca germen însăşi personalitatea umană, ne îndreptăţesc să afirmăm că educaţia religioasă în grădiniţă este importantă şi necesară.

Vârsta preşcolară constituie perioada cea mai favorabilă formării "bunelor deprinderi", constituind piatra de temelie pe care se vor clădi deprinderile complexe de muncă şi cele morale.Dacă educaţia morală reprezintă acea latură a procesului de pregătire a copilului pentru viaţă – care are în vedere cunoaşterea, înţelegerea şi practicarea binelui în viaţa socială – educaţia religioasă trebuie privită într-o strânsă legătură cu educaţia morală, acordându-i fundament divin.

Educaţia religioasă la preşcolari are o dublă menire: pe deoparte să anuleze pornirile rele , iar pe de altă parte să le cultive pe cele bune. Ca urmare, este perioada cea mai potrivită ca toţi copiii să fie învăţaţi să-l iubească pe Dumnezeu şi acest lucru se realizează în familie, în biserică şi în instituţiile de învăţământ .

În calitatea noastră de educatoare, avem înaltul privilegiu de a face cunoscute copiilor anumite învăţături morale, religioase potrivit nivelului de înţelegere şi de a forma în sufletele lor impresii de conduită şi sentimente cu ajutorul cărora să devină persoane deschise comunicării cu Dumnezeu şi cu semenii.

Cele mai multe cadre didactice – educatoare – nu au beneficiat de o pregătire religioasă în domeniu, dar şi-au însuşit-o ulterior, în cadrul pregătirii continue, colaborarea cu biserica, preotul din parohie şi profesorul de la şcoalile din zonă cu care se colaborează. Toate aceste activităţi se desfăşoară natural , fără abuz de termeni şi concepte, cu acordul părinţilor, astfel încât copiii să fie ajutaţi să-şi deschidă mintea şi sufletul către credinţă.

S-au introdus diverse activităţi în cadrul programului normal al copiilor cum ar fi lecturarea si discuţii ulterioare asupra unor teme nu prea grele pentru înţelesul unui copil de vârstă preşcolară, precum si vizionarea unor desene cu teme religioase.

Pe lângă aceste activități introduse în programul copiilor am facut și activități extrașcolare, vizite la biserica din cartier, cu ocazia sărbătorilor am fost la spovedit și cuminecat, l-am invitat pe preotul bisericii în vizită la noi la grădiniță, programul de Crăciun cu temă religioasă a fost realizat tot cu scopul de a-i da acestei sărbători înțelesul adevărat și nu să-l lăsăm umbrit de faimoasa apariție și altele.

Toate aceste activități pe care le derulăm cu copiii au ca și finalitate dezvoltarea acestora ca și buni creștini de mâine, conștienții fiind că totul pleacă din familie încercăm pe cât posibil sa integrăm și familia în acțiunile noastre.

Pe considerentul că educația unui copil este o responsabilitate mare atât pentru părinți cât si pentru cadrele didactice care încearcă să dezvolte personalitatea copilului învățându-l ce e bine si ce e rău am introdus activitațile religioase in viața acestora încă de mici. Cel mai productiv teren pentru sădirea credinței în Dumnezeu este sufletul copilului. Dacă nu este educat de mic să creadă în Dumnezeu, să se roage lui Dumnezeu, să se spovedească, să meargă la biserică, să se împărtășească etc., când crește mare este foarte greu sau devine imposibil. Educația religioasă este fundamentală pentru formarea personalității acestora. Nu este suficientă îngrijirea trupească (îmbrăcăminte si mâncare), deoarece acestea nu-l formează și nu-l modelează în viață, ci mai importantă este îngrijirea sufletească, deoarece aceasta este veșnică, aceasta îl înnobilează, îi dă bunătate, dragoste, milă si toate virtuțile. Dacă s-ar face o educație religioasă așa cum trebuie atât în familie, cât și la școală, omenirea ar avea mult de câștigat: s-ar reduce suferința și păcatele din lume, s-ar crea un echilibru al universului s-ar prelungi viața acestei lumi. Ca părinte, când educi un copil nu este suficient să-i spui doar, ci trebuie să faci împreună cu el, să te arăți exemplu personal și viu. Să îngenunchezi împreună cu el în fața icoanei la rugăciune, să-l iei de mână și să mergi la biserica, să te ferești a vorbi orice cuvânt rău, a face orice gest necontrolat, pentru că el te copiază întocmai.

Astfel, putem afirma că rolul fundamental al educatoarelor în formarea calităţilor morale şi creştine la preşcolari li se adaugă rolul preotului, slujitor al credinţei şi sfinţeniei, împreună cultivând credinţa şi atitudinea morală , sămânţa bună şi rodnică a toleranţei, a înţelegerii şi într-ajutorării.

Bibliografie:

***, *Elemente de educaţie religioasă pentru preşcolari* – îndrumător - vol. I

***, *Parteneriate educaţionale* – EdituraAS,-2005;

Plopeanu, Irina, *Înger, îngeraşul meu!* - *Educaţie religioasă*, Editura Corint, Bucureşti 2003

Activitatea Sfântului Apostol Pavel la Corint

Prof. Ciprian Ovidiu Ilieş
Colegiul Naţional *"Teodor Neş"* Salonta

Sfântul Apostol Pavel îşi prezintă singur elementele de recunoaştere şi informaţiile asupra familiei şi obârşiei sale. Acestea au deci caracter autobiografic şi sunt transcrise îndeosebi în epistolele scrise de Apostolul neamurilor. Potrivit propriilor sale informaţii, Sfântul Apostol Pavel s-a nascut în una din acele familii de iudei care, deşi îşi duceau viaţa în diaspora, deci dincolo de graniţele Palestinei, se distingea prin respectarea şi trăirea riguroasă a preceptelor Legii Vechi a lui Moise, dar şi a unor rânduieli şi datini, care nu erau scrise în această Lege Mozaică.

Anul naşterii Sfântului Pavel este data cea mai controversată din cronologia paulină. În general se admite că cel ce avea să devină Apostolul neamurilor s-a născut într-unul din anii cuprinşi între 10-15 după Hristos.

Locul naşterii Sfântului Apostol Pavel este Tarsul Ciliciei, localitate unde acesta îşi va petrece copilăria şi se va forma ca ţinută morală şi intelectuală. Tarsul este însă doar începutul, deoarece acest proces de afirmare morală şi culturală a marelui Apostol se va desăvârşi la Ierusalim în ucenicia petrecută sub îndrumarea vestitului învăţat Gamaliel. Pavel va urma acestuia în ce priveşte ţinuta morală şi înzestrarea culturală a acestuia, dovedindu-se a fi demn de înaintaşul său. Finalizarea devenirii sale în forma pe care o are azi în ochii întregii omeniri aparţine alegerii sale ca Apostol, alegere făcută prin convertirea lui pe drumul Damascului, când din cel mai mare prigonitor devine cel mai mare propovăduitor al învăţăturii lui Hristos, Mântuitorul lumii.

De la acel moment crucial al vieţii sale Sfântul Apostol Pavel n-a precupeţit nici o clipă din viaţa sa şi a făcut cât a putut, ca toţi să cunoască ceea ce nici el nu cunoscuse şi împotriva căreia luptase, cu scopul de a oferi tuturor şansa mântuirii adusă de Hristos. Nici o intemperie a vremii, nici patimile din trup, nici duşmanii văzuţi şi nevăzuţi, nici un obstacol nu l-a putut opri pe Sfântul Pavel din avântul şi însufleţirea care îl propulsau pe această cale a apostolatului creştin. El era perfect conştient de misiunea sa încredinţată de Dumnezeu şi pentru care va da socoteală „în ziua de apoi".[1]

[1] Pr. I. V. Covercă, *Din viaţa şi activitatea Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel*, în *Glasul Bisericii*, nr. 4-5/1989, p. 75

În slujba acestei misiuni geniul său a fost un factor decisiv, pentru el lumea greco-romană făcându-l să se simtă acasă din punct de vedere cultural.

Aşa se face că Apostolul neamurilor a luat lumea cu asalt şi a pornit în periplul său de apostolat neobosit. În cursul celor trei călătorii misionare el a făcut încreştinarea aproape a întregului Imperiu Roman dacă nu direct atunci indirect fie şi numai datorită suflului dat de el asupra misiunii apostolice. Dar în ceea ce priveşte activitatea sa directă fără intermediere, adică „faţă către faţă" , trebuie să spunem că Sfântul Pavel s-a distins în mai toate centrele vestite ale lumii păgâne.[2]

Legat de aceste centre ale civilizaţiei păgâne vom încerca să abordăm aspectele legate de activitatea Sfântului Apostol Pavel în Corint, unul dintre cele mai vestite şi mai controversate.

După ce îşi va fi încheiat misiunea la Atena, Sfântul Apostol Pavel s-a îndreptat spre Corint: „plecând din Atena, Pavel a venit la Corint"(Faptele Apostolilor 18,1). Era sfârşitul anului 50 sau începutul lui 51.

Corintul era un oraş strălucitor, capitala provinciei romane Ahaia, care cuprindea Peloponezul, Grecia centrală şi insulele învecinate. Aici îşi avea reşedinţa proconsulul roman. În 146 î.d.Hs. Corintul fusese distrus complet de către consulul Lucius Mumius pentru ca o sută de ani mai târziu (44 î.d.Hs.), să fie reconstruit de către Cezar. Colonia romană din Corint era alcătuită mai ales din foşti sclavi, acum eliberaţi. Populaţia sporea rapid prin străinii atraşi de poziţia oraşului aşezat între două mări: Marea Egee şi Marea Adriatică, un oraş predestinat parcă să facă legătura dintre Orient şi Occident. În Corint se întâlneau pe lângă grecii majoritari, sirieni, egipteni, iudei, romani etc. Corintul devenise una dintre cele mai populate cetăţi ale antichităţii, fiind cunoscut ca un oraş al curtezanelor. Templul lui Venus care se înălţa pe Acrocorint era celebru prin miile de femei care se prostituau. În epistolele sale adresate corintenilor, Sfântul Apostol Pavel va face adesea aluzie la păcatele trupeşti care se săvârşeau în capitala Ahaiei.(I Corinteni 5,1; 6,9-20; 10,7-15; II Corinteni 6,14; 7,1)[3]

Cu toate acestea marele Apostol creştin a găsit la Corint un teren ideal pentru lucrarea sa misionară. Domnul însuşi i-a descoperit lui Pavel: „Nu te teme, ci vorbeşte şi nu tăcea, pentru că Eu sunt cu tine şi nimeni nu va pune mâna pe tine, ca să-ţi facă rău. Căci am mult popor în cetatea aceasta." (I Corinteni 18,10).

Îi îndemna să instruiască pe slujitorii hirotoniţi (I Cor. l, 2 ; 16, 15—16 etc.) asupra îndatoririlor ce le reveneau după plecarea sa din Corint. De asemenea, a cerut creştinilor corinteni să păstreze disciplina vieţii creştine, să vădească ascultare faţă de cârmuitorii lor duhovniceşti (I

[2] *Ibidem*, p. 76
[3] Pr. dr. Sabin Verzan, *Sfântul Apostol Pavel*, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 1996, p. 139

Cor. 16, 16). Sfântul Apostol Pavel lăsa în urma sa, la Corint, importante personalităţi ale vieţii creştine din oraş ca Ştefanas «pârga Ahaei» (I Cor. 16, 15), Crispus şi Gaius pe care i-a botezat, în mod excepţional el însuşi (I Cor. l, 14), ca Chloe, o văduvă bogată, care şi-a pus casa la dispoziţie pentru adunările creştine (I Cor. l, 11), ca Fortunat şi Ahaic, care 1-au vizitat, în Efes, pe Sfântul Apostol Pavel, aducându-i veşti despre Biserica din Corint (I Cor. 16, 17), ca Erast, trezorierul oraşului (Rom. 16, 23), şi mulţi alţi fruntaşi ai comunităţilor corintene, care vor susţine, prin activitatea lor, viaţa creştină din oraş si cauza extinderii Evangheliei în cetate şi în întreaga Ahaie.

În timpul şederii la Corint a Sfântului Apostol Pavel, s-a produs un eveniment de o importanţă excepţională în ce priveşte transmiterea peste timp a învăţăturii creştine, a descoperirii celei mai presus de fire si anume, *apariţia primelor scrieri care vor intra în cea de-a doua parte a Sfintei Scripturi, adică în Noul Testament.*[4] Este, firește, vorba despre cele două Epistole ale Sfântului Apostol Pavel către creştinii din Tesalonic cunoscute sub numele *Epistola întâi către Tesaloniceni şi Epistola a doua către Tesaloniceni,* ambele fiind scrise din Corint, prima în anul 51, iar cea de-a doua în anul 52.

Sfântul Apostol Pavel inaugurează astfel o nouă şi eficientă metodă misionară, aceea a Epistolelor sau scrisorilor destinate a fi citite în toate adunările creştinilor dintr-o Biserică, în situaţia în care Apostolul întemeietor nu putea să se afle pretutindeni unde pusese început unor Biserici, fie din lipsa timpului, fie din cauza unor împrejurări neprielnice, prezenţa lui se putea afirma, cel puţin în parte, prin transmiterea unor Epistole care reprezentau documente scrise despre unele din învăţăturile Bisericii. Pe această cale a scrisorilor deschise, se instituie, în Biserică, autoritatea documentului scris, care va susţine şi afirmaţiile fundamentale ale învăţăturii transmise prin viu grai.[5] Chiar autoritatea Apostolului întemeietor şi autor totodată va avea foarte mult de câştigat de pe urma acelor scrieri pe care acesta le va adresa creştinilor care alcătuiau comunităţile locale. Aceste scrisori sunt, totodată, semnul şi dovada unei adânci responsabilităţi, a unei aşa-zise jurisdicţii a autorului lor care, în general, este identică şi se suprapune Bisericilor cărora acesta le-a pus început, întemeierea unei Biserici, dar care aveau drept efect venirea la credinţă a celor ce se lăsau convinşi de predica misionară sau kerigmatică a Apostolului întemeietor.

În lumina consideraţiilor de mai sus, se va putea înţelege mai deplin lapidara informaţie a Sfântului Luca : *«Şi a rămas în Corint un an şi sase luni, învăţând între ei cuvântul lui Dumnezeu»* (Fapte 18,11).

---

[4] Iconom Stavrofor P. Romanescu, *Epistolele Sfântului Apostol Paul, Studiu istorico-critic*, Tipografia Al. Codreanu S~sori, Focşani, 1912, p. 23

[5] *Ibidem*, p. 24

Constatând succesele deosebite ale Sfântului Apostol Pavel în Corint şi în Ahaia şi profitând de proaspăta numire a lui Galion ca proconsul al Ahaei (Fapte 18, 12) *«iudeii s-au ridicat într-un cuget împotriva lui Pavel şi l-au adus la tribunal, zicând că acesta caută să convingă pe oameni să se închine lui Dumnezeu, împotriva Legii»* (18, 12—13). Fiind învinuit de un delict cu caracter religios de conaţionalii şi coreligionarii săi şi nu de unul care ar fi putut intra sub incidenţa legilor romane, Galion a refuzat să dea curs unui proces împotriva lui Pavel : *«Când Pavel era gata să deschidă gura* (spre a se apăra de învinuirile care i se *aduceau), Galion a zis către iudei: Dacă ar fi vreo nedreptate sau vreo faptă vicleană, o iudeilor, v-aş asculta precum se cuvine. Dar dacă sunt la voi nedumeriri despre învăţătură şi despre nume şi despre legea voastră, vedeţi-vă voi înşivă de ele. Judecător pentru acestea eu nu voiesc să fiu. Şi i-a izgonit de la tribunal»* (Fapte 18, 14—16).

Galion, fratele mai mare al filozofului Seneca (n. în anul 4 î.d.Hr., mort în anul 65 d.Hr.), care se pare că a fost numit ca proconsul al Ahaei în mai 51, a sesizat caracterul religios al învinuirii aduse Apostolului creştin şi a refuzat să se implice într-un eveniment care nu putea să aibă nici o însemnătate pentru stăpânirea si administraţia romană din Ahaia.[6]

Nici faptul că iudeii au încercat o diversiune *«punând mâna toţi pe Sostene, mai-marele sinagogii, îl băteau înaintea tribunalului»* (Fapte 18, 17) nu 1-a impresionat pe experimentatul Galion care, *«nu lua în seamă nimic din toate acestea»* (Fapte 18, 17).

Datorită atitudinii înţelepte si îngăduitoare a lui Galion, Sfântul Apostol Pavel n-a trebuit să părăsească în grabă Corintul. El a rămas după evenimentele descrise mai sus *«încă multe zile în Corint»* {18, 18). Textul ne sugerează o activitate de pregătire a Bisericii din Corint pentru momentul despărţirii de Apostolul întemeietor atât de importantă pentru viitorul unei Biserici nou înfiinţate.[7]

În mod sigur, Sfântul Apostol Pavel s-a putut întâlni în linişte cu creştinii corinteni putând să-şi ia rămas-bun de la ei. El a avut ocazia vom putea face o idee destul de completă în ce priveşte cuprinsul unei astfel de expuneri învăţătoreşti citind una din Evangheliile sinoptice (după Matei, după Marcu sau după Luca), care, în general rezumă propovăduirea învăţătorească a Sfinţilor Apostoli aflaţi în situaţia de a dezvolta într-o Biserică locală nou întemeiată o activitate învăţătorească sau catehetică (Gal. 6, 6 ; I Tim. 5, 17).

Pe lângă viaţa, faptele şi învăţătura lui lisus, expunerile învăţătoreşti ale misionarilor creştini, îndeosebi Apostoli, trebuiau să cuprindă si *interpretarea teologică* a învăţăturii evanghelice, o aplicare adecvată a acesteia la condiţiile şi evoluţiile concrete din cadrul

[6] Pr. prof. dr. Ioan Constantinescu, *Studiul Noului Testament*, Ed. Credinţa Noastră, Bucureşti, 1997, p. 255
[7] *Ibidem,* p. 256

comunităţilor creştine cărora Apostolul le devenea învăţător. Vom putea să ne formăm o foarte completă idee asupra interpretărilor teologice cuprinse în predica învăţătorească a Sfinţilor Apostoli luând aminte la cuprinsul Epistolelor apostolice (ale Sfinţilor Apostoli Pavel, Petru şi loan), care oleră, laolaltă, elementele complete ale unei teologii creştine. Chiar dacă aceste Epistole nu reprezintă expuneri sistematice in sensul scolastic al cuvântului, ele cuprind, indiscutabil, *toate acele componente,* care vor permite o perfectă reconstituire a edificiului doctrinar al Bisericii. Desigur, în această privinţă, cele mai importante, rămân Epistolele pauline, care abordează toate temele doctrinare ale învăţăturii creştine de la creaţie şi păcatul strămoşesc până la parusie, judecata universală şi viaţa de veci.

Fireşte că propovăduirea şi cuvântul lui Pavel la Corint ca, de altfel, în toate cetăţile «nu stăteau în cuvinte de înduplecare ale înţelepciunii omeneşti, ci în adeverirea Duhului şi a puterii» (I Cor. 2, 4). Apostolul dezvăluia *«înţelepciunea de taină a lui Dumnezeu, ascunsă, pe care Dumnezeu a rânduit-o mai înainte de veci... pe care nici unul dintre stăpânitorii acestui veac n-a cunoscut-o»* (I Cor. 2, 7—8). Destoinicia Apostolului, slujitor al Bisericii, «este de la Dumnezeu» (II Cor. 3, 5). Dovezile de Apostol ale lui Pavel s-au arătat, apoi, «prin semne, prin minuni şi prin puteri» (II Cor. 12, 13).

În Faptele Apostolilor, sunt foarte puţine elemente care ţin de activitatea învăţătorească propriu-zisă desfăşurată de Sfinţii Apostoli şi alţi misionari. Această activitate este numai semnalată în textele în care se vorbeşte despre activitatea zilnică şi de lungă durată desfăşurată, de regulă, de Sfinţii Apostoli (vezi Fapte 2, 42 ; 4, 33 ; 6, 2 ; 11, 26; 18, 11 ; 19, 10; 20, 31 ; 28, 30 etc.). în Faptele Apostolilor aflăm, în schimb, toate modelele propovăduirii kerigmatice, înţelegând, prin aceasta, expunerile cele dintâi făcute într-o localitate, înainte de înte- unul din ţinuturile Ahaei (II Cor. 11, 10). Tesalonicenii se arătau a fi pilde «tuturor celor ce cred din Macedonia şi din Ahaia» (I Ţes. l, 7).[8]

Când, în textul sfânt, se face precizarea că Sfântul Apostol Pavel a rămas la Corint un an şi şase luni, trebuie să subînţelegem că această perioadă include atât timpul scurs de la venirea acestuia în Corint până la mutarea sa în casa lui Titus lustus, cât si pe acela care a trecut de la acest moment până la plecarea Apostolului spre Siria (Fapte 18, 18). În condiţiile în care Apostolul rămâne, împreună cu însoţitorii săi, de regulă ei înşişi mari misionari, o perioadă atât de lungă într-o cetate, se pune problema de a şti cum era folosit acest timp în favoarea propovăduirii Evangheliei.[9]

---

[8] Pr. prof. dr. Grigorie T. Marcu, *„Omul cel nou" în concepţia antropologică a Sfântului Apostol Pavel*, în *Studii Teologice*, nr. 7-8/1951, p. 422

[9] Iconom Stavrofor P. Romanescu, *op. cit.*, p. 25

În această direcţie, trebuie făcută constatarea oă, ori de câte ori se face precizarea că Apostolul neamurilor staţionează o perioadă mai lungă într-o cetate : un an la Antiohia (Fapte 11, 26), un an şi jumătate la Corint (18, 11), trei ani si chiar mai mult (19, 10 ; 20, 31) la Efes şi doi ani la Roma (28, 31), se subliniază, de fiecare dată, că acest timp este folosit pentru propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu şi, mai exact, pentru *a învăţa* pe creştini despre lisus şi învăţătura Sa. În fiecare din cele patru texte în care este semnalată rămânarea mai îndelungată a misionarilor creştini într-un oraş apare şi verbul *a învăţa* pentru a caracteriza activitatea acestora în respectivele oraşe şi Biserici. Aceasta arată că, după o perioadă de *propovăduire,* adică de expunere kerigmatică, de anunţare a adevărurilor fundamentale asupra lui lisus şi Evangheliei Sale, după o predicare al cărei prototip îl aflăm, de exemplu, cu ocazia cercetării activităţii lui Pavel în Antiohia Pisidiei (Fapte 13, 16—41) sau la Atena (17, 22—31) putea să urmeze o *perioadă mai lungă, dacă împrejurările permiteau, o activitate de expunere sistematică şi în amănunt a învăţăturii creştine.* Este ceea ce se întâmplă şi în Biserica din Corint în oare Apostolul neamurilor va rămâne un an şi jumătate. Apostolul întemeietor, propovăduitorul kerigmatic, devine astfel *Apostol şi învăţător.*[10]

Desigur este important să ştim sau, cel puţin, să ne facem o idee despre conţinutul expunerilor făcute de Apostolul neamurilor în procesul catehetic sau de învăţământ desfăşurat de-a lungul unei mai lungi perioade de timp. Răspunsul în această privinţă este că, în primul rând, Apostolul sau misionarul creştin transformat în *învăţător* (cf. Gal. 6, 6 ; I Tim. 2, 7) este îndatorat să expună, înainte de toate, viaţa, activitatea şi învăţătura lui lisus Hristos, cât mai pe larg.[11]

Pavel a adus la credinţă şi pe mai marele sinagogii din Corint : *«Dar Crispus, mai-marele sinagogii, a crezut în Domnul, împreună cu toată casa sa»* (18, 8). Crispus, a fost botezat, desigur, cu toţi ceilalţi membri ai familiei sale, de însuşi Sfântul Apostol Pavel (I Cor. l, 14). Venirea la credinţă a lui Crispus a avut un efect binefăcător asupra altor corin-teni : *«Şi mulţi dintre corinteni auzind* (de trecerea la credinţă a lui Crispus) *credeau şi se botezau»* (18, 8).

Caracteristic pentru înfruntarea dintre Pavel şi iudei în Corint, este faptul că Apostolul neamurilor nu va părăsi oraşul întâmpinând opoziţia şi vrăjmăşia iudeilor ca în alte daţi (Fapte 13, 50—51 ; 14, 19—20 etc.). El se va mărgini să întrerupă legătura cu iudeii, dar va rămâne în Corint, în aiceastă privinţă va fi încurajat de Domnul, Care «a *zis lui Pavel, noaptea in vedenie : Nu te teme, ci vorbeşte şi nu tăcea, pentru că Eu sunt cu tîne şi nimeni nu va pune mâna pe tine, să-ţi facă rău. Căci am mult popor în cetatea aceasta»* (Fapte 18, 9—10).

Poate că, în sufletul Apostolului neamurilor, îşi făcuse loc o anumită teamă, cunoscând, din alte împrejurări, înverşunarea pe care o arătau iudeii împotriva sa (cf. Fapte 20, 23, 25, 38 etc.).

[10] Pr. dr. Marcu Bănescu, *Aspecte stilistice în cuvântările pauline*, în Mitropolia Banatului, nr. 1/1988, p. 17
[11] Pr. I. V. Covercă, *op. cit.*, p. 76

Acesta putea să fie un motiv pentru a părăsi cetatea Corintului. Astfel se justifică intervenţia excepţională a Mântuitorului. Care-1 cheamă pe Apostol la intensificarea activităţii de propovăduire, asigurându-1 de o asistenţă suprafirească, permanentă şi eficientă. Corintul trebuia să devină una din marile Biserici ale începuturilor Creştinismului, căci mulţi vor fi gata, aici, să asculte cuvântul lui Dumnezeu şi să-1 aplice în viaţa lor.[12]

Apostolul a înţeles deplin chemarea ce i-a fost adresată de Domnul. Drept urmare «a *rămas* (în Corint) *un an şi şase luni, învăţând între ei Cuvântul lui Dumnezeu»* (Fapte 18, 11). Până în prezent, Sfântul Apostol Pavel nu prelungise şederea sa într-o cetate, în care el înte-meiase o Biserică, o perioadă de timp atât de lungă. De aceea, se pune problema dacă, în acest lung interval de timp, Sfântul Pavel s-a mărginit să propovăduiască Evanghelia numai la Corint. Opinia generală este însă că Apostolul neamurilor şi însoţitorii săi, Sila şi Timotei, au profitat de împrejurările favorabile care le-au fost oferite, *pentru a propovădui cuvântul lui Dumnezeu şi în alte regiuni ale Ahaei.* Epistola a doua către Corinteni este adresată «Bisericii lui Dumnezeu celei din Corint, împreună cu toţi sfinţii care sunt în toată *Ahaia»* (l, 1). Ştefa-nas, un creştin botezat de Pavel împreună cu casa sa (I Cor. l, 16) este pârga Ahaei, nu a Corintului (I Cor. 16, 15). Apostolul vorbeşte el însuşi că nu Deşi Sfântul Apostol Pavel «a *stat în Corint un an şi sase luni, învăţând intre ei cuvântul lui Dumnezeu»* (Fapte 18, 11), prezentarea făcută de Sfântul Luca asupra activităţii misionare a Apostolului este extrem de succintă.[13] Ea se reduce, propriu-zis, la cinci versete (18, 4—6, 8 şi 11). în restul expunerii sale privind şederea la Corint a Sfântului Pavel, Sfântul Luca vorbeşte despre găzduirea acestuia în casa lui Acvila şi Priscila (18, 2—3), apoi în casa lui Titus lustus (18, 7) si despre evenimentele legate de plângerile împotriva lui Pavel adresate de iudei lui Galion, proconsulul Ahaei (18, 12—16). Toate descrierile autorului Faptelor Apostolilor care se referă la împrejurările speciale legate de şederea misionarilor la Corint sunt indispensabile pentru a cunoaşte evenimentele care caracterizează acest episod din viaţa Apostolului neamurilor, în logica internă a desfăşurării lor. Cunoaşterea acestor împrejurări contribuie decisiv la înţelegerea activităţii şi rezultatelor obţinute de Apostol în Corint, ceea ce motivează descrierea pe larg a lor în Faptele Apostolilor.[14]

Ajuns la Corint, Apostolul s-a îngrijit, în primul rând să-şi găsească o gazdă cât mai adecvată scopului pe care-1 urmărea. Cercetând, a găsit *«pe un iudeu cu numele de Acvila, de neam din Pont, venit de curând din Italia, şi pe Priscila, femeia lui, pentru că poruncise Claudiu ca toţi*

[12] Pr. dr. Sabin Verzan, *op. cit.*, p. 142
[13] *Ibidem.*
[14] Pr. I. V. Covercă, *op. cit.*, p. 76

iudeii să plece din Roma, a venit la ei. Şi pentru că erau de aceeaşi meserie, a rămas la ei şi lucrau pentru că erau făcători de corturi» (18, 2—3).

Întâlnirea dintre Sfântul Apostol Pavel si soţii Acvila şi Priscila este un eveniment fericit şi important pentru lucrarea de propovăduire a Evangheliei în epoca apostolică.[15] Cei doi soţi, care veneau de la Roma în urma unui decret al împăratului Claudiu de expulzare a iudeilor, se pare că erau ei înşişi creştini sau cel puţin simpatizau pe creştini şi învăţătura evanghelică, în orice caz, cei doi soţi se vor bucura de aprecieri excepţionale din partea Sfântului Apostol Pavel, fiind numiţi «împreună lucrători cu mine în Hristos lisus, care şi-au pus grumazul lor pentru viaţa mea şi cărora nu numai eu le mulţumesc, ci şi toate Bisericile dintre păgâni» (Rom. 16, 3—4). La Efes, o Biserică îşi desfăşura activitatea în chiar casa soţilor Acvila şi Priscila (I Cor. 16, 19). Sfântul Apostol Pavel s^a bucurat cu atât mai mult de întâlnirea cu Acvila şi Priscila cu cât aceştia erau şi făcători de corturi ca şi Apostolul neamurilor. Aceasta îi permitea lui Pavel să-şi practice meseria chiar în casa în care va locui. Iar, pe această cale, el va putea să-şi asigure, pentru sine şi pentru însoţitorii săi (Fapte 20, 34).[16]

Nu se va putea sublinia niciodată îndeajuns însemnătatea scrierilor apostolice care vor fi cuprinse în canonul Noului Testament, din punctul de vedere al fixării sub formă de document scris a revelaţiei supranaturale, toate acestea scrieri fiind inspirate de Duhul Sfânt (II Tim. 3, 16 ; II Petru l, 21).[17]

În Corint, Sfântul Apostol Pavel va avea, pentru prima dată în activitatea sa de până acum, răgazul să desfăşoare o lucrare pe măsura dorinţelor şi exigenţelor sale.[18] Pentru aceasta, Biserica din Corint va deveni o Biserică vie, mare şi puternică având capacitatea de a face faţă tuturor încercărilor prin care avea să treacă, de a-şi păstra unitatea cu toate că, în tumultul vieţii creştine, nu puţine au fost momentele dificile cărora a trebuit să le facă faţă.

[15] Iconom Stavrofor P. Romanescu, *op. cit.*, p. 28
[16] Pr. dr. Sabin Verzan, *op. cit.*, p.146
[17] *Ibidem*, p. 147
[18] Pr prof. dr. Ioan Constantinescu, *op. cit.*, p. 257

Şi totuşi, iubirea

Prof. Juncu Vasile
Liceul Teoretic *„Aurel Lazăr”* Oradea

Credinţa creştină este strâns legată de iubire, de permanenta stare de jertfă pentru aproapele, după cum ne învaţă Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prin pilda bunului samaritean.

Sigur că nu iubim pe toţi semenii noştri la fel; una este iubirea faţă de părinţi, fraţi, unchi, mătuşi, verişori, nepoţi; alta este iubirea faţă de cunoscuţi, colegi, vecini, ori persoane cu care intră în contact ocazional: vânzătorul, poştaşul, funcţionarul de la ghişeu. Nu poţi să spui că îl iubeşti pe poştaş sau pe dirigintele copilului tău, dar poţi spune că îi respecţi. Este tot un fel de iubire creştină, pe care o datorăm tuturor persoanelor, mai mult sau mai puţin cunoscute. Avem mult de lucru la acest capitol, mărturie stau copiii străzii, bebeluşi abandonaţi prin spitale, orfelinatele, aşezămintele pentru vârstnici.

Dar iubirea faţă de animale? Există şi se manifestă în multe feluri. Dovada stă în animalele de companie pe care le întâlnim în multe familii: hamsteri, pisici, câini, canari, peşti în acvariu. Au fost cazuri când unii s-au înconjurat de şerpi, sau au adoptat un leu ori tigru; s-au înregistrat şi victime omeneşti pentru că au iubit animalele orbeşte, adică necugetat, exagerat.

Mă întreb dacă este bine ca dragostea faţă de animale să depăşească în intensitate dragostea de aproapele nostru? E drept să preţuim mai mult viaţa unui animal decât cea a unui om? E corect să punem semnul egalităţii între ele?

Ne doare că un copil a fost ucis de nişte câini maidanezi. Incidentul putea fi evitat prin asumarea responsabilităţilor ce ne aparţin în calitate de membrii ai societăţii în care trăim. Să nu mai acceptăm lipsa banilor ca scuză, ci greşita lor gestionare este problema spinoasă.

Subiectul este inepuizabil. Ce facem cu câinii vagabonzi, dar cu copiii străzii? Ce facem cu câinii fără stăpân, dar cu sufletele din orfelinate sau azile? Am văzut feţe înlăcrimate pentru copilul plecat prematur la ceruri, am văzut şi feţe contorsionate de durere pentru cîinii prinşi de hingheri pe stradă. Ceva nu se leagă, ceva nu este normal, cineva exagerează...

Mă opresc şi meditez la ce a spus cineva: „copiii noştri sunt viitorul României, nu câinii!”

Şi totuşi: pentru cine S-a jertfit Hristos?

„Dar din dar se face RAI”

Prof. Felicia Lele
Liceul Teoretic *„Constantin Șerban”* Aleșd

E toamnă și elevii abia s-au obișnuit cu începerea cursurilor, când, la nivelul școlii noastre, o colegă propune o activitate de voluntariat, în urma unui reportaj văzut la TV, despre părintele Tănase din Valea Plopului, județul Prahova care a fondat o asociație pentru copiii nevoiași, dar și pentru mamele tinere fără sprijin .

O mică parte din darurile strânse

După o discuție cu doamna director, acceptăm provocarea de a fi o săptămână voluntari și de a strânge legume și fructe, conserve, îmbrăcăminte și încălțăminte, rechizite și jucării, precum și alte lucruri utile copiilor din Valea Plopului, activitatea primind și titlul de **„Dar din dar se face Rai”**.

Pregătiți de plecare

Activitatea a fost primită cu bucurie de către copii, dar și de părinți, lucru rezultat din donațiile primite și strânse în sala de sport a școlii noastre, devenită neîncăpătoare.

În zorii zilei de 21 octombrie am pornit la drum pentru a ajunge în Valea Plopului cu darurile. Camionul,

care a fost încărcat încă de duminică (de elevi, veseli și harnici ca niște albinuțe, de profesori și părinți), ne aștepta la intrarea în localitate.

Descărcând darurile noastre

Am ajuns acolo în jurul orei 9 dimineața. Soarele strălucea frumos pe bolta cerului, o zi de toamnă care îmi va rămâne multă vreme în minte, precum și peisajul mirific.

Am coborât emoționați din microbus, mirați de ceea ce făcuse părintele acolo pentru acei copii, de locuri și de liniștea care domnea (lucru care accentua, parcă și mai mult, emoțiile noastre).

Am reușit să descărcăm toate darurile noastre și să lăsăm mesajele de la elevii din școala noastră, pentru copiii din Valea Plopului. Pe cei mai mulți copii de acolo nu i-am întâlnit, erau la școală, dar am vizitat căsuțele lor, care erau îngrijite și curate. Toți trăiau ca o mare familie.

Văzând acestea toate, mi-am adus aminte de porunca dată de Mântuitorul: *„Să-l iubești pe Domnul Dumnezeul Tău din toată inima ta…, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți”*. Părintele Tănase ne-a arătat acest lucru foarte bine, însă împlinirea poruncii am întâlnit-o și la elevii și la colegii mei. Chiar dacă au avut

Căsuțele din Valea Plopului

probleme, griji, toate au fost lăsate deoparte și toată lumea s-a concentrat pe „*cum pot să ajut mai bine*”. Atunci mi-am zis în gând că am reușit să aducem Raiul între noi, prin faptul că am încercat să împlinim porunca lăsată nouă.

Pentru acest lucru le mulțumesc tuturor celor ce ne-au fost alături și mă rog ca Tatăl să ne dea sănătate să putem să ne ajutăm aproapele mereu, doar așa vom putea ajunge la *„asemănarea cu Dumnezeu”*.

Rolul activităţilor ludice în dezvoltarea gândirii preşcolarilor (3 - 6 /7 ani)

Prof. Daniela Leucea
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea

Motto:

„Omul nu este întreg decât atunci când se joacă”

(Schiller)

În viaţa copilului de vârstă preşcolară jocul ocupă un loc deosebit de important. Din acest motiv se spune adesea că vârsta preşcolară este vârsta jocului. Fără a fi unica formă de activitate, jocul constituie totuşi tipul fundamental de activitate specific vârstei preşcolare şi aceasta datorită faptului că sub influenţa lui se formează, se dezvoltă şi se restructurează întreaga lui activitate psihică. Prin intermediul jocului, în psihicul copilului se produc schimbări importante, pregătindu-se astfel trecerea la o nouă etapă a dezvoltării sale ontogenetice.

Pentru copil aproape orice activitate este joc. Prin joc el ghiceşte şi anticipează conduitele superioare. Claparède, în a sa *Psychologie de l'enfant,* scria: „la copil jocul este munca, este binele, este datoria, este idealul vieţii. Jocul este singura atmosferă în care fiinţa sa psihologică poate să respire şi, în consecinţă, poate să acţioneze”. M. Gorki observa că jocul este pentru copil calea lui proprie de cunoaştere a lumii. Jocul este practica preşcolarului, temeiul dezvoltării sale. Leontiev considera jocul drept activitatea dominantă a perioadei preşcolare, în timp ce Piaget, Vîgotski şi Elkonin relevau însemnătatea interiorizării acţiunilor jocului şi a transformărilor lor în procese interne psihice.

Jocul este un prim şi fundamental izvor al dezvoltării personalităţii. Makarenko arăta chiar că „aşa cum copilul este în joc, aşa va fi el în mare măsură şi în muncă după ce va creşte. De aceea, educarea viitorului om de acţiune se produce, înainte de toate, în joc”.

Jocul îndeplineşte funcţii complexe:

- exploratorii;
- de exersare, învăţare a:
  - ✓ conduitelor şi rolurilor sociale,

- ✓ abilităţilor motorii,
- ✓ coordonării senzorio-motorii în deprinderi complexe;

- ➢ de dezvoltare intelectuală;
- ➢ de socializare şi exersare a relaţiilor de colaborare / competiţie şi a judecăţilor şi conduitelor morale;
- ➢ de dezvoltare afectivă şi motivaţională;
- ➢ de satisfacţie şi autorealizare.

Jocul, ca formă specifică a activităţii copilului, la vârsta preşcolară devine un valoros mijloc de educare a copilului. Prin joc copilul învaţă, cunoaşte, se autocunoaşte, îşi exersează facultăţile mintale, se deprinde să coopereze cu alţi copii, îşi exersează voinţa, stăruinţa, câştigă încredere în sine, învaţă să acţioneze după cum trebuie, nu doar după cum vrea; prin joc copilul socializează, transfigurând mental realitatea în asumarea rolurilor şi în atribuirea imaginară a funcţiilor dorite unor obiecte aduse în joc.

Jocul este activitatea dominantă a copilăriei. Formele de manifestare ale jocului şi funcţiile sale diferă de la o perioadă de vârstă la alta. Dacă în perioada copilăriei jocul îndeplineşte mai mult funcţii cognitive sau formal-educative, mai târziu funcţiile sale devin de recreere şi reconfortare fizică şi psihică. Odată cu intrarea preşcolarului în şcoală, jocul devine din activitate principală, una secundară, păstrând încă numeroase valenţe educative. Odată cu debutul şcolar, locul dominant al jocului este luat de altă formă de activitate – învăţarea – după cum, mai târziu, locul acesteia îl va lua munca.

Imaginat de copii, jocul îi oferă motivaţia, pentru activitate, îi trezeşte interese şi încrederea în forţele proprii.

Aria preocupărilor copiilor în grădiniţă este atotcuprinzătoare, oferind largi posibilităţi de organizare a unor jocuri variate, atât a celor spontane, iniţiate de copii, cât şi a celor sugerate şi îndrumate de educatoare. Conceperea jocului ca mijloc şi ca procedeu didactic se bazează pe existenţa unor premise bio-psihologice ce susţin actul învăţării şi dezvoltarea copiilor.

Ţinând seama de specificul jocului în anii preşcolarităţii, proiectarea procesului educaţional va trebui să se sprijine pe aceasta pentru a realiza o învăţare care să meargă de la uşor la dificil, de la cunoscut spre necunoscut, în mod plăcut şi atractiv.

Astfel, prin jocul didactic se realizează în mod treptat şi pe nesimţite trecerea de la joc la învăţătură. El are un rol bine definit în procesul instructiv-educativ din grădiniţă.

Caracteristica esenţială a jocului didactic constă în îmbinarea unitară şi armonioasă a sarcinilor de învăţare-exersare cu funcţii specifice învăţării.

Importanţa pe care o are dezvoltarea vorbirii în întregul proces instructiv-educativ pune în faţa educatoarelor deosebite sarcini. Activitatea copilului din grădiniţă, sub orice formă s-ar manifesta, solicită intens participarea limbajului. Însă, dezvoltarea limbajului este strâns legată de dezvoltarea gândirii, fiind o funcţie prin care gândirea este exersată şi dezvoltată. Limbajul şi gândirea au, la vârsta preşcolară, anumite caracteristici de care trebuie să se ţină seama în munca educativă.

Jocul didactic constituie cel mai eficient mijloc pentru dezvoltarea gândirii şi vorbirii copiilor. În planificarea jocurilor didactice este imperios necesar să se ţină seama îndeosebi de necesitatea de a crea legătura cu alte activităţi. Astfel, prin unele jocuri didactice, se urmăreşte exersarea sau fixarea unor anumite cunoştinţe. De exemplu: după ce copiii au căpătat cunoştinţe referitoare la formă, culoare, mărime, perceperea relaţiilor spaţiale, se vor putea organiza jocuri didactice ca: ,,Spune ce sunt", ,,Jocul culorilor", ,,Aşază mulţimea şi spune unde ai aşezat", ,,Caută discul", ,,Ce nu este corect", prin care ei vor aplica şi vor exersa cele învăţate. Totodată se realizează astfel îmbogăţirea cunoştinţelor, ceea ce contribuie la dezvoltarea gândirii, a calităţilor acesteia. Prin aceste exerciţii se realizează şi o sistematizare a cunoştinţelor, ducând la formarea gândirii logice.

Îmbinarea elementelor de joc cu cele de instruire – jocul didactic – constituie pentru copii un mijloc atractiv de realizare a sarcinilor număratului şi socotitului.

De asemenea, jocul didactic solicită intens participarea afectivă a şcolarului. Emoţiile pe care le determină participarea la acţiunea jocului didactic sporesc eficienţa activităţii de însuşire a cunoştinţelor de numărat.

Desigur, jocul didactic va fi precedat de o activitate obligatorie în care copilul să fi fost familiarizat cu noţiunea de număr şi cu număratul. Prin joc i se dă sarcina de a repeta, într-o formă nouă, atractivă, cunoştinţele învăţate. Repetarea, consolidarea sau verificarea cunoştinţelor prin intermediul jocului didactic se realizează diferit în funcţie de sarcina activităţii, de forma pe care o îmbracă acţiunea jocului şi de materialul didactic folosit de ducatoare.

Astfel, în jocul ,,Cine ştie să numere mai departe?" sau ,,Câţi porumbei sunt?" copiii sunt puşi în situaţia de a exersa număratul. În jocul ,,Spune a câta jucărie lipseşte" li se cere să precizeze locul fiecărui număr în şirul numerelor naturale, iar în jocurile ,,Stopul", ,,Atâtea jucării câte îţi arată cercetaşul" se exersează raportarea numărului la cantitatea corespunzătoare.

Formarea gândirii logice, familiarizarea copiilor cu cerinţele acesteia sunt descrise în numeroase lucrări de specialitate, în care se analizează experienţe diferite de folosire a

jocului cu material specific conceput şi cu material uzual pentru a conduce mintea copiilor mici spre sesizarea diferitelor relaţii dintre mulţimi, ca: apartenenţa la o mulţime, punerea în corespondenţă a mulţimilor, echivalenţa sau non-echivalenţa mulţimilor, intersecţia şi reuniunea mulţimilor şi mulţimi complementare. În practica muncii din grădiniţă se folosesc în acest sens jocurile logico-matematice, prin care se formează primele cunoştinţe matematice ale copilului. În organizarea acestor tipuri de jocuri se pune accent pe metodele active care stimulează spiritul de iniţiativă, independenţă în gândire.

Jocurile logice acordă un rol dinamic intuiţiei, punând accent pe acţiunea copilului asupra obiectelor. Manipularea obiectelor de către copii conduce la formarea percepţiilor, accelerând formarea structurilor operatorii ale gândirii. Treptat, obiectele sunt înlocuite cu imagini şi după aceea se continuă folosirea unor scheme şi simboluri, ceea ce face posibil accesul copiilor spre noţiuni abstracte.

Acţionând asupra obiectelor mediului ambient, asupra imaginilor acestora, copiii sunt solicitaţi să sesizeze diferite raporturi ce intervin între ele şi învaţă să redea prin cuvinte acele raporturi.

În joc intervine şi procesul invers: pornind de la o situaţie descrisă verbal, acţionând asupra obiectelor vizuale, se reconstituie imaginea corespunzătoare. În acest fel copiii se obişnuiesc să stabilească o legătură firească între cuvânt şi semnificaţia sa, să gândească, să se exprime correct.

Sarcinile jocurilor logice se complică progresiv pentru consolidarea cunoştinţelor referitoare la descrierea unei piese geometrice prin cele patru atribute ale sale (formă, culoare, mărime, grosime), pentru exersarea operaţiilor cu mulţimi şi a expresiilor caracteristice acestora (intersecţia, diferenţa, reuniunea şi completarea reuniunii); ca şi pentru însuşirea cât mai corectă a limbajului matematic accesibil se poate organiza un joc logico-matematic cu două cercuri aşezându-le în poziţii variate unul faţă de altul.

Prin practica jocurilor logice se acumulează o serie de experienţe care permit copiilor să grupeze obiecte de acelaşi fel ori să separe obiecte după diverse criterii.

Valoarea formativă a jocurilor logice sporeşte cu atât mai mult cu cât educatoarea respectă următoarele principii:

- rolul copilului să nu se rezume la contemplarea situaţiei în care a fost pus ci să-l determine să caute soluţii, să îşi imagineze singur diferite variante de rezolvare şi să îşi confrunte propriile păreri cu ale colegilor;

- să-l obişnuiască pe copil să studieze diversele variante care duc la rezolvare, alegând-o pe cea mai avantajoasă şi înţelegând că există mai multe căi de rezolvare;
- copilul să aibă libertate deplină în alegerea variantelor de rezolvare; el trebuie să motiveze variantele alese arătând avantajele pe care le prezintă ele;
- copilul va învăţa foarte multe lucruri corectându-şi propriile greşeli;
- verbalizarea acţiunilor, exprimarea rezultatelor obţinute, deşi sunt foarte importante, nu se situează pe acelaşi plan cu însăşi activitatea.

Aplicând principiile menţionate, educatoarea va căuta să stimuleze iniţiativa şi inventivitatea copiilor, determinându-i să-şi confrunte părerile, să caute singuri soluţiile, să înveţe din propriile greşeli.

În acest sens, J. Piaget recomandă ,,a nu se impune reguli înainte de a fi înţelese, ci a încerca să le faci accesibile prin experienţa copilului".

Educatoarea nu trebuie să impună copiilor un anumit sistem de lucru. E foarte bine dacă preşcolarul îşi găseşte singur procedeul cel mai potrivit de a acţiona în joc; tot în acest sens J. J. Rouseau susţinea: ,,copilul să nu ştie nimic pentru că i-ai spus, ci pentru că a înţeles el însuşi, să nu înveţe ştiinţa, ci s-o descopere".

Aria jocurilor logice este largă şi cu un conţinut variat. Ele pot fi eşalonate astfel încât să corespundă grupelor de vârstă şi să fie în acelaşi timp adaptabile atât pentru o proiectare liniară, cât şi pentru una concentrică, alcătuind un sistem închegat.

Bibliografie:

Chateau, Jean (f.a.), *Copilul şi jocul*, trad. Dan Răutu, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Chateau, Jean, *Jocul copilului*, în Debesse, Maurice (coord.), (1970), *Psihologia copilului de la naştere la adolescenţă*, trad. Constantin Botez şi Maria Mamali, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Chircev, E.; Nicoară, M., (1965), *Particularităţi de vârstă ale preşcolarilor, cunoaşterea şi respectarea lor*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

György, Iudit, (2003), *Contribuţia jocului didactic la dezvoltarea gândirii*, în Revista Învăţământului Preşcolar, nr. 3-4/2003, Bucureşti.

Popescu-Neveanu, Paul; Andreescu, Florica, Bejat, Marian, (1970), *Studii psiho-pedagogice privind dezvoltarea copiilor între 3 şi 7 ani*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Roşca, Al.; Chircev, A., (1963), *Psihologia copilului preşcolar*, ed. a II-a, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Zdrehuş, Cristina, *Elemente de psihologia dezvoltării copilului şi adolescentului*, în Marcu, Vasile; Filimon, Letiţia (coord.), (2006), *Psihopedagogie pentru formarea profesorilor,* ed. a II-a, Ed. Universităţii din Oradea.

Episcopul Roman Ciorogariu,
ctitor al învăţământului teologic ortodox bihorean

Pr. Prof. Dorel Mircea Leucea
Liceul Ortodox *"Episcop Roman Ciorogariu"* Oradea

„Grijiţi de sufletele cele scumpe ale neamului românesc"
Roman R. Ciorogariu (1852-1936)
episcop al Oradiei (1921-1936)

Episcopul Roman Ciorogariu al Oradiei este una dintre personalităţile de mare anvergură ale Bisericii Ortodoxe Române de dincoace de Carpaţi.

Desprins dintre coastele frământate şi fumegânde încă ale Apusenilor, Roman Ciorogariu se naşte în localitatea arădeană Pecica, la 6 decembrie 1852. După absolvirea cursurilor şcolii primare din Pecica, unde l-a avut ca dascăl pe renumitul învăţător Ion Ardeleanu şi a celor secundare din Arad, în anul 1877 a absolvit cursurile Institutului Teologic din Arad. După absolvirea cursurilor Institutului de Teologie, Ciorogariu adresează o cerere Consistoriului din Arad, solicitând sprijin financiar în vederea studierii teologiei. Astfel el este trimis de Consistoriu cu bursă la Universitatea din Leipzig (Germania) pentru a se specializa ca profesor de teologie. A urmat apoi cursurile de specializare în Pedagogie şi Psihologie la Universitatea din Bonn. După un scurt stagiu de arhivar la Episcopia Aradului (1880), va ajunge profesor la Institutul Teologic din Arad (1881-1917).

Ataşamentul faţă de şcoală şi de lupta naţională, calităţile organizatorice şi nu în ultimul rând, prestigiul de care se bucura, i-au adus lui Roman Ciorogariu funcţia de director al Institutului Pedagogic–Teologic, în 1901, într-o perioadă marcată de accentuarea politicii de deznaţionalizare, orice acţiune a sa fiind constant urmărită şi sancţionată de autorităţi.

Timp de 37 de ani a dezvoltat o activitate didactică bogată, având o concepţie superioară despre rostul şcolii şi culturii în viaţa unui popor. Şcoala, după el, nu este o „maşină de instrucţie", ci o cetate de apărare şi de înaintare a poporului, prin cultură şi educaţie, la conştiinţa unităţii lui etnice.

Roman Ciorogariu a introdus „în circulaţia de idei pedagogice" conceptul de *şcoală productivă,* în sensul unei instituţii ce îmbină eficienţa în planul achiziţiilor intelectuale cu pregătirea practică, pentru viaţă, a tinerilor.[59]

Regăsim în concepţia lui Roman Ciorogariu similitudini cu deziderateleînvăţământului românesc de mai târziu, ce pledează pentru implicarea elevului în procesul formării sale profesionale şi comportamentale. „Productivitatea" şcolii, la care se referea marele dascăl, se exprima în valorificarea eficientă a cunoştinţelor asimilate, sub forma deprinderilor de muncă intelectuală şi atitudinilor responsabile.

Actualitatea concepţiei lui Roman Ciorogariu rezidă şi în profilul pe care-l face educatorului: „erudiţie eminentă", respectiv pregătire ştiinţifică, competenţă profesională, dublată de un profil moral care să se constituie în model. La acestea se adaugă dragostea faţă de copii şi devotamentul pentru meseria de dascăl, vocaţia, deci calitatea de pedagog.[60]

Despre calităţile sale pedagogice, fostul său student, Zaharia Moga, relata: "Roman Ciorogariu în prelegerile sale nu umplea capetele studenţilor săi cu teorii, ci căuta să formeze caractere de români adevăraţi şi ortodocşi convinşi".

Convingerea dascălului Ciorogariu, împărtăşită deseori studenţilor săi, era că "cine n-are caracter nu-i om;[...] iar mai mult decât orice, caracterele hotărăsc soarta popoarelor". În fapt, caracterul se exprima prin credinţă şi voinţă.

Activitatea pe tărâm şcolar îl caracterizează prin strădania de a forma noi generaţii de preoţi şi învăţători, cu un înalt simţ patriotic şi cu conştiinţa drepturilor şi unităţii poporului român. În acel timp şcoala confesională din Transilvania era un fel de cetate de apărare a fiinţei şi graiului românesc în faţa multor legi de deznaţionalizare impuse de statul austro-ungar.

În viziunea sa pedagogică, şcoala nu este numai „un mecanism ştiinţific", care-şi propune doar dezvoltarea intelectuală a elevilor, ci o instituţie educativă, al cărei scop „este de a dezvolta în tinerime armonic sentimentele şi facultăţile spirituale şi apoi acestora a le da o direcţiune morală". Obiectivele educative vizate de învăţământ erau: dragostea elevilor „către neamul lor, către tot ce este bun şi frumos, iubirea de lucru şi câştigul onest". Şcoala trebuia să-i înveţe pe elevi filosofia vieţii, esenţializată în muncă şi moralitate.

---

[59] Vasile POPEANGA, *Roman R. Ciorogariu, personalitate marcantă a generaţiei unirii*, în *Roman R. Ciorogariu (1852-1936), studii şi documente*, Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Oradea, 1981, p. 62.

[60] Elisaveta ROSU, *Roman R. Ciorogariu (1852-1936), repere istorice*, Ed. Arca, Oradea, p. 23.

Din această perspectivă, Roman Ciorogariu aprecia că şcoala era pentru români cea mai puternică şi activă instituţie. De aceea, în conferinţele învăţătorilor pleda pentru orientarea activităţii şcolare spre exigenţele vieţii.

Bun pedagog, exigent cu sine şi cu semenii săi, intransigent în convingerile sale, atent în păstrarea limbii şi a culturii româneşti, Roman Ciorogariu a militat pentru afirmarea şcolii ca un factor cultural activ în viaţa comunităţii româneşti. „*Cultura,* - zice el - *dă viaţă conştiinţei naţionale, iar starea economică este nervul motrice al fiecărei mişcări populare. Fără această bază nu vom putea ajunge în veci la o politică independentă, ci veşnic vom fi aserviţi relaţiilor externe, problematice pentru noi*".[61] „*În timp ce Biserica este singura instituţie ce poate să satisfacă necesităţile morale ale omului, şcoala confesională asigură cultura intelectuală a minţii*", aprecia acesta mai târziu.

Roman Ciorogariu era un dascăl realist. El se inspiră în activitatea sa din realităţile istorice ale poporului său. Întors de la studiile din străinătate, a rămas statornic în iubirea de neam şi de lege, pe care a sintetizat-o atât de minunat, pentru trecutul Bisericii şi al poporului român, în titlul dat revistei întemeiate şi condusă de el la Oradea: ***Legea românească.***

Caracterul său tumultuos, patriotismul său înflăcărat şi hotărârea lui de a se dărui până la capăt pentru binele, progresul şi libertatea poporului roman, nu puteau să rămână în cadrele şcolii, de aceea îl vedem prezent ca publicist şi ziarist în dezbaterea tuturor problemelor sociale şi culturale ale vremii. În toată perioada şederii sale în Arad el ia parte activă la toate mişcările şi luptele naţionale, politice, bisericeşti şi culturale. De asemenea el colaborează şi cu revista ***Tribuna*** din Sibiu, fiind şi redactor, între 1900 şi 1917, la ***Biserica şi Şcoala***, organul oficial al Eparhiei Aradului. Întemeiează şi susţine împreună cu Vasile Mangra şi Radu Şirianu revista ***Tribuna Poporului***, mai apoi ***Tribuna***.

În urma alegerii vicarului orădean Vasile Mangra ca mitropolit al Ardealului, (instalat la 29 octombrie 1916), Consistoriul eparhial de la Oradea rămânea vacant. În acest context se punea problema alegerii unui nou vicar la Oradea, unul dintre cei spre care se îndrepta atenţia tuturor fiind Roman R. Ciorogariu, recunoscut pentru prodigioasa sa activitate cultural-bisericească. Sinodul eparhial al Aradului, în şedinţa din 12 aprilie 1917, după lungi dezbateri, prin conclusul (decretul) nr. 69, a confirmat alegerea lui Roman Ciorogariu ca vicar episcopal la Oradea.

---

[61] †Vasile COMAN, în prefaţa la *Roman R. Ciorogariu (1852-1936), studii şi documente*, p. 7

Aici se va alătura grupului format din personalităţi locale de marcă, precum: Dr. Aurel Lazăr, Coriolan Pop, Nerva Traian Cosma, care militau pentru o cauză nobilă seculară: autodeterminarea spaţiului românesc al Bihorului şi a toată zona Ardealului. La 12 octombrie 1918, în casa doctorului Aurel Lazăr din Oradea, reprezentanţii românilor din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş au semnat *Declaraţia de Independenţă naţională,* care statua separarea definitivă de Imperiul austro-ungar şi invoca principiul autodeterminării naţionale. Această „hotărâre epocală", cum o numeşte vicarul Ciorogariu, va fi preambulul Marii Uniri de la Alba-Iulia.

Împreună cu o delegaţie formată din reprezentanţi ai românilor din Bihor, Satu-Mare, Sălaj şi Arad, la 1 Decembrie 1918, Roman Ciorogariu a participat la actul Marii Uniri de la Alba-Iuli. Din păcate, românii din părţile Bihorului nu s-au putut bucura de Marea Unire de la 1 Decembrie, până la data de 20 aprilie 1919, odată cu eliberarea Oradiei de sub stăpânirea armatelor comuniste maghiare. În acest răstimp, Roman Ciorogariu, alături de alţi intelectuali ai urbei, au fost „hărţuiţi" şi expuşi pericolului furiei armatei maghiare, trăind cu speranţa sosirii grabnice a Armatei române.

Odată cu realizarea Unirii Transilvaniei cu Ţara Românească şi Moldova, şi mai exact, odată cu eliberarea ultimului petic de pământ românesc, consfinţit prin intrarea Armatei române, conduse de generalul Traian Moşoiu, în Oradea (20 aprilie 1919), contextul devine favorabil pentru a duce la bun sfârşit şi idealul bisericesc al credincioşilor ortodocşi bihoreni: restatornicirea Episcopiei Oradiei. În mai 1919, cu prilejul vizitei regelui Ferdinand I, împreună cu regina Maria în Oradea, Roman Ciorogariu primeşte de la Majestatea Sa promisiunea că „*Episcopia din Oradea se va reînfiinţa mai curând decât o credeţi"*.

La 23 iulie, respectiv 26 august 1920, în Senat şi în Camera deputaţilor a fost votată legea pentru restatornicirea Episcopiei Oradiei, fiind apoi promulgată, la 30 august 1920 prin Decret regal. Unicul articol al acestei Legi avea următorul conţinut: „Vechea Episcopie Ortodoxă din Oradea Mare, în ţinutul Bihorului, se restatorniceşte în drepturile sale de odinioară".

După ce Corpurile Legiuitoare decretează înființarea Episcopiei, cel dintâi Sinod Eparhial al restauratei Episcopii a Oradiei, întrunit la 16 octombrie 1920, îl alege cu unanimitate de voturi pe Roman Ciorogariu ca Episcop al Oradiei, în același an fiind ridicat și la rangul de arhimandrit. La data de 26 martie 1921 este hirotonit ca arhiereu la Capela Sfintei Mitropolii din București, iar la 29 martie primește învestitura din mâinile Regelui

Ferdinand. La data de 2 octombrie este instalat cu mare solemnitate în scaunul episcopal.

Dintru începutul luptei pentru restatornicirea vechii Episcopii a Oradiei, Roman Ciorogariu s-a gândit şi la modul cum ar trebui să împlinească scopul urmărit de orice episcopie şi anume acela de întărire a credinţei strămoşeşti în sufletele credincioşilor săi, în vederea mântuirii lor.

De la bun început însă şi-a dat seama că îi lipseau aşezămintele şi oamenii care trebuiau să-1 ajute întru împlinirea scopului urmărit. Încă în prima sesiune a Sinodului eparhial din 4 octombrie 1921 a restauratei Episcopii, noul episcop a lansat ideea înfiinţării unui aşezământ de formare a viitorilor slujitori ai altarelor.

În 22 noiembrie 1922 Episcopia Oradiei înaintează un lung memoriu Ministerului cultelor pentru înfiinţarea unei Academii Teologice în Oradea. Argumentarea porneşte de la faptul restaurării episcopiei menită a fi „*far luminos şi cetate de apărare la marginile apusene ale ţării*", că „*forţa unei episcopii rezidă în instituţiile ce o înconjoară*". Necesitatea pregătirii preoţilor meniţi să aducă lumina în sânul poporului român este afirmată cu tărie de către episcopul orădean: *„Preoţii sunt părinţii românismului. Ei ne-au susţinut legea şi limba strămoşească; toate câte s-au făcut, prin dânşii s-au făcut. Preotul ne-a dat grosul intelectualilor, a pus piatra fundamentală la bănci, la asociaţiile şi fondurile culturale, la şcoli, la gazete şi la toate instituţiunile câte le avem; el a ridicat pe ţăran, industriaş, comerciant, advocat, prin apostolia lui nesfârşită. El a adus poporul la adunări şi la urnă şi pretutindenea unde a fost chemat să-şi manifeste naţionalitatea. Numai pentru el n-a făcut nimeni nimic, numai el a rămas în starea materială de mai înainte, imposibilă pentru cerinţele vieţii de astăzi".*[62]

În motivaţia memoriului înaintat Ministerului Cultelor, se arăta, între altele, că în Oradea exista deja din 1780 o Academie de Drept, care a dat mulţi intelectuali români de seamă Bihorului şi altor părţi şi se credea că se cuvine ca şi viitorilor conducători spirituali ai satelor să li se pună la îndemână, pentru pregătirea profesională, o şcoală teologică superioară.

Apoi se arăta că Bihorul, fiind la marginea etnică a poporului român, avea nevoie de cât mai multe focare de cultură, iar Oradea, cu vechi tradiţii culturale româneşti, era un oraş care se preta pentru adăpostirea unei astfel de şcoli. În continuare se menţiona că necesitatea unei astfel de şcoli era reclamată şi de existenţa în Oradea a multor confesiuni, dintre care

[62] *Programul politic al lui Ciorogariu*, în Elisaveta ROSU, *op. cit.*, p. 310.

romano şi greco-catolicii aveau deja şcolile lor teologice eparhiale.[63]

Episcopul Roman Ciorogariu a publicat în buletinul eparhial, ***Legea Românească***, din 15 iulie 1923, un anunţ despre deschiderea Academiei Teologice în toamna acelui an. În acest articol, vrednicul episcop scria: "*Înaltul guvern a înţeles importanţa unei şcoli teologice în Oradea-Mare, din care să iasă îndrumătorii sufleteşti ai poporului-grănicer dela aceste hotare, unde frontierea cea slabă trasată pe câmpul deschis, va trebui fortificată prin nebiruita frontieră sufletească a credinţei strămoşeşti, şi a aprobat deschiderea unei Academii teologice ort. române în Oradea-Mare. Tinera noastră episcopie primeşte deci în noua instituţiune un razim puternic în misiunea sa culturală şi bisericească. Noi am înţeles dela început că episcopia va fi numai centrul în jurul căruia vor trebui să răsară diferitele instituţiuni cari ca totatâtea propte constitue forţa vitală a unei eparhii. Bucuria noastră e mare acum, când putem vesti înfăptuirea acestui punct însemnat din programul, pe care-l avem înaintea ochilor, în opera creatoare a acestei eparhii*".[64]

În cuvântarea de deschidere a cursurilor acestei Academii Teologice, Roman Ciorogariu spunea: „*Ziua de astăzi este zi istorică, - pentrucă astăzi se deschide şcoala teologică a Episcopiei reînviate deodată cu reînvierea neamului românesc, ca să fie aici la graniţă un focular de cultură, apărător de ţară şi susţinător al dreptei credinţe strămoşeşti. […]*

Voi iubiţii mei fii, veţi afla în acest oraş pompos monumente de cultură şi civilizaţie. Toate sunt ridicate din sudoarea poporului nostru, dar ele nu sunt ale noastre. Noi nu strălucim în bogăţii, nici nu le-am râvnit vre'odată, căci noi ne lăudăm întru sărăcia noastră. De aceea, cine caută asemenea străluciri la noi, acela se amăgeşte. Acela nici nu e suflet de preot, ci suflet lumesc care în cele ale lumei îşi caută fericirea. Nici nu pentru aceştia sunt deschise porţile acestei şcoli, ci pentru sufletele curate creştineşti şi omeneşti, cari au un ideal."[65]

La finalul aceleiaşi cuvântări, episcopul Roman Ciorogariu se adresa profesorilor, respectiv celor care păşeau pe porţile acestei şcoli să se hrănească şi să se întărească spiritual şi intelectual din învăţăturile predate: „*Iubite corp profesoral! Iată fiii mei, pe cari astăzi vi-i încredinţez vouă Eu, episcopul acestei Eparhii. Luaţi jugul blând al lui Hristos. Acest jug*

[63] Teodor SAVU, *Lupta episcopului Roman Ciorogariu pentru înfiinţarea Academiei Teologice Ortodoxe din Oradea*, în *Academia Teologică Ortodoxă Română Oradea, 70 de ani de la înfiinţare*, Oradea, 1995, p. 14.

[64] Extras din *Legea românească*, nr. 27 din 2/15 iulie 1923, p. 3.

[65] Extras din *Legea românească*, nr. 41 din 8/21 octombrie 1923, p. 2.

l'am purtat eu o viaţă întreagă. Îi cunosc toate părţile lui, ştiu ce vă aşteaptă la purtarea lui. El este greu numai pentru năimiţi, este uşor însă pentru cine are în sufletul lui un ideal, ce-l înalţă peste toate la conştiinţa datoriei împlinite, în care rezidă fericirea, noastră, a dascălilor. Căci este o fericire, aceasta e adevărata fericire: de a avea conştiinţa, că a fost vrednic a trăi pe pământ muncind pentru ideal. Vouă vă dau binecuvântarea mea arhierească, ca să purtaţi acest jug spre mărirea lui Dumnezeu şi fericirea neamului. Eu întru voi şi voi întru mine, să fim călăuzii sufletelor scumpe, cari ni s'au încredinţat nouă astăzi.

Iar tu iubită tinerime, să-ţi deslegi curelele încălţămintelor, când întri în această şcoală, căci sfânt este locul, pe care stai.

Prin muncă şi rugăciune îţi vei forma caracterul de slujitor credincios al lui Hristos, prin muncă şi rugăciune îţi vei forma credinţa, această piatră de temelie, pe care Mântuitorul şi-a întemeiat biserica Sa pe care nici porţile iadului nu o vor birui.

Aceasta Vă va face pe voi apostoli harnici ai lui Hristos şi ai Neamului românesc. Apostolia va asigura biruinţa desăvârşită a lui Hristos şi vecinicia Neamului românesc pe acest sfânt pământ românesc."[66]

Absolvenţii Academiei Teologice orădene - cu durata de şcolarizare de patru ani - primeau la terminarea studiilor un *absolutoriu,* echivalentul unei diplome de licenţă. Programa analitică era după modelul celei de la Facultatea de Teologie Ortodoxă de la Cernăuţi, unde fuseseră formaţi o bună parte dintre profesorii care activau la Oradea. Pentru a conferi un învăţământ de calitate, bazat pe competenţă şi eficienţă, Roman Ciorogariu se va îngriji de asigurarea unor cadre didactice de o probitate morală şi cu o pregătire profesională de excepţie. Între profesorii cu adevărat remarcabili pe care i-a avut Academia Teologică de la Oradea, în cei 25 de ani de activitate, menţionăm: Andrei Magieru, primul rector (1923-1936) şi arhiereu-vicar al Episcopiei Oradiei, cu titlul „Crişanul", în perioada 1926-1935, devenit apoi episcop al Aradului, Pr. Ştefan Munteanu, Vasile Lăzărescu – viitor episcop al Caransebeşului şi mitropolit la Timişoara, Zaharia Moga, Isidor Todoran, Dumitru Belu, Nicolae Firu, Ştefan Lupşa, Eugen Speranţia, Sofron Vlad, Cornel Givulescu, Arhid. Teodor Savu, cel care, alături de alţi profesori, avea să reaprindă candela învăţământului teologic bihorean, prin înfiinţarea în 1991 a Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Oradea.

[66] *Ibidem*.

Cursurile Academiei s-au deschis în vechea reşedinţă episcopală, mai târziu s-au mutat în sediul Academiei de Drept din aceeaşi stradă, iar mai apoi, Statul a donat Episcopiei intravilanul cu trei clădiri din strada principală a oraşului, azi strada Republicii (în această clădire funcţionează acum Liceul Ortodox „*Episcop Roman Ciorogariu*"). Academia Teologică Ortodoxă a funcţionat la Oradea până în anul 1948, când a fost desfiinţată de către regimul comunist de tristă amintire.

Realizările din timpul episcopatului lui Roman Ciorogariu, precum: înfiinţarea Academiei teologice şi a Şcolii de cântăreţi bisericeşti, reşedinţa episcopală, împroprietărirea Episcopiei, şi a numeroase parohii cu pământ şi pădure, înfiinţarea Tipografiei diecezane, înfiinţarea Mănăstirii de la Izbuc şi împroprietărirea acesteia cu un teren de 70 hectare de pământ, crearea fondului pentru ajutorarea văduvelor şi a orfanilor de preoţi sunt dovada ataşamentului faţă de misiunea pe care a dobândit-o în 1921.[67]

Pentru meritele sale a primit numeroase distincţii: Coroana României, Marea Cruce cu Cordon, Răsplata Muncii pentru Biserică - clasa I, Steaua României în Grad de Mare Cruce, Ferdinand I în Grad de Mare Ofiţer, Cavaler al Ierusalimului Onorific pentru Merit, etc. A fost ales membru de onoare al Academiei Române şi al Institutului Geografic Regal.

În ciuda vârstei înaintate şi a bolii care i-a marcat ultimii ani ai vieţii, episcopul Roman Ciorogariu s-a aflat mereu pe baricadele luptei pentru promovarea intereselor Bisericii strămoşeşti şi ale Neamului românesc, până la adormirea sa în Domnul, la 21 ianuarie 1936, la patriarhala vârstă de 83 de ani.

Apreciat de contemporani - care l-au sărbătorit cu fast la împlinirea vârstei de 75 de ani şi i-au organizat funeralii naţionale la moarte - Roman Ciorogariu a rămas în conştiinţa acestora ca un „dascăl respectat, apreciat şi admirat pentru profunzimea pregătirii, fluiditatea discursului şi modernitatea ideilor… luptător naţional implicat, intransigent, dar realist şi obiectiv, capabil să-şi subordoneze interesele personale celor naţionale, comune tuturor românilor…".[68]

El rămâne, peste vremi, unul din cei mai de seamă ierarhi ai Bisericii noastre, de numele căruia se leagă reînfiinţarea Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei. În ultimul fragment al *Testamentului* său lăsat posterităţii, răzbate peste veacuri pilduitorul său îndemn:

---

[67] Ioan Sorin CUC, *Episcopia Ortodoxă de Oradea (1920-1940)*, Ed. Universităţii din Oradea, Oradea, 2005, pp. 402-403.

[68] Elisaveta ROSU, *op. cit.*, p. 267.

„*Zidiţi Biserica în suflete şi clădiţi România nouă pe această Biserică - mamă a naţiunii române. Fiţi buni creştini şi buni români, căci acestea două una sunt. Iată sufletul pe care-l las vouă tuturora moştenire. Prin el doresc să rămân între voi, primiţi-l cu acea iubire cu care eu vi-l transmit, nu ca un cult, ci ca o călăuză pentru cei ce vor să umble pe jos pe urmele lui Hristos*".[69]

Arc peste timp, astăzi, Liceul Ortodox din Oradea, poartă numele vrednicului de amintire episcop al Oradiei, Roman Ciorogariu. Alegerea ca patron spiritual al acestei şcoli a Episcopului Roman Ciorogariu, primul episcop al Oradiei, personalitate emblematică a Bisericii noastre, dar şi a neamului românesc, este o recunoaştere a meritelor acestui luptător pentru credinţă, pentru lumină şi pentru dreptate, a celui care a fost „preot la catedră, dascăl la amvon, român în scaunul vlădicesc şi tribun în sfatul bătrânilor".[70] În acelaşi timp, pentru cei care intră pe băncile acestei şcoli, activitatea vrednicului de pomenire episcop-ctitor constituie un model de urmat, un far călăuzitor în actuala societate secularizată, care îşi identifică şi promovează anevoie valorile.

„*Numele lui rămâne* - după cum spunea părintele Dr. Gheorghe Liţiu - *de-a pururi legat de ideea sublimă a slujirii lui Dumnezeu prin slujirea devotată a oamenilor, singura raţiune de a fi a oricărei slujiri în toate timpurile, dar mai ales în zilele noastre, când poporul nostru îşi construieşte prin muncă o viaţă mai bună, într-o patrie liberă şi independentă, mamă bună pentru toţi fiii ei, indiferent de limbă şi credinţă, aşa cum a voit-o şi marele episcop Roman Ciorogariu. La temelia acestei patrii, alături de mulţi alţii, se află şi jertfa vieţii sale*."[71]

Prin activitatea lui pilduitoare, episcopul Roman Ciorogariu poate fi socotit un adevărat străjer al Ortodoxiei şi al Românismului, la marginea dinspre Apus a neamului românesc.

---

[69] *Ibidem*, pp. 341-346.

[70] *† Episcopul Roman Ciorogariu (1852-1936),* reproducere din *Legea românească*, nr.2/1936, Ed. Diecezana, Oradea, 1936, p. 2.

[71] Gheorghe Liţiu, *Roman Ciorogariu, ctitorul reînfiinţatei episcopii ortodoxe a Oradiei*, în *Roman R. Ciorogariu (1852-1936), studii şi documente*, p. 130.

Întrebare

Prof. Monica Monenci
Școala Gimnazială Nr. 2 Chișcău

Mă gândesc mereu la moarte:
- Cum va fi si ce va fi?
Ce se va-ntâmpla atunci
Când parinții vor pieri?

-Oare ce-mi va fi în suflet?
-Oare cum voi trece pasul?
Doamne, foarte grea părea-va
Moartea, când suna-va ceasul!

-Dar de ce mă-ntreb atâtea?
Când atât de multe treceri,
Către dincolo de moarte
Se întâmplă fără preget?

Toți vom da o dată seamă,
Toți vom încheia socoata,
Cu această lume-n care
A trăit mama și tata,
Au trăit moșii, stramoșii
Și mulți alții laolaltă.
Deci, iată care-i răspunsul

Și îndemnul totodată.

Toți suntem pământ,

Și-atuncea în pământ ne vom întoarce.

Dar precum spune poetul,

Curgere se va chema

Tot ce mișcă, ce gândește,

Ce întreabă și ce face.

Deci creștine, întrebarea mea

Răspunsul va afla:

-Dumnezeu este viața, Calea adevărului

De-i purtarea creștinească

Întru El vom vieți.

De la caiet la blog

Prof. Radu Németh
Colegiul Tehnic *„Constantin Brâncuşi”*, Oradea

De ce blogul?

Cu toţii căutăm soluţia ideală pentru a ne face înţeleşi, pentru a păstra interesul elevilor sau pur şi simplu din nevoia de a veni în întâmpinarea lor cu uneltele specifice zilei de azi, menţinând astfel nivelul de actualitate optim şi plasând subiectul întru-un mediu prietenos lui.

Sesizăm că vrând-nevrâ nd, societatea informaţională ia locul celei clasice. Tinerii interacţionează din ce în ce mai mult în mediul virtual şi uneltele puse la dispoziţia lor în această nouă abordare sunt variate şi uşor de folosit.

Blogul este o platformă online de interacţiune centrată pe autorul acesteia. Interacţiunea se realizează pe mai multe planuri. Există un plan fix, legat de formatul blogului, în care diverse link-uri duc spre punctele de interes ale autorului, cum ar fi pagini accesate de acesta sau alte bloguri, ale unor persoane pe care acesta le găseşte compatibile şi un plan dinamic, al comentariilor plasate la fiecare subiect de cititorii blogului, prin care aceştia schimbă opinii sau întregesc ideea iniţială, prin diverse completări.

Eficienţa acestei platforme în viaţa publică s-a demonstrat deja prin practică, marile personalităţi ale vieţii artistice şi politice realizând imediat potenţialul acestei unelte. Astfel, de la Ion Iliescu până la Cabral, trecând prin toate coloraturile şi conotaţiile posibile, acest mijloc de exprimare şi interacţionare s-a răspândit aproape instantaneu. Azi, conform celui mai creditat instrument de monitorizare al acestui fenomen, zelist, există peste 40.000 de bloguri.

Cum folosim blogul în procesul educativ?

Probabil există mai multe abordări ale acestei probleme, dar eu nu voi face speculaţii ci mă voi rezuma strict la experienţa mea. Am recurs la includerea blogului ca accesoriu la ore, alături de caiete, fişe de lucru, manuale pentru că l-am găsit foarte util. Nu trebuie cărat, nu poate fi uitat acasă, este uşor de folosit, este configurabil după gusturile şi puterea fiecărui posesor, permite editarea – şi aici am în vedere corectarea anumitor noţiuni dacă se constată că nu corespund realităţii, duce la o cocurenţă între posesorii lor şi cel mai important, menţine interesul prin permanenta posibilitate de update, adăugarea unor gadget-uri, plugin-uri, themes, etc.

Nu am făcut un studiu statistic pe acest fenomen, dar pot remarca evoluţia modului de exprimare citind din urmă articolele pe care elevii le-au scris de-a lungul unei perioade. De asemenea, o multitudine de operaţii generice caracteristice lucrului pe internet sunt executate mai repede, mai precis, mai corect. Amintesc aici introducerea elementelor multimedia în cadrul articolelor, formatarea codului html pentru realizarea unor sarcini, managementul control-panel-ului, al comentariilor.

Conţinut. Formă

La început a fost doar o joacă, prin care aduceam o pată de culoare în cadrul orelor, alături de alte trucuri, deja cunoscute – prezentari de animaţii, tutoriale online bazate pe imagini, concursuri pe echipe, etc. Apoi am constatat ca blogul poate reprezenta un maculator mult mai organizat, mai lizibil şi mai stabil. Nu o dată mi s-a servit replica: „mi-am uitat caietul acasă”. De acum acest caiet este mereu acolo, când ai nevoie de el. Nu îl văd ca un substituent dar este posibil ca aceste mişcări naive să preceadă folosirea caietelor virtuale în viitorul apropiat – cu introducerea iPad-ului pe scară largă s-a făcut primul pas. Şi pentru că omul a ales mereu metoda cea mai comodă de a-şi atinge scopul, purtarea unei astfel de tablete în locul unui ghiozdan de câteva kg este o posibilă evoluţie a fenomenului în discuţie.

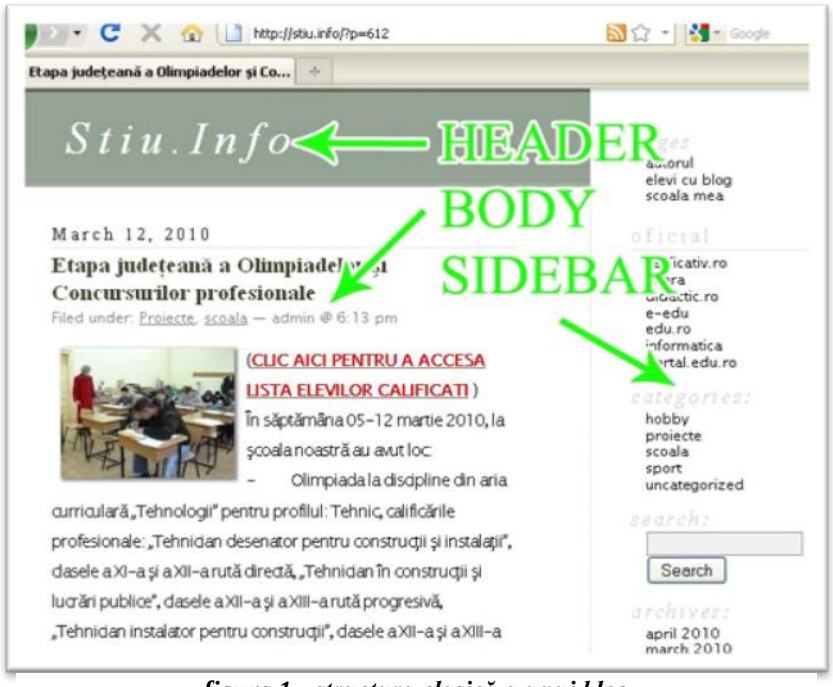

figura 1 - structura clasică a unui blog

În momentul de faţă, după mai bine de trei ani de introducere a blogului la toate clasele la care predau, consider că exprimarea unui punct de vedere vis-a-vis de lecţia tocmai predată constituie atât pentru elev o metodă de fixare, dar şi de depozitare a unor informaţii cât şi pentru mine ca profesor să observ care este nivelul de asimilare, respectiv care a fost răspunsul la modul în care mi-am formulat lecţia. Astfel, aloc 5-10 minute pentru conceperea unui articol de câteva rânduri şi cer tuturor să citească alături de mine articolele colegilor, lăsând comentarii care vizează acurateţea informaţiilor.

Pornind de la exemplul personal, în care le prezint blogul meu, continuând cu bloguri ale unor foşti elevi, acum foarte accesate sau cu blogul şcolii pe care, alături de unii din elevi concepem articole care privesc evenimentele derulate în şcoală, am ajuns să totalizez un număr de peste 200 de bloguri, majoritatea încă active, chiar daca mulţi dintre autori au terminat între timp liceul.

În ceea ce priveşte forma, chiar dacă aparent nu aduce un aport semnificativ în procesul educativ, se dovedeşte a fi foarte importanta. În primul rând structura de bază, ca în imaginea alăturată, ne dezvăluie trei elemente de bază: header-ul, adică fereastra din partea superioară, care conţine numele blogului – lăsând liberă imaginaţia fiecăruia de a se prezenta lumii cum doreşte, body-ul – partea centrală care conţine articolele propriu-zise, cele mai recente fiind afişate cel mai sus şi terminând cu sidebar-ul – partea laterală, în care găsim în general link-uri spre parteneri sau pagini considerate importante de autor, intrări spre ultimele articole /şi/sau comentarii, diverse gadget-uri şi plugin-uri de utilitate informativă sau pur grafică. Optional, unele bloguri afişează şi footbar – subsolul, în care sunt prezentate în general note globale, cum ar fi copyright-ul sau incapsulează elemente tipice altor regiuni, discutate mai sus.

Bibliografie:

- http://cobra.rdsor.ro/
- http://www.mediapedia.ro/wiki/index.php/Blog
- http://stiu.info/
- http://www.zelist.ro/bloguri.html

Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului şi isihasmul românesc

Pr. Prof. Traian Nojea
Şcoala Gimnazială Nr. 1 Drăgeşti

Socotită a fi o „cultură minoră" în raport cu aşa-numitele „culturi majore" ale Occidentului european, cultura românească şi-a afirmat în modul său unic capacităţile de transformare şi înnobilare ale spiritului uman, şi aceasta cu atât mai mult cu cât bogăţia intrinsecă şi multitudinea de semnificaţii ale culturii noastre naţionale se relevă din aparenta sa dezvoltare modestă, despre care s-a afirmat că stă sub semnul imitării fondului cultural oriental sau occidental, aportul original românesc fiind, într-o asemenea logică a afirmaţiilor, de o valoare şi importanţă extrem de scăzute. „Modestia" culturii româneşti şi parcursul său propriu, într-un teritoriu al atâtor confruntări politice, în spaţiul de interferenţă al atâtor curente culturale poate părea deconcertantă pentru cercetătorul avid după senzaţionalul unor epoci istorice unanim recunoscute a fi definitorii pentru întregul parcurs al istoriei omenirii.[1]

Astfel, în Occident se vorbeşte adesea, şi pe bună dreptate, despre Ortodoxia rusă sau despre Ortodoxia greacă, însă sunt cunoscute foarte puţine lucruri despre ceea ce a transmis Ortodoxia românească de-a lungul secolelor. În cea mai mare măsură, acesta este motivul ignorării, în unele medii intelectuale, a bogăţiei spirituale a unei ţări în care tradiţia creştină şi cultura populară au trăit într-o deosebită armonie, de-a lungul întregii sale istorii.

Situându-se la interferenţa culturii Orientului cu cea a Occidentului, poporul român s-a văzut nevoit, de-a lungul întregii sale deveniri, să realizeze un dificil echilibru între lumea greacă şi cea slavă, pe de-o parte, şi lumea latină, căreia îi aprţinea, pe de alta.

Acest lucru se observă cu precădere din spiritualitatea poporului român, după cum spunea şi Părintele Dumitru Stăniloae: „Spiritualitatea ortodoxă românească se distinge printr-un deosebit echilibru cuprinzător al tuturor valorilor, punând în şi mai mare relief trăsăturilor Ortodoxiei. Ea are luciditatea latinităţii şi simţul de taină al existenţei, proprii Răsăritului; valoarea persoanei şi necesitatea slujirii; rugăciunea în linişte şi inima sensibilă pentru aproapele; orientarea spre Dumnezeu şi grija de om".[2]

---

[1] Pr. Prof. Mircea Păcurariu, *Cultura teologică românească*, Ed. Basilica, Bucureşti, 2011, p. 3.
[2] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Din istoria isihasmului în Ortodoxia română*, Ed. Scripta, Bucureşti, 1992, p. 5.

Aceste scurte reflecţii culturale reprezintă premisele pentru demonstrarea aportului colosal pe care spiritualitatea românească l-a adus în orizontul valorilor europene. Din această perspectivă, isihasmul românesc reprezintă un moment aparte în istoria spiritualităţii şi culturii europene, reflectând imaginea de ansamblu a unui monahism organizat, care a existat din cele mai vechi timpuri şi care şi-a găsit expresia cea mai înaltă în contextul reînnoirii isihaste din secolul al XVIII-lea, înainte ca această renaştere duhovnicească filocalică să se fi petrecut în spaţiul ortodox grec sau rus.

În mod evident, spiritualitatea românească este în chip profund şi specific isihastă. Rugăciunea inimii şi sistemul doctrinar care îi aparţine au marcat profund spiritualitatea românească, dând naştere unor prototipuri culturale şi duhovniceşti menite să afirme în mod cu totul original, atât cultura, cât şi spiritualitatea românească, o cultură şi o spiritualitate deschise înnoirii, ancorate în mod realist în mediul şi contextul european. În acest sens, în comparaţie cu umanismul european, cultura română a elaborat un model umanist isihast, adaptat perfect civilizaţiei isihaste a neamului românesc.[3]

În fond, intenţia şi datoria întocmirii unei asemenea prezentări trebuie să privească evidenţierea particularităţilor spiritualităţii isihaste româneşti, mai puţin cunoscută decât cea rusească sau cea grecească, însă nu mai puţin bogată şi profundă. Astfel, prezentarea isihasmului românesc înseamnă prezentarea experienţei particulare a aceleiaşi Ortodoxii cu care spiritualitatea românească se află într-o comuniune organică şi să reflecte puncte specifice care să exprime vocaţia ecumenică a acestei spiritualităţi.

Atunci când o persoană primeşte tunderea îngerescului chip monahicesc, i se încredinţează, din partea stareţului, şiragul de metanii, drept „sabie a Duhului" şi sfatul de a se ruga neîncetat cu rugăciunea inimii: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul"; cu alte cuvinte, monahul este îndemnat să deprindă „arta rugăciunii", arta supremă a mântuirii sufletului, căci rugăciunea inimii reprezintă îndatorirea fundamentală a monahului.[4]

Rugăciunea inimii este raportată la isihasm, în sensul în care isihia reprezintă condiţia esenţială pentru a ajunge la nivelul cel mai înalt al rugăciunii: contemplarea.

Este cunoscut faptul că prima formă a monahismului creştin a fost cea eremitică, constând în retragerea în linişte, cu intenţia de practicare a rugăciunii, a curăţirii de patimi şi a dobândirii virtuţilor. În această direcţie, isihia, ca şi condiţie a creşterii duhovniceşti, era începutul şi

---

[3] Mitropolitul Serafim Joantă, *Isihasmul – tradiţie şi cultură românească*, Ed. Anastasia, Bucureşti, 1994, p. 27.

[4] Sfântul Ignatie Brancianinov, *Călăuza rugătorului. Izbăvirea de durerile chinurilor zadarnice – Experienţe ascetice*, vol. IV, Ed. Sofia, Bucureşti, 2001, p. 5.

coordonata constantă a vieţuirii monahale, de unde rezultă în mod necesar concluzia că monahismul a fost dintotdeauna şi continuă să fie isihast prin sine însuşi.[5]

După cum vom putea observa în cele ce urmează, către sfârşitul primului mileniu creştin exista o tradiţie isihastă înfloritoare, de sorginte în special sinaitică, cu toate că formula rugăciunii lui Iisus nu era întotdeauna aceeaşi. De fapt, nu rugăciunea lui Iisus va fi ţinta controverselor teologice din secolul al XIV-lea, ci mai cu seamă doctrina referitoare la „paza inimii", „lumina taborică", precum şi energiile necreate şi metodele psiho-fizice utilizate pentru dobândirea acesteia.[6]

Astfel, abordând o prezentare istorică a isihasmului, vom spune că isihasmul, a cărui denumire provine de la cuvântul grecesc „hesychia", este o disciplină ascetică a cărei origine merge până înspre secolele IV – V ale monahismului răsăritean, adevărata organizare a isihasmului producându-se în răstimpul secolelor XIII – XIV, ca o reală mişcare de renaştere duhovnicească şi teologică, având ca fundament introducerea „rugăciunii lui Iisus", metodă menită să producă o stare profundă de concentrare şi de pace lăuntrică, prin intermediul căreia sufletul ascultă şi se deschide lui Dumnezeu. Isihia a fost practicată la început de părinţii deşertului, care au avut ca sursă de inspiraţie „Filocalia" şi care şi-au însuşit, ca disciplină de dezvoltare a vieţii interioare, invocarea continuă a Numelui lui Iisus.

Întemeietorul propriu-zis al isihasmului este Sfântul Ioan Scărarul (trecut la Domnul în anul 649 d. Hr.), autorul lucrării „Scara dumnezeiescului urcuş" sau „Scara raiului", în paginile căreia recomandă rugăciunea monologică, redusă la cuvântul „Iisuse".

Trebuie menţionat faptul că pentru părinţii isihaşti, teoria şi practica rugăciunii lui Iisus, meditaţia în tăcere asupra Numelui lui Iisus şi starea de liniştire pe care o produce aceasta, nu sunt un scop în sine, isihia creând mai degrabă o stare în cadrul căreia sunt practicate virtuţile, dintre care cele mai importante sunt: curăţia inimii („apatheia"), pocăinţa („metanoia") şi mai ales sobrietatea, trezvia sau atenţia („nipsis"). În acest sens, Sfântul Simeon Noul Teolog va vorbi despre conştiinţa şi simţirea harului, iar Sfântul Grigorie Palama despre contemplarea nemijlocită a slavei lui Dumnezeu sub forma energiilor necreate, ca elemente esenţiale ale spiritualităţii isihaste.

Ca mişcare duhovnicească ce s-a organizat la muntele Athos între secolele XII – XIV, isihasmul nu poate fi separat de teologia „caracterului necreat al luminii taborice" şi de experienţa nemijlocită a slavei lui Dumnezeu.[7]

---

[5] Pr. Marc Antoine Costa de Beauregard, *Rugaţi-vă neîncetat*, EIBMBOR, Bucureşti, 1998, pp. 213 – 229.
[6] Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, EIBMBOR, Bucureşti, 1996, p. 118.
[7] John Meyendorff, *Teologia bizantină*, EIBMBOR, Bucureşti, 1996, pp. 89 – 106.

În ceea ce priveşte controversa dintre Sfântul Grigorie Palama şi monahul Varlaam de Calabria (numită generic şi „controversa palamită”), centrată pe natura harului divin, aceasta se va încheia cu victoria Sfântului Grigorie Palama şi va aduce în Sfântul Munte o strălucitoare înnoire monastică, în care rugăciunea inimii şi practica duhovnicească legată de ea vor avea efecte de mare profunzime asupra vieţii monahale şi a reflecţiei teologice a Răsăritului european.[8]

Scrierile şi activitatea teologică a Sfântului Grigorie Palama vor genera o reînnoire isihastă a monahismului răsăritean, în Rusia, prin Sfântul Nil Sorski (+ 1508), în Ţările Române, prin Sfântul Nicodim de la Tismana şi în Grecia, prin Filotei Kokinnos (+ 1376), Calist şi Ignatie Xantopoulos, Isidor Patriarhul (+ 1350) şi Sfântul Nicolae Cabasila (+ 1371).[9]

În secolul al XVIII-lea va provoca un nou fenomen, numit neo-isihast sau filocalic, prin intermediul operei Sfântului Nicodim Aghioritul, Macarie de Corint şi a Sfântului Paisie Velicikovski.

Deşi există destule dovezi care atestă răspândirea unui mare număr de monahi sihaştri pe teritoriul românesc, înainte de secolul al XIV-lea, este îndeobşte afirmat faptul că în Ţările Române isihasmul şi spiritualitatea filocalică au fost introduse la modul general începând cu secolul al XIV-lea, rămânând o realitate neîntreruptă de-a lungul secolelor ce vor urma, la fel ca şi în muntele Athos.[10]

Astfel, la începutul secolului al XVIII-lea, când va veni de la Poltava în Moldova, călugărul Paisie va găsi aici un monahism înfloritor, care prin numeroşii săi reprezentanţi, practica, în continuarea neîntreruptă a acestei tradiţii, o viaţă isihastă, însufleţită de rugăciunea lui Iisus.

Totodată, şi în cadrul creaţiei teologice româneşti, s-a putut menţine neîncetat vechea linie patristică, prin scrierile lui Neagoe Basarab, ale mitropoliţilor Varlaam şi Dosoftei sau ale cărturarului Dimitrie Cantemir, în timp ce teologia greacă şi rusă erau marcate de oscilaţia între influenţa catolică şi cea protestantă.[11]

În ceea ce priveşte existenţa unui monahism românesc în cadrul căruia erau experimentate practicile rugăciunii isihaste, mitropolitul Tit Simedrea evidenţiază într-un studiu faptul că în jurul Sfântului Grigorie Sinaitul, printre monahii proveniţi din alte neamuri ortodoxe, se aflau şi călugări români, presupoziţie nuanţată şi de istoricul Răzvan Theodorescu, care spunea: „Existenţa unui monahism românesc în perioada anterioară celei de-a doua jumătăţi a secolului al XIV-lea, cu

[8] Hierotheos, mitropolit de Nafpaktos, *Sfântul Grigorie Palama Aghioritul*, Ed. Bunavestire, Bacău, 2000, pp. 43 – 44.

[9] Irenée Hausherr, *Paternitatea şi îndrumarea duhovnicească în Răsăritul creştin*, Ed. Deisis, Sibiu, 1999, p. 27.

[10] *** *Istoria României* (colectiv de autori), Ed. Corint, Bucureşti, 2003, pp. 77 – 106

[11] Pr. Prof. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II, EIBMBOR, Bucureşti, 1980, pp. 171 – 238.

unele ecouri ale vieţii călugăreşti din Peninsula Balcanică, din centre de seamă, precum cele de la Paroria şi Kelifarevo (...) poate fi bănuită cu temei, în unele modeste schituri de lemn sau chiar de piatră, a căror amintire ni s-a păstrat, putând aduna laolaltă, pe malul Dunării sau sub munte, în întinsele regiuni păduroase, sau cele colinare, pe călugării care, departe de oraşe (...) îşi vor fi organizat existenţa după canoanele cinului monahal ortodox (...) înaintea apariţiei primelor mănăstiri cunoscute documentar în Moldova şi Muntenia".[12]

În ceea ce priveşte pătrunderea spiritualităţii isihaste în Ţara Românească, alături de existenţa unui cler de mir, înainte de aşezarea primului mitropolit la Curtea de Argeş, în anul 1359, există o serie întreagă de dovezi directe şi indirecte în acest sens. De pildă, această stare de fapt este amintită şi în actul sinodal eliberat de Patriarhia ecumenică de Constantinopol pentru recunoaşterea Mitropoliei Ungrovlahiei, iar unele cercetări arheologice sau deducţii istorice conduc la această concluzie. Astfel, pictura unei biserici rupestre de lângă Câmpulung, este datată ca provenind de pe la sfârşitul secolului al XIII-lea.[13]

Cercetările istoricului Pavel Chihaia pun începuturile acestor mici aşezări isihaste în legătură cu influenţa şcolii de la Kelifarevo a Sfântului Teodosie, un ucenic bulgar al Sfântului Grigorie Sinaitul, părere susţinută şi de cercetătorul Emil Turdeanu, care afirmă ca deplin dovedită pătrunderea spiritualităţii isihaste în teritoriul românesc prin intermediul monahilor ce au stat alături de Sfântul Teodosie la Kelifarevo: „Tradiţia culturală a Paroriei va pătrunde la nordul Dunării câţiva ani mai târziu, după moartea lui Grigorie Sinaitul, întâmplată la 1346, prin intermediul unui alt centru isihast, mănăstirea de la Kelifarevo, întemeiată de Teodosie, ucenicul lui Grigorie Sinaitul, în apropiere de Târnovo. Datorită ucenicilor bulgari de la Parorie, cu Teodosie în frunte, dar mai ales focarului de spiritualitate isihastă aprins la Kelifarevo, opera lui Grigorie Sinaitul a fost tradusă în bulgară şi răspândită apoi în nordul Dunării".[14]

Părintele Ioanichie Bălan, prezintă în lucrarea sa *Patericul românesc*, vieţile mai multor monahi ishaşti şi faptele lor de virtute. Astfel, este redată viaţa de nevoinţă duhovnicească a unui sihastru din secolul al XV-lea, Cuviosul Iosif, care, în tinereţe, a înjghebat o mică sihăstrie românească, împreună cu câţiva dintre ucenicii săi, în pustia Iordanului. Acesta, după căderea Constantinopolului, se va retrage împreună cu ucenicii săi în muntele din vestul mănăstirii Bistriţa,

---

[12] Tit Simedrea, *Viaţa mănăstirească în Ţara Românească înainte de anul 1370*, în rev. *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 8/1962, pp. 673 – 687.

[13] În acest sens, pentru detalii suplimentare, a se vedea lucrarea noastră, *Contribuţii bizantine la dezvoltarea vieţii bisericeşti din Ţara Românească şi Moldova între secolele XIV – XV*, Ed. Sf. Ier. Nicolae, Galaţi, 2011, pp. 134 – 150.

[14] Părintele Juvenalie Ionaşcu, *Experienţa rugăciunii lui Iisus în spiritualitatea românească*, Ed. Anastasia, Bucureşti, 2001, p. 15.

unde va zidi chilii mici din lespezi de piatră, pe întregul cuprins al acelui ţinut, astfel încât numărul sihaştrilor de aici va ajunge în secolul al XVII-lea la peste 400.[15]

În acest şir al marilor isihaşti români se încadrează şi Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, cel care a reuşit să îmbine, în sihăstriile din ţinutul Buzăului şi Vrancei, asprimea ascetică a vieţii călugăreşti din Sinai şi Athos cu experienţa mistică a monahismului slav şi cu tradiţia isihastă de sihăstrie din sutele de schituri şi mănăstiri româneşti. A făcut din obştea sa o adevărată şcoală duhovnicească de trăire isihastă. Ucenicii săi, munteni, moldoveni, ardeleni şi ruşi, trăiau în desăvârşită dragoste şi bună rânduială. Punând accent pe ascultare, trăirea în desăvârşita armonie, citirea zilnică a Sfintei Scripturi şi a scrierilor Sfinţilor Părinţi, practicarea Rugăciunii lui Iisus, păzirea curată a minţii, mâncarea o dată pe zi şi împărtăşirea săptămânală, a reuşit să creeze un adevărat curent de înnoire duhovnicească în monahismul românesc la mijlocul secolului al XVIII-lea.[16]

Acest bărbat plăcut lui Dumnezeu era în vremea aceea neîntrecut şi fără egal între toţi în înţelegerea dumnezeieştilor Scripturi, a învăţăturilor de-Dumnezeu-purtătorilor Părinţi, în judecata duhovnicească şi în ştiinţa atotdesăvârşită a Sfintelor Canoane ale Sfintei Biserici şi în înţelegerea dreptelor tâlcuiri. Vestea despre învăţătura lui şi despre povăţuirile lui plăcute lui Dumnezeu pe calea mântuirii se dusese pretutindeni, îl caracterizã Sfântul Paisie Velicikovski pe mentorul şi duhovnicul său Sfântul Vasile de la Poiana Mărului. Fiind unul dintre cei mai vestiţi dascăli şi lucrători din secolul al XVIII-lea ai Rugăciunii lui Iisus (*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul*), de numele Sfântului Vasile de la Poiana Mărului se leagă existenţa isihasmului românesc, adică practicarea Rugăciunii minţii, făcând din obştea sa o adevărată şcoală de trăire isihastă.[17]

Denumirea *de la Poiana Mărului* se trage de la schitul înfiinţat, prin anii 1730 – 1733, împreună cu alţi 12 ucenici în locul numit Poiana Mărului, în Munţii Buzăului. Sfântul Vasile este un reprezentant al emigraţiei monahale ruso-ucrainene care s-a produs în secolele XVII – XVIII în urma reformelor lui Petru cel Mare în Rusia şi a persecuţiilor uniate în Ucraina rămasă sub stăpânirea polonă. Născut în 1692, în părţile Poltavei, Ucraina, a petrecut mai mulţi ani din tinereţea sa în aspre nevoinţe în sihăstriile din Rusia, apoi în Munţii Mosenski, în apropierea Kievului, unde se călugărise. Vine în Ţara Românească, foarte probabil pe vremea lui Constantin Brâncoveanul şi a mitropolitului Antim Ivireanul, când viaţa bisericească şi culturală a Ţării

---

[15] Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galaţi, 1990, pp. 12-67.

[16] Pr. Conf. Alexandru I. Ciurea, *Momente şi aspecte esenţiale ale influenţei Sfântului Munte asupra vieţii religioase din Ţările Române*, în rev. *Ortodoxia*, nr. 2/1953, pp. 279 – 294.

[17] Dario Raccanello, *Rugăciunea lui Iisus în scrierile stareţului Vasile de la Poiana Mărului*, Ed. Deisis, Sibiu, 1996, pp. 21 – 44.

Românești era în apogeu. Împreună cu ucenicul său, ieroschimonahul Mihail, şi cu alţi călugări, intră în obştea Mănăstirii Dălhăuţi, în apropierea oraşului Focşani, unde rămâne 20 de ani. Aici este hirotonit preot şi la scurt timp numit stareţ, chiar dacă nu avea încă nici 30 de ani. Sub păstorirea sa, Mănăstirea Dălhăuţi a cunoscut o intensă renaştere spirituală.[18]

Cuviosul Vasile adună în jurul său o obşte de peste 40 de călugări sihaştri, pe care îi învaţă cu ascultarea, smerenia, tăcerea şi lucrarea cea de taină a Rugăciunii lui Iisus. Astfel, stareţul Vasile face din obştea sa o adevărată şcoală duhovnicească de trăire isihastă, după învăţătura Sfinţilor Părinţi, renumită în Ţara Românească. Ucenicii săi, munteni, moldoveni, ardeleni şi ruşi, trăiau în desăvârşită dragoste şi bună rânduială. Crescând numărul lor, o parte dintre ei se stabilesc la schiturile din jur: Trestieni, Ciolanu, Cârnu, Răteşti, Rogoz, Bontaşti, Valea Neagră (Vrancea) şi altele. Ca stareţ la Poiana Mărului, Cuviosul Vasile conduce duhovniceşte toate schiturile din Munţii Buzăului pe care le cercetează regulat, fie personal, fie prin scrisori. Unul din ucenicii săi a fost şi Cuviosul Paisie, pe care îl primeşte în Schitul Trestieni pentru câţiva ani, iar în anul 1750, merge la acesta, în Muntele Athos, unde îl călugăreşte. Preluând mişcarea isihastă de la Schitul Pocrov iniţiată de Cuviosul Episcop Pahomie al Romanului (+ 1726), fericitul stareţ Vasile era foarte iscusit în viaţa de rugăciune, în cunoaşterea Sfintei Scripturi şi a Sfinţilor Părinţi filocalici. Punând accent pe ascultare, pe trăirea în desăvârşita armonie, citirea zilnică a Sfintei Scripturi şi a scrierilor Sfinţilor Părinţi, practicarea Rugăciunii lui Iisus, păzirea curată a minţii, mâncarea o dată pe zi şi împărtăşirea săptămânală, reuşeşte să creeze un adevărat curent de înnoire duhovnicească în monahismul românesc la mijlocul secolului al XVIII-lea.[19]

Sfântul Vasile de la Poiana Mărului afirmă cu insistenţa că Rugăciunea inimii nu e numai pentru sihaştri, ci şi pentru cei din viaţa de obşte. Acest mare curent, al doilea ca mărime după cel din secolul al XV-lea, iniţiat de Sfinţii Nicodim de la Tismana (+ 1406), Leonţie de la Rădăuţi şi Daniil Sihastrul, este desăvârşit şi răspândit în toate ţările ortodoxe la sfârşitul secolului al XVIII-lea şi începutul celui următor, prin marii stareţi: Sfântul Paisie de la Neamţ (+ 1794), Sfântul Gheorghe de la Cernica (+ 1806) şi Sfântul Calinic de la Cernica (+ 1868). Iscusitul dascăl al rugăciunii, Sfântul Vasile de la Poiana Mărului, a reuşit să îmbine în sihăstriile din ţinutul Buzăului şi Vrancei asprimea ascetică a vieţii călugăreşti din Sinai şi Athos, cu experienţa mistică a monahismului slav şi cu tradiţia isihastă de sihăstrie din sutele de schituri şi mănăstiri, în care

[18] Pr. Prof. Mircea Păcurariu, *Dicţionarul teologilor români*, Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2002, p. 512.
[19] Prof. Drd. Marius Telea, *Mişcarea isihastă şi legăturile cu românii*, în rev. *Revista Teologică*, nr. 1/1995, pp. 57 – 91.

monahismul românesc, atât de măsurat şi aşezat, îşi ducea viaţa duhovnicească fără întrerupere încă din secolul al IV-lea.[20]

Astfel, stareţul Vasile a reînnoit viaţa monahală din schituri şi sihăstrii prin îmbinarea acestor trei experienţe: greacă, rusă şi română. Cuviosul Vasile şi-a dat sufletul în mâinile Domnului în anul 1767, lăsând în urmă numeroşi ucenici. Datorita vieţii sfinte, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în şedinţa sa din 4 – 5 martie 2003, a hotărât ca stareţul de la Poiana Mărului să fie trecut în ceata Cuvioşilor Părinţi purtători de Dumnezeu şi să fie cinstit la data de 25 aprilie a fiecărui an, zi în care a trecut la Domnul. Pe lângă aleasa sa viaţa duhovnicească şi ascetică, stareţul Vasile era şi un bun cunoscător al scrierilor patristice şi postpatristice, din care a făcut anumite traduceri.

Ca dascăl al rugăciunii, marele stareţ a scris şi câteva *Cuvinte* despre paza minţii, despre rugăciune şi creştere duhovnicească, scurte introduceri la scrierile filocalice, lucrări teologico – ascetice, în limba slavonă, care au rămas în manuscris: *Întrebătoare răspunsuri adunate din Sfânta Scriptură pentru depărtarea de bucatele cele oprite tăgăduinţei călugăreşti cei de bună voie* (tipărită la Mănăstirea Neamţ în 1816); *Cuvînt înainte la cartea fericitului Nil de la Sorska şi adăogire sau cuvânt pe urmă la cartea fericitului Nil de la Sorska, (ascet, teolog şi filosof rus, stareţ la Sorska, 1433 – 1508)*; *Înainte cuvântare spre capetele fericitului Filotei Sinaitul*; *Cuvânt înainte sau înainte călătorie la cartea lui Grigorie Sinaitul*; *Adăugire sau cuvânt pre urmă la cartea Sfântului Nil de la Sorska*; *Închipuire cum se cade nouă celor ce suntem pătimaşi şi călcăm poruncile să ne îndreptăm prin pocăinţă şi să ne învăţăm lucrării cei cu mintea vieţuind întru supunere*, ş. a. Se cunosc şapte manuscrise slave copiate la Schitul Poiana Mărului, din care patru cuprind unele din lucrările menţionate. Unul este copiat de stareţul Vasile, iar un altul, cuprinzând versiunea slavă a scrierii alegorico – religioase spaniole *Desiderie*, a fost copiat tot de el. Opera sa a fost tradusă în limba română şi copiată în zeci de manuscrise. Cuvintele sale introductive sunt adevărate pagini de filocalie şi călăuză spre Hristos prin rugăciune.[21]

Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului a fost nu numai ctitorul unei mari sihăstrii româneşti, renumită chiar peste hotarele ţării, ci şi părintele duhovnicesc al altor unsprezece schituri şi mănăstiri din judeţele Vrancea şi Buzău, pe care le organizează personal după rânduiala isihastă fixată de el şi le populează cu numeroşi ucenici formaţi de el. Preluând mişcarea isihastă de la Schitul Pocrov iniţiată de Cuviosul Episcop Pahomie al Romanului (+ 1726), fericitul stareţ Vasile

[20] Drd. Corneliu Zăvoianu, *Rugăciunea lui Iisus în Imperiul bizantin. Răspândirea ei în Peninsula Balcanică*, în rev. *Glasul Bisericii*, nr. 11 – 12/1981, pp. 34 – 35.

[21] Scrierile Cuviosului stareţ Vasile de la Poiana Mărului au fost adunate în lucrarea *Introduceri în rugăciunea lui Iisus şi isihasm*, apărută la Ed. Deisis, Sibiu, 2003, 472 pp. (într-o ediţie mai recentă, a apărut la Ed. Sfântul Nectarie, Bucureşti, 2009, 480 pp.)

era foarte iscusit în viaţa de rugăciune, în cunoaşterea Sfintei Scripturi şi a Sfinţilor Părinţi filocalici. Punând accent mai ales pe ascultare, pe lectură şi rugăciune în mănăstirile şi sihăstriile din centrul ţării noastre, reuşeşte să creeze un adevărat curent de înnoire duhovnicească îa monahismul românesc la mijlocul secolului al XVIII-lea. Acest mare curent, al doilea ca mărime după cel din secolul al XV-lea, iniţiat de Sfinţii Nicodim de la Tismana (+ 1406), Leontie de la Rădăuţi şi Daniil Sihastrul, va fi desăvârşit şi răspândit în toate ţările ortodoxe la sfârşitul secolului al XVIII-lea şi începutul celui următor, prin marii stareţi Paisie de la Neamţ (+ 1794), Gheorghe de la Cernica (+ 1806) şi Sfântul Calinic de la Cernica (+ 1868).

Datorită aşezării ţării noastre la răscrucea dintre Peninsula Balcanică ortodoxă, în care strălucea Muntele Athos, şi Rusia ortodoxă, cu avântul ei isihast, Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului a găsit aici locul cel mai potrivit pentru o viaţă monahală înnoită, atât prin rugăciune, cât şi printr-o trăire duhovnicească împărătească.[22] Acest iscusit dascăl al rugăciunii a reuşit să îmbine atât de armonios în sihăstriile din ţinutul Buzăului şi Vrancei asprimea ascetică a vieţii călugăreşti din Sinai şi Athos, cu experienţa mistică a monahismului slav şi cu tradiţia isihastă de sihăstrie din sutele de schituri şi mănăstiri, în care monahismul românesc, atât de măsurat şi aşezat, îşi ducea viaţa duhovnicească fără întrerupere încă din secolul al IV-lea. Astfel, stareţul Vasile reînnoieşte viaţa monahală din schituri şi sihăstrii prin îmbinarea acestor trei experienţe: greacă, rusă şi română; iar marii stareţi Paisie de la Neamţ şi Gheorghe de la Cernica, urmaţi de Sfântul Calinic, vor reînnoi viaţa duhovnicească din marile lavre şi chinovii româneşti.

Reînnoirea vieţii monahale de la Poiana Mărului şi din celelalte schituri din Vrancea şi Buzău s-a început şi desăvârşit printr-o profundă viaţă de rugăciune, supravegheată permanent aproape o jumătate de secol, de către marele stareţ Vasile. El cerea ucenicilor săi să practice neîncetat rugăciunea inimii, chiar înainte de despătimire, să trăiască în desăvârşită dragoste şi ascultare, să iubească tăcerea, smerenia, postul şi sărăcia celor materiale. Toate acestea, împreună cu stricta respectare a slujbelor bisericeşti la care luau parte toţi călugării, au contribuit cel mai mult la curentul monahal înnoitor care a odrăslit în Schitul Poiana Mărului.

Iscusitul dascăl al rugăciunii, Sfântul Vasile de la Poiana Mărului, a reuşit să îmbine, în sihăstriile din ţinutul Buzăului şi Vrancei, asprimea ascetică a vieţii călugăreşti din Sinai şi Athos cu experienţa mistică a monahismului slav şi cu tradiţia isihastă de sihăstrie din sutele de schituri şi mănăstiri româneşti. A făcut din obştea sa o adevărată şcoală duhovnicească de trăire isihastă. Ucenicii săi, munteni, moldoveni, ardeleni şi ruşi, trăiau în desăvârşită dragoste şi bună rânduială.

[22] Pr. Prof. Teodor Bodogae, *Tradiţia Sfântului Munte în viaţa popoarelor ortodoxe*, în rev. *Ortodoxia*, nr. 2/1953, pp. 206 – 219.

Punând accent pe ascultare, trăirea în desăvârşită armonie, citirea zilnică a Sfintei Scripturi şi a scrierilor Sfinţilor Părinţi, practicarea Rugăciunii lui Iisus, păzirea curată a minţii, mâncarea o dată pe zi şi împărtăşirea săptămânală, a reuşit să creeze un adevărat curent de înnoire duhovnicească în monahismul românesc la mijlocul secolului al XVIII-lea.

„Când l-am văzut, L-am proslăvit pe Dumnezeu din tot sufletul meu că m-a învrednicit pe mine nevrednicul să văd un bărbat aşa de sfânt. Acest bărbat plăcut lui Dumnezeu era în vremea aceea neîntrecut şi fără egal între toţi în înţelegerea dumnezeieştilor Scripturi, a învăţăturilor de-Dumnezeu-purtătorilor Părinţi, în judecata duhovnicească şi în ştiinţa atotdesăvârşită a Sfintelor Canoane ale Sfintei Biserici şi în înţelegerea dreptelor tâlcuiri. Vestea despre învăţătura lui şi despre povăţuirile lui plăcute lui Dumnezeu pe calea mântuirii se dusese pretutindeni“, îl caracteriza Sfântul Paisie Velicikovski pe mentorul şi duhovnicul său, Sfântul Vasile de la Poiana Mărului.[23]

Redăm câteva din învăţăturile Sfântului Vasile, aşa cum au fost ele adunate de ucenicii săi. Despre rugăciunea inimii astfel învăţa Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului: “Mulţi, citind cartea Sfântului Grigorie Sinaitul şi neavând încercarea lucrării minţii, greşesc în înţelegerea cea dreaptă a ei, socotind că această lucrare a fost dată numai bărbaţilor celor sfinţi şi fără de patimă. De aceea, ţinându-se de obiceiul de acum, adică numai de citirea şi cântarea psalmilor, a troparelor şi a canoanelor, săvârşesc numai rugăciunea cea din afară. Ei nu înţeleg că acest fel de rugăciune cântată ne-au dat-o părinţii numai până la o vreme, pentru neputinţa şi pruncia minţii noastre. Aceasta pentru că, deprinzându-ne prin citire şi cântare, să urcăm la treapta lucrării celei cu mintea, nu să petrecem până la sfârşit în aceasta. Pentru că, citind şi cântând numai cu buzele rugăciunea cea din afară, rămânem la o părere bucuroasă de noi înşine, socotind că facem un lucru mare”.

Iar pentru curăţirea minţii de gânduri şi coborârea ei în inimă în vremea rugăciunii, aşa învăţa Cuviosul Vasile: “Dacă simţurile din afară nu pot opri mintea de la gânduri, trebuie ca mintea să fugă din simţuri, în vremea rugăciunii, în cămara inimii şi să stea acolo surdă şi mută la toate gândurile. Căci, precum sabia cea cu două tăişuri, ori în ce parte o vei întoarce, taie cu ascuţişul ei cele ce se nimeresc în preajma ei, tot aşa lucrează şi rugăciunea lui Iisus, ca o sabie, uneori fiind întoarsă spre gândurile cele rele şi spre patimi, iar alteori spre păcat, spre aducerea aminte de moarte şi de muncile cele veşnice”.

Arătând valoarea atât de mare a rugăciunii din inimă, faţă de cea citită şi cântată, spunea stareţul Vasile şi aceasta: “De va voi cineva, fără această rugăciune din inimă, numai cu rugăciunea rostită şi cântată şi cu simţurile şi împotrivirea cea din afară să surpe atacurile vrăjmaşilor şi să se

[23] Cuviosul Paisie de la Neamţ, *Autobiografia unui „stareţ” urmată de viaţa stareţului Paisie scrisă de monahul Mitrofan*, Ed. Deisis, Sibiu, 1996, p. 18.

împotrivească oricărei patimi sau gând viclean, acela va fi biruit degrabă şi de multe ori de vicleanul diavol, făcându-l să se aplece spre slava deşartă şi spre neatenţie, socotindu-se păstor şi învăţător al oilor celor cuvântătoare".

Cugetând la cuvintele Sfântului Apostol Pavel: "Voiesc a zice cinci cuvinte cu mintea mea, decât zeci de mii cu limba" (I Cor. 14, 10), Cuviosul stareţ Vasile învăţa pe ucenici că mai mare folos avem rostind la rugăciune câteva cuvinte cu atenţia minţii şi simţirea inimii, decât mii de cuvinte numai cu limba, fără atenţie şi simţire. Astfel, marele dascăl al rugăciunii învăţa, zicând: "Se cade mai întâi a ne deprinde mintea şi inima cu cinci cuvinte de acest fel, zicând din adâncul inimii: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă". După ce ne vom curăţi mintea cu această rugăciune, se cuvine a ne urca la cântarea înţelegătoare, adică la cântarea şi rugăciunea din biserică, deoarece oricare începător, şi încă pătimaş, poate săvârşi cu înţelegere această rugăciune întru păzirea inimii. Iar cântarea bisericească nicidecum nu o poate face, până nu-şi va curăţi mai întâi mintea cu această rugăciune. Sfântul Simeon, arhiepiscopul Salonicului, având acelaşi duh şi dar, porunceşte arhiereilor, preoţilor, călugărilor şi tuturor mirenilor, sfătuindu-i să zică şi să unească cu răsuflarea în toată vremea şi în tot ceasul această sfinţită rugăciune. El zice împreună cu Apostolul Pavel: „Nu este altă armă mai tare nici în cer, nici pe pământ, ca Numele lui Iisus Hristos".

Sfânta Familie a Mântuitorului

Prof. Adriana Popa
Școala Gimnazială *"Oltea Doamna"* Oradea

Familia este punctul central al întregii ordini sociale. Ea se întemeiază prin căsătorie şi va avea urmări atât în viaţa particulară, cât şi în cea socială. În Sfânta Scriptură se precizează că Dumnezeu a instituit căsătoria în formă monogamică, întrucât a creat numai un bărbat şi o femeie şi a voit ca soţii să trăiască împreună toată viaţa.

Păcatul, alternând natura umană a întunecat şi ideea de unitate şi indisolubilitate a căsătoriei. Astfel, cu timpul oamenii au uitat monogamia şi ideea de convieţiure pentru toată viaţa. La evrei găsim poligamia, iar la păgâni poligamia şi poliandria, precum şi divorţul. Şi unii şi ceilalţi nu preţuiau prea mult femeia. Păgânii o considerau mai mult obiect decât persoană, iar evreii cu uşurinţă îi dădeau „carte de despărţire".

Aceasta stare, nefiind conformă cu menirea căsătoriei, nu este aprobată de Domnul Iisus Hristos. De aceea, la timpul potrivit şi în diferite locuri, Iisus Hristos va restabili căsătoria şi o va readuce la demnitatea şi scopurile ei, dându-i o nouă înfăţişare, ridicând-o la rangul de Taină, dându-i harul dumnezeiesc al sfinţeniei.

Acestea avându-le în vedere, să trecem la Familia Sfântă şi să vedem felul în care s-a întemeiat şi cum s-a dezvoltat ea.

Din cine se compunea Sfânta Familie?

Sfânta Familie se compunea din Preasfânta Fecioară, Dreptul Iosif şi pruncul Iisus. Fecioara Maria era din tribul lui David (Luca, 1, 27) născută fiind după rugăciunile îndelungate ale drepţilor Ioachim şi Ana. La vîrsta de 3 ani va fi închinată la Templu. Aici Fecioara Maria îşi va păstra viaţa în cea mai sfântă curăţenie şi virtute stând departe de răutăţile lumii păcătoase. Murindu-i părinţii la vârsta de 14 ani, va fi nevoită să părăsească casa Domnului. Deşi anunţă preoţi şi rudeniile despre dorinţa ei de a rămâne fecioară şi de a-şi împlini votul făcut pentru care avea vocaţie, totuşi nu este luată în seamă. La evrei nu există o instituţie în care fetele să traiască o viaţă în feciorie; de aceea preoţii s-au hotărât să o logodească cu un bărbat din neamul lui David. Ea părăseşte templul la vârsta de 14 ani şi se logodește cu dreptul Iosif.

În sânul seminţiei davidice aşteptările mesianice erau vii. Orice membru al acestei familii, sărac sau înstărit nutrea dorinţa venirii lui Mesia. Şi dreptul Iosif era descendent din acestă seminţie. Logodit fiind cu Fecioara Maria, ştia despre căsătorie că uneşte pe soţi într-o singură familie. De aceea şi copii, chiar dacă nu erau de acelaşi tată, erau socotiţi în faţa oamenilor, copii ai ambilor soţi. Drept aceea şi Iisus Hristos Domnul trebuia socotit în faţa legii şi a oamenilor ca Fiul lui Iosif, chiar dacă acesta nu era părintele Lui natural. Iosif, în calitatea lui de „bărbat" (logodnic) al Mariei, avea după lege drepturile unui părinte al Domnului Iisus, deşi Acesta nu era fiu natural, ci a fost conceput de Fecioara Maria, logodnica sa în condiţii cu totul extraordinare. Iosif, ca logodnic al Fecioarei Maria, era şi părinte legal al Domnului Iisus.

Numele „Maria" pe care l-a purtat Maica Domnului este un nume vechi, ebraic. Numele acesta l-au purtat şi alte femei din Vechiul Testament, de exemplu: sora lui Moise (Ieşire 10, 15-20). Numele însemna „cea mai mirositoare", „cea frumoasă", „cea plăcută" şi „doamnă".

Naşterea unui copil are loc după nouă luni de la căsătoria părinţilor. De data aceasta, Maria , încă pe timpul când era logodită cu Iosif şi până a nu se căsători cu el, s-a aflat în stare binecuvântată. În acest caz trebuia să se nască bănuiala nejustificată despre starea ei. Ce se întâmplase? Fecioara Maria petrecea adeseori în meditaţii şi rugăciuni. Într-o zi, meditând asupra cuvintelor din Isaia 7, 14 i-a apărut extraordinara solie din partea cerului: Gavriil, arhanghelul îi vesteşte marea taină, zicându-i: „Bucură-te ceea ce eşti plină de dar, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei! Nu te teme, Marie, că ai aflat har la Dumnezeu" (Luca 1, 30). „Ceea ce eşti dăruită" înseasmnă favoarea pe care a primit-o de la Dumnezeu. Ea a primit har, Domnul este cu ea într-o formă excepţională, ea fiind binecuvântată de Dumnezeu mai mult decât orice altă femeie. Salutul îngerului e unic. Darul pe care l-a primit Fecioara de a purta în pântecele ei pe Domnul, aflându-se sub o deosebită pronie şi apărare dumnezeiască, o consacră drept cea mai fericită dintre femei[24].

Întruparea lui Mesia este dovada unei bunătăţi infinite a lui Dumnezeu faţă de umanitatea vinovată, care avea trebuinţă de mântuire. Când se năştea primul băiat în familia iudaică, era mare bucurie, pentru că prin calitatea de întâi-născut putea fi el Mesia. Orice mamă iudaică credea că şi ea poate fi născătoarea lui Mesia. Naşterea unui fiu era mai preţiută decât a uneii fiice pentru că se putea ajunge la fericirea timpurilor mesianice mai repede. Cu atât mai mare trebuia să fie bucuria lui Iosif, primind ştirea despre naşterea lui Mesia din familia sa. Poruncindu-i îngerul lui Iosif să-i dea pruncului numele Iisus, l-a obligat să-l considere pe fiul Mariei, ca fiul său şi să-şi împlinească faţă de el toate îndatoririle pe care le are un părinte faţă de copii săi.

[24] Ep.vicar Justinian Chira, *Viaţa Maicii Domnului,* Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1986

În anul 748 î.Hr. împăratul roman August a poruncit să se facă un recensământ al populaţiei. Iosif şi Maria, fiind din Betleem trebuiau să meargă şi ei la recensământ. Dreptul Iosif pregăteşte din vreme cele necesare drumului spre a uşura calea grea ce o avea de parcurs. Ajunşi în oraş caută un loc, un han sau o casă unde să se adăpostească. Oraşul fiind aglomerat, nu găsesc adăpost. Fecioara Maria a simţit că trebuie să nască şi ieşind din oraş au zărit o peşteră ce servea drept staul. Se adăpostesc în ea şi în sărăcia cea mai desăvârşită Fecioara Maria naşte pe Iisus Hristos.

La iudei, copilului i se dădea nume a opta zi după naştere. Din momentul conceperii şi până a opta zi de la naştere, pruncul putea să fie numit „Emanuil", adică: Dumnezeu este cu noi sau Dumnezeu printre noi. Din ziua a opta, Domnul poartă numele istoric „Iisus" (Dumnezeu este Mântuitorul) care i s-a dat o dată cu circumciziunea trupească.

După înfăţişarea Sfintelor Evanghelii, copilul Iisus este simplu şi delicat, ascultător şi modest. El se supune părinţilor săi şi este ocupat numai cu munca paşnică a casei sale şi a vârstei lui. Iubeşte pe toţi oamenii şi aceştia la rândul lor iubesc copilul nevinovat, zâmbitor şi nobil.

El recunoaşte pe Dumnezeu ca Tatăl Său şi binecuvântarea lui Dumnezeu se pogoară peste el ca lumina de dimineţă a soarelui, ca roua cerului. O aureolă nevăzută înfăşoară trăsăturile Lui copilăreşti şi sfinte. Trăia la fel ca ceilalţi copii şi părinţii simpli, dar sărăcia în care trăia Sfânta Familie nu era mizeria, nu avea nimic josnic sau înjositor. Viaţa lor era simplă, paşnică, mulţumită, fericită şi chiar bucuroasă. Maria, asemenea celorlalte femei de situaţia ei torcea, gătea mâncarea, ajuta la munca câmpului şi în fiecare seară se ducea după apă la izvorul care şi azi se numeşte „Izvorul Fecioarei".

Iisus, de asemenea se juca învăţa şi îşi ajuta părinţii la munca zilnică, iar sâmbăta mergea la sinagogă să se roage.

Când avea 12 ani Iisus a fost luat în pelerinaj la Ierusalim. Distanţa dintre Nazaret şi Ierusalim era de cca. 150 km. Întorcându-se de la praznic, după o zi de călătorie, la popasul de seară, Iosif şi Maria constată că băiatul nu mai era cu ei. După căutări amănunţite, realizează că băiatul nu se află nici printre pelerinii, care se întorceau acasă.

În ziua următoare, cuprinşi de nelinişte şi mustraţi de cuget pentru neatenţia faţă de datoria sfântă, cei doi se întorc la Ierusalim. Cu adevărat, în ziua aceea de nelinişte, întristare şi de frică, prin inima Fecioarei Maria a trecut sabia. Dar nici în ziua aceea, nici în cursul nopţii nici într-o bună parte a zilei a treia nu l-au găsit pe Iisus. Spre sfârşitul zilei L-au găsit acolo unde nici nu se aşteptau, în templu, şezând în mijlocul învăţătorilor.

Mântuitorul a dorit să arate că munca este un lucru cinstit şi nobil, că mântuieşte trupul de „moleşire”, iar sufletul de gânduri necurate. De aceea Mântuitorul a muncit cu propriile Sale mâini. Pilda Sa a fost în stare să revigoreze, să regenereze societatea şi să reînnoiască lumea. A arătat că activitatea plăcută lui Dumnezeu se poate face şi printre oamenii neînsemnaţi şi neştiutori de multă carte. Deşi s-a consacrat muncii, nu a neglijat nici dezvoltarea intelectuală. Şcoala în care a învăţat Iisus nu era şcoala cărturarilor, ci era şcoala sfintei ascultări, a mulţumirii modeste, a simplităţii neschimbate a curăţiei neviciate şi a muncii curajoase. Învăţătura Sa nu a primit-o de la rabini, ci de la Sfânta Scriptură, din viaţă şi din natură. Iisus ştia să scrie (Ioan 8,6-8); avea cunoştinţe largi din Vechiul Testament. Limba cunoscută de Iisus, limba în care vorbea era aramaica. Din câteva locuri ale Sfintei Scripturi se poate deduce că Iisus cunoştea şi ebraica veche (Marcu 12, 29-30; Luca 22, 37; Matei 27, 46).

Anii aceştia au fost anii prunciei fără de păcat, ai copilăriei şi tinereţii, ai bărbăţiei petrecute în muncă şi meserie, în ascultare, în mulţumire şi în rugăciune. Ei aveau să fie pildă pentru toţi credincioşii. Însăşi prezenţa lui Iisus în casa Sa trebuia să fi făcut acestă casă fericită. În casa lui Iosif din Nazaret domnea o sfântă unire şi pace. În acest mediu şi prin aceste mijloace se dezvolta Iisus încet , treptat, departe de privirea oamenilor.

Data precisă a morţii lui Iosif nu se ştie. Cei din urmă ani ai acestui om mare prin umilinţa şi jertfirea sa sunt necunoscuţi, ca şi cei dintâi. A fost ca o stea ce a lucit puţin, dar cât trebuie, pe cerul vieţii Domnului şi apoi a dispărut. Ales pentru însuşirea sa delicată, are toate însuşirile trebuitoare: cumpătat, modest şi neprihănit ca un înger. Pleacă din acestă lume fără a fi văzut nimic din minunile Aceluia pe care L-a ocrotit cu dragoste. Pleacă fără să fi văzut ceva, dar nedorind nimic şi nici cu părere de rău, încredinţat că-L va găsi credincios făgăduinţelor lui Dumnezeu pe acest dulce şi gingaş Băieţel pe care Îl ştia predestinat pentru lucruri măreţe.

În această Sfântă familie, Iisus şi-a început viaţa respectat şi îngrijit de cei dragi, ascultător, respectuos şi supus fiindu-le până la moarte.

Biserica și Școala. Repere ale educației religioase a elevilor

Prof. Luminița Prahanca
Colegiul Național *"Octavian Goga"* Marghita

Educaţia religioasă este una dintre laturile educaţiei, având un rol determinant pentru atingerea idealului suprem al fiecărui om, desăvârşirea.„Educaţia religioasă este importantă întrucât conduce pe om la scopul ultim al existenţei: trăirea comuniunii cu Dumnezeu. Prin aceasta viaţa omului se înalţă şi se edifică pe temelia de nezdruncinat care este Iisus Hristos. În clipa în care ajunge la credinţa în Dumnezeu (revelată prin Domnul Iisus Hristos) omul renaşte la o viaţă nouă care poartă pecetea sfinţeniei." [1]

Educaţia religioasă a copilului începe în familie şi se realizează sistematic în şcoală în cadrul orei de religie. Aceasta are un rol informativ , de punere la dispoziţia elevilor a unui set de cunoştinţe cu caracter teologic, dogmatic, liturgic, dar şi rol formativ de transpunere în fapte de viaţă a normelor religioase. Religia va livra omului un ansamblu de valori spirituale, de ordin moral,dar nu numai, care-l vor ghida în toate întreprinderile sale, inclusiv în cele cu implicaţii

[1] Pr. prof. univ. dr. Sebastian Şebu, *Metodica predării Religiei*, Ed. Reîntregirea, Alba iulia, 2000, p. 21

constant pragmatice. Interiorizarea valorilor spirituale religioase se va finaliza printr-o serie de comportamente palpabile în relaţia copilului cu propriul eu, în raport cu alţii şi în relaţia cu transcedenţa.

Trebuie accentuat faptul că educaţia religioasă nu se va rupe de alte laturi ale educaţiei care cultivă spiritul; aceasta este legată de educaţia estetică, morală, civică pe care le fortifică şi din care îşi extrage, secvenţial, unele premise şi temeiuri. Educaţia religioasă este o ipostază a educaţiei axiologice, un moment al educaţiei integrale. Raportul dintre informativ şi formativ în cazul educaţiei religioase se va stabili circumstanţial, în funcţie de premisele de la care se pleacă în concretizarea acestei educaţii, de particularităţile de vârstă şi individuale ale copiilor şi tinerilor, de contextul cultural în care se realizează educaţia, de specificitatea demersului curricular care se derulează la fiecare lecţie în parte.[2]

Idealul educaţiei religioase nu poate fi decât un ideal integralist; el constă ,,în a cultiva toate forţele de care dispune omul ca fiinţă psihofizică, precum şi valorile ideale menite să inspire pe cele dintâi şi să le dea direcţie; cu alte cuvinte, educaţia va tinde continuu la realizarea valorilor ideale şi la idealizarea forţelor reale, deci la idealismul activ."[3] Educaţia creştină urmăreşte realizarea comuniunii omului cu Dumnezeu, ceea ce presupune din partea omului o permanentă

[2] Constantin Cucoş, *Educaţia religioasă*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999, p. 14

[3] D. Radu, *Idealul educaţiei creştine*, în *Îndrumări metodice şi didactice pentru predarea religiei în şcoală*, Ed. I.B.M.B.O.R., Bucureşti 1990, p. 30

purificare de patimi şi o creştere în virtute. Acest lucru se realizează prin participarea activă a individului la activităţile Bisericii, în primul rând la cele cu caracter spiritual. Prin educaţie creştină se urmăreşte formarea şi perfectarea a două componente de bază: sufletul şi trupul. În tradiţia creştină, trupul nu este un simplu depozitar sau o umbră a sufletului, ci un element esenţial la naturii omeneşti, care merită un tratament special. Desigur sufletul deţine supremaţia, care primeşte cea mai mare atenţie, dar nu dispreţuind natura fizică a omului.

Educarea tineretului în spirit religios este şi o problemă de îmbogăţire şi continuitate spirituală la nivel individual sau social. O societate izbândeşte şi rezistă în istorie şi prin forţa credinţei religiei pe care o practică. ,,Dacă în unele privinţe suntem astăzi rămaşi în urmă între ţările Europei, să ne străduim astăzi să fim printre primii în sporirea credinţei în Dumnezeu.” [4]

Caracterul formativ al educaţiei religioase poate fi atins prin organizarea unor activităţi extraşcolare în cadrul Bisericii.Influenţa pedagogică a Bisericii deoarece ea propune un ideal înalt al existenţei noastre; în Biserica devenim mai buni în faţa lui Dumnezeu şi în faţa oamenilor.Biserica completează opera începută de părinţi şi se dovedeşte a fi o modalitate complementară alaturi de şcoală în materie de formare spirituală şi de educaţie morală.

De-a lungul istoriei poporului nostru Scoala şi Biserica au fost strâns legate, primele şcoli funcţionând pe lângă biserici şi mănăstiri. Şcoala avea sarcina educării şi luminării poporului, de a forma caractere de romani adevăraţi şi ortodocşi convinşi. De aceea şcoala trebuia să rămână sub protecţia bisericii pentru a exclude riscul coruperii tineretului.[5]

Astfel între şcoala şi Biserică trebuie sa existe o bună colaborare. În acest sens profesorii de Religie conlucrează cu preoţii şi îi implică pe elevi în o serie de activităţi care se desfăşoară in Biserică: participarea la Sfânta Liturghie, sfintele Taine ale Bisericii, organizarea unor serbări, concursuri, expoziţii cu ocazia marilor sărbători creştine.

O astfel de activitate s-a desfăşurat de sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, în cadrul unui parteneriat între şcoala (C. N. ,,O. Goga” Marghita) şi biserică, lucrările literare si plastice ale elevilor fiind expuse şi premiate în Biserică.

[4] Î. P. S. Daniel Ciubotea *,,Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, 12 scrisori pastorale de Crăciun şi de Paşti*, Ed. Trinitas, Iaşi, 1996, p. 17

[5] E. Roşu, *Roman R. Ciorogariu*, Ed. Arca, Oradea, 2007, p. 24

Învăţarea formală, non-formală şi informală în contextul european actual al educaţiei

Prof. ing. Dorina Săcăcian
Colegiul Tehnic *„Constantin Brâncuşi”* Oradea

Tradiţii europene

Democraţia europeană presupune pe lângă multe altele şi desfăşurarea reformelor în educaţie, evidenţiază importanţa personalului didactic, numărul, structura, dar şi modalităţile de formare ale acestuia. Extinderea reţelei de şcoli, diversificarea curriculară, reorganizarea pregătirii iniţiale, educaţia permanentă are ca efect transformări importante ale statutului profesional. Se solicită în primul rând o modernizare a tehnicilor de predare, o deschidere rapidă spre tehnologiile moderne de comunicare, în paralel cu impunerea profesorilor ca aceştia să se ocupe mai mult şi mai direct de manifestările psihologice şi emoţionale ale elevilor.

Complexitatea profesiei didactice i-a determinat pe legiuitori să stabilească în toate ţările membre UE, că formarea iniţială a profesorilor să presupună absolvirea învăţământului superior, cel puţin la nivelul primei trepte. S-a acceptat, de asemenea, că practica didactică reprezintă o componentă de maximă importanţă, fiind adoptată în toate ţările, profesorilor impunându-li-se să-şi formeze încă de la început abilităţi de predare potrivite specializării. Apar noi instituţii şi organizaţii care se ocupă de formarea continuă a profesorilor, aceasta fiind un criteriu important în evaluarea profesională.

Programele de formare continuă a profesorilor, deşi au ca nucleu modele structurale, antrenează tot mai mult programa educaţională vizând formarea abilităţilor privind utilizarea tehnologiilor informaţionale şi a telecomunicaţiilor. Se extinde şi practica ministerelor de a selecta anumite cadre didactice care urmează să participe la activităţile de formare continuă, fiind degrevate de obligaţiile de serviciu.

Multe dintre programele de formare continuă a cadrelor didactice se concentrează asupra proiectării programei de învăţământ, a democratizării relaţiilor dintre profesori şi elevi, a utilizării unor metode noi de predare şi învăţare, astfel încât să se respecte într-o măsură tot mai mare personalitatea elevilor şi chiar preferinţele acestora.

1. Uniunea Europeană

Sistemul TVET (învăţământul tehnic şi profesional din România) în şcoli nu este accesibil numai pentru elevi; aceia dintre noi care sunt mai vârstnici şi care doresc să se recalifice şi să îşi actualizeze competenţele dobândite vor avea de asemenea acces la cursuri de formare dezvoltate în funcţie de nevoile de calificare. Fiind create în colaborare cu partenerii sociali, aceste programe de educaţie şi formare profesională, pentru elevi şi pentru adulţi, sunt proiectate pentru a corespunde nevoilor locale, precum şi dezvoltării economiei româneşti.

Partenerii sociali nu sunt implicaţi numai în dezvoltarea programelor de pregătire; ei sunt de asemenea implicaţi activ în acreditarea calificărilor şi în asigurarea experienţei practice a elevilor, la locul de muncă. Viitorul este deschis tuturor. Investiţia în cetăţeni se află pe primul loc între numeroasele priorităţi.

De ce se pune un accent atât de mare pe dezbaterea problemelor din învăţământul profesional şi tehnic?

Investiţia în formare profesională reprezintă o hotărâre importantă pentru toţi cetăţenii unei ţări, pentru că influenţează rata de ocupare a forţei de muncă şi dezvoltarea economică a respectivei ţări. România a aderat la Uniunea Europeană, sistemul trebuie să fie unul integrat, toţi participanţii având roluri bine definite. Guvernul trebuie să asigure calitatea sistemului şi compatibilitatea acestuia cu toate celelalte ţări din UE.

Dezvoltarea economică are nevoie de angajaţi calificaţi care să se potrivească cu profilul companiilor investitoare în România. Potenţialii cursanţi trebuie informaţi despre ceea ce pot face cu o diplomă de absolvire a unor cursuri de formare sau de absolvire a unei trepte de învăţământ.

Potenţialii cursanţi doresc răspunsuri la întrebări de tipul “Ce şanse de angajare am după absolvire? Cât de uşor va fi să intru la o formă de educaţie universitară după absolvire? Voi fi acceptat în cadrul companiilor europene din alte ţări ale UE pentru a dobândi experienţă pe care să o aplic apoi în ţara mea ?”

În ceea ce priveşte certificarea competenţelor şi calificărilor, cadrul care sunt recunoscute pe plan european şi internaţional (precum ECDL, Cisco, portofoliu lingvistic) şi care să permită o mobilitate ocupaţională şi geografică mărită. Calificările credibile pe piaţa muncii necesită un cadru coerent de calificări naţionale.

Modernizarea învăţământului profesional şi tehnic din România în vederea realizării coeziunii sociale, restructurarea sistemului ÎPT în corelaţie cu politicile şi strategiile legate de dezvoltarea economică şi creşterea ratei de ocupare a forţei de muncă nu este o sarcină uşoară.

Una dintre recomandările acestora se referă la utilizarea auto-evaluării ca element de asigurare a calităţii şi pentru furnizorii de formare continuă. De asemenea, proiectele Phare TVET includ cursanţi cu nevoi speciale, care trebuie să aibă oportunităţi egale de învăţare.

Premisele menţionate evidenţiază necesitatea unei abordări concertate a întregii problematici a educaţiei de bază, cu accent pe următoarele finalităţi:

- asigurarea calităţii, echităţii şi eficienţei la toate nivelurile şi procesele educaţionale din cadrul învăţământului obligatoriu;
- compatibilizarea finalităţilor, conţinutului şi structurii învăţământului obligatoriu cu demersul european fixat prin coordonatele stabilite la Consiliile Europene din ultimii ani.

Având în vedere noile cerinţe ale educaţiei de bază şi tendinţele europene de extindere a duratei învăţământului obligatoriu, se impune o nouă abordare curriculară care să aibă în vedere:

- dobândirea de către elevi a competenţelor de bază, incluzând noile competenţe de bază necesare pentru societatea şi economia bazate pe cunoaştere;
- formarea elevilor pentru învăţarea pe parcursul întregii vieţi (long life learning).

Aceste modificări curriculare presupun modificări asupra structurii învăţământului obligatoriu, în special privind durata acestuia, motiv pentru care cei 8 ani de studiu fiind insuficienţi, la propunerea Guvernului, Parlamentul României a hotărât extinderea învăţământului obligatoriu la 10 clase.

În general, motivaţia invocată pentru prelungirea duratei şcolarităţii obligatorii vizează următoarele aspecte:

- un nivel superior de educare pentru întreaga populaţie;
- un trunchi comun de educaţie, asigurat fără nici un fel de discriminare, printr-o politică inclusivă şi de susţinere a educaţiei de bază pentru toţi;
- un demers de protecţie socială prin extinderea eforturilor publice de educaţie pentru toţi cei care, din lipsă de resurse, părăsesc prematur sistemul educaţional şi de formare profesională;
- un sistem de educaţie sistematică şi diferenţiată pentru o populaţie tânără în profundă schimbare (adolescenţa), expusă uneori unor influenţe negative;
- o metodă de reducere a costurilor de recuperare prin menţinerea elevilor în sistemul educaţional şi de formare profesională.

2. Formarea profesională

- Creşterea transparenţei în formarea profesională iniţială şi continuă prin implementarea şi raţionalizarea instrumentelor informaţionale şi reţelelor, incluzând integrarea instrumentelor existente precum CV-ul european, certificatele şi diplomele, cadrul de referinţă european comun pentru limbi şi EUROPASS într-un singur cadru.
- Creşterea importanţei politicilor, sistemelor şi practicilor care vizează informarea, orientarea şi consilierea la toate nivelurile educaţiei, formării profesionale şi angajării forţei de muncă, în particular asupra problemelor privind accesul la educaţie şi formare profesională şi la transferul şi recunoaşterea calificărilor, în scopul susţinerii mobilităţii geografice şi ocupaţionale a cetăţenilor în Europa.

3. Echivalarea competenţelor şi calificărilor

- Investigarea modalităţilor prin care transparenţa, comparabilitatea, transferabilitatea şi recunoaşterea competenţelor şi / sau a calificărilor între diferite state la diferite niveluri poate fi promovată prin stabilirea unor nivele de referinţă, principii de certificare şi măsuri comune, incluzând un sistem de transfer al creditelor pentru formarea profesională iniţială şi continuă.

Dezvoltarea unui set comun de principii privind validarea învăţării non-formale şi informale în scopul asigurării unei compatibilităţi sporite între abordările din diferite state la diferite niveluri.

4. Asigurarea calităţii

- Promovarea cooperării în asigurarea calităţii, cu accent pe schimbul de modele şi metode precum şi pe criterii comune şi principii privind calitatea în formarea profesională iniţială şi continuă.

- Considerarea cu atenţie a nevoilor de învăţare a cadrelor didactice şi formatorilor în toate formele de organizare a formării profesionale iniţiale şi continue.

5. Finalităţile şi certificările învăţământului profesional şi tehnic

Finalităţile educaţionale ale învăţământului profesional şi tehnic vizează:

- asigurarea dezvoltării personale şi profesionale a elevilor astfel încât aceştia să devină cetăţeni activi la nivelul comunităţii, să participe la viaţa activă, civică şi profesională;

- asigurarea şanselor egale de acces în învăţământul profesional şi tehnic, precum şi dezvoltarea profesională a fiecărui elev în funcţie de aspiraţiile şi potenţialul individual de învăţare;

- asigurarea condiţiilor de calitate în organizarea şi desfăşurarea proceselor manageriale, de educaţie şi formare profesională în fiecare unitate şcolară organizatoare de învăţământ profesional şi tehnic;

- asigurarea şanselor de dezvoltare profesională a fiecărui elev în vederea dobândirii unei calificări pentru care există oportunităţi de ocupare în meserii sau ocupaţii oferite de piaţa muncii locală, judeţeană, regională, naţională, precum şi pentru continuarea învăţării de-a lungul întregii vieţi în vederea adaptării la schimbările tehnologice specifice economiei bazată pe cunoaştere.

Procesul de certificare din învăţământul profesional şi tehnic românesc este proiectat pe baza adoptării şi respectării principiilor *transparenţei, recunoaşterii şi asigurării calităţii* procesului conceput unitar, de formare, evaluare şi recunoaştere a competenţelor dobândite.

Competenţele dobândite prin educaţia profesională iniţială (formală) din învăţământul profesional şi tehnic preuniversitar românesc sunt identificate prin *Standardele de pregătire profesională* (S.P.P.) pe niveluri de calificare (nivelurile 1, 2 şi 3).

Bibliografie:

J-C Abric, 2002, *Psihologia Comunicării*, Iaşi, România, Editura Polirom;

Ş. Iosifescu, 2001, *Management educaţional pentru instituţiile de învăţământ*, Bucureşti, România, Ministerul Educaţiei şi Cercetării;

Fl. Orţan, 2008, *Management educaţional*, Oradea, România, Editura Universităţii din Oradea;

Fl. Orţan, 2006, *Dimensiuni şi valori europene în Managementul formării cadrelor didactice*, Oradea, România, Editura Universităţii din Oradea;

C-tin. Strungă, 2005, *Politici Educaţionale*, Timişoara, România, Editura Politehnică Timişoara.

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „Dascălul creştin”

Materialele şi studiile trimise spre publicare trebuie să fie în conformitate cu normele ştiinţifice în vigoare.

Nu se vor publica materiale fără note bibliografice, bibliografie sau cu citări eronate.

Materialele pentru publicare vor fi trimise prin e-mail la adresa: dascalul.crestin@yahoo.com.

Pentru culegerea materialului se va utiliza editorul de texte Microsoft Word.

Nu se acceptă lucrările culese fără diacritice.

Setarea paginii: format A4, având următoarele margini: sus – 2 cm; jos – 2 cm; stânga – 2 cm; dreapta – 2 cm.

Textul de bază va fi cules cu fontul Times New Roman, corp 12, justify, la un rând şi jumătate (1.5 lines), iar notele bibliografice cu fontul Times New Roman, corp 10, la un rând (single); titlul cu fontul Times New Roman, corp 14, centrat (center), îngroşat (bold), iar numele şi prenumele autorului vor fi trecute la un rând sub titlu cu font Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right), înclinat (italic). Sub numele autorului se va trece instituţia de învăţământ la care autorul activează cu fontul Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right).

Paragrafele se vor distinge prin indentarea primului rînd, şi prin distanţare de paragraful anterior (6 pt.)

Indentarea primului rând al paragrafului se va face cu tab, nu cu spaţii.

Semnele de punctuaţie (. , ; : ! ? …) nu vor fi precedate de spaţiu, dar vor fi urmate de spaţiu.

După ghilimelele şi parantezele de deschidere nu se introduce spaţiu; ghilimelele vor fi „…“.

Pentru inserarea fracţiilor, formulelor matematice, ecuaţiilor, folosiţi editorul de ecuaţii al Microsoft Word.

Notele bibliografice vor fi inserate cu comanda *Insert Footnote* şi vor apărea la subsolul paginii. La finalul studiului nu se va mai indica bibliografia folosită, deoarece lucrările folosite apar în cadrul notelor de la subsol.

Notele bibliografice vor avea următorul format:

- Pentru cărţi:

- Prenumele şi numele autorului,
- Titlul lucrării (scris cu caractere italice)
- Volumul (dacă este cazul)
- Ediţia lucrării (dacă e cazul)
- Traducătorul cărţii
- Editura la care apare cartea
- Localitatea şi anul apariţiei cărţii
- Pagina citată

Exemplu:

Henri-Irénée Marrou, *Biserica în antichitatea târzie (303-604),* ed. a II-a, trad. Roxana Mareş, Ed. Teora, Bucureşti, 1999, pp. 26-30.

- Pentru articole şi studii:
  - Prenumele şi numele autorului
  - Titlul articolului sau studiului (scris cu caractere italice)
  - Numele revistei în care apare articolul sau studiul
  - Numărul revistei şi anul apariţiei
  - Editura, localitatea şi anul apariţiei publicaţiei
  - Pagina citată

Exemplu:

Bogdan Popescu, *Simfonia bizantină. Eusebiu de Cezareea şi Sfântul Ioan Hrisostom*, în Orizonturi teologice, anul III, nr. 4/octombrie-decembrie 2002, Ed. Universităţii din Oradea, Oradea, 2002, p. 179.

Precizarea paginii: „p.“ când este vorba despre o singură pagină, „pp.“ când este vorba despre mai multe. Indicaţiile în latină (*idem, op. cit., ibidem, sqq.* etc.) vor fi trecute cu caractere italice.

În redactarea materialelor va fi folosit sistemul ortografic cu „â“ şi „sunt“, precum şi normele ortografice impuse de *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.

Lista de abrevieri uzuale:

cf. = confer (compară)

e.g. = exempli gratia (de exemplu)

ed. (ediţia, editor; plural: eds)

et al. = et alii (şi alţi autori)

sq./sqq. = sequens (şi pagina/paginile următoare)

ibid. = ibidem (în acelaşi loc; se foloseşte într-o trimitere care urmează imediat după o altă trimitere la aceeaşi operă; este urmată de numărul paginii la care se trimite)

id. = *idem* (acelaşi; se foloseşte într-o trimitere care urmează după o alta în care s-a folosit *ibid*., atunci cînd se trimite la aceeaşi operă, aceeaşi pagină; nu mai este urmată de numărul paginii)

i.e. = *id est* (adică)

infra (mai jos)

ms. = *manuscriptum* (manuscris; plural: *mss.*)

op. cit. = *opere citato* (opera citată)

loc. cit. = *loco citato* (similar cu *op. cit.*, dar folosit numai atunci cînd trimiterea este la aceeaşi pagină ca în trimiterea anterioară)

passim (pe alocuri)

supra (mai sus)

vol. (volumul, volumele)

Semnatarii studiilor îşi asumă responsabilitatea pentru conţinutul acestora!